

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών**

— ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837 —

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΚΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΑΣΙΑΤΙΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

*Γεωπολιτική Ανάλυση, Γεωστρατηγική Σύνθεση
και Σπουδές Άμυνας και Διεθνούς Ασφάλειας*

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΙΤΛΟ:

«Το Οργανωμένο έγκλημα ως Γεωπολιτικός Παράγων ανακατανομής Ισχύος, στο Σύμπλοκο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με εστίαση στους Πυλώνες της Οικονομίας, της Πολιτικής και της Άμυνας/Ασφάλειας.»

Επόπτες: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, κύριος επιβλέπων

Δρ Γεώργιος Ανεψιού

Δρ Νικόλαος Δενιόζος

Ονοματεπώνυμο: Παναγοπούλου Παρασκευή

ΑΘΗΝΑ 2020

Όνοματεπώνυμο: Παναγοπούλου Παρασκευή
Αριθμός μητρώου: 201610227
Γνωστικό αντικείμενο: Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία
Επόπτες: Καθηγητής Ιωάννης Θ. Μάζης, κύριος επιβλέπων, Δρ Γεώργιος Ανεψιού, Δρ Νικόλαος Δενιόζος
Τίτλος: «Το Οργανωμένο έγκλημα ως Γεωπολιτικός Παράγων ανακατανομής Ισχύος, στο Σύμπλοκο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με εστίαση στους Πυλώνες της Οικονομίας, της Πολιτικής και της Άμυνας/Ασφάλειας.»
Αριθμός λέξεων: 18.760
Ημερομηνία κατάθεσης: 19/3/2020

Δήλωση: Με την υποβολή της παρούσας και τη συμπλήρωση του ανωτέρω πίνακα, βεβαιώ ότι έχω αναγνώσει και κατανοήσει τις πολιτικές και τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) σχετικά με την αξιολόγηση των εργασιών και τα ακαδημαϊκά παραπτώματα.

Ημερομηνία

Υπογραφή

Ευχαριστίες

Θα ήθελα αρχικά να ευχαριστήσω τον Καθηγητή μου και Πρόεδρο του Τμήματος Τουρκικών και Σύγχρονων Ασιατικών Σπουδών του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Ιωάννη Θ. Μάζη, για όλα οσα μου δίδαξε, με ιδιαίτερη έμφαση στο χρήσιμο επιστημονικό εργαλείο της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης.

Παρομοίως, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους επιβλέποντες καθηγητές του ανά χείρας πονήματος, Δρ. Γεώργιο Ανεψιού και Δρ. Νικόλαο Δενιόζο, διότι δέχθηκαν την επίβλεψη του έργου μου και συνέβαλαν καθοριστικά με τις συμβουλές τους για την εκπόνησή του. Επιπροσθέτως, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους τους υπόλοιπους καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Γεωπολιτικής Ανάλυσης, Γεωστρατηγικής Σύνθεσης, Σπουδών Άμυνας και Διεθνούς Ασφάλειας για τις γνώσεις που μου μεταλαμπάδευσαν.

Ένα τεράστιο ευχαριστώ στην οικογένειά μου και ιδιαιτέρως στους γονείς μου, Χρήστο και Ευθαλία. Με την αέναη υποστήριξη και συμπαράστασή τους συνέδραμαν στην πραγμάτωση του έργου μου.

Τέλος, ευχαριστώ τους φίλους μου, οι οποίοι με τον δικό τους τρόπο συνέβαλαν στην αποπεράτωση της παρούσας γεωπολιτικής ανάλυσης.

Πίνακας Περιεχομένων

Λίστα Ακρωνυμίων.....	5
Εισαγωγή.....	6
Επισκόπηση βιβλιογραφίας.....	16
Μεθοδολογία.....	19
1. Περιγραφή της εφαρμοσθείσας μεθοδολογίας.....	19
2. Ανάλυση του θέματος με βάση την ορολογία της Σ.Γ.Α.....	23
3. Περιγραφή της έρευνας.....	25
4. Ερευνητικοί περιορισμοί.....	25
Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση.....	27
1.Ανάλυση του πυλώνα της Πολιτικής.....	27
1.1 Ανάλυση του ΔΠ1. Το διεθνές νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα.....	27
1.2 Ανάλυση του ΔΠ2. Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα.....	33
1.3 Ανάλυση του ΔΠ3. Το εθνικό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα.....	38
1.4 Ανάλυση του ΔΠ4. Η διαφθορά στα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.....	41
2.Ανάλυση του Πυλώνα της Άμυνας/Ασφάλειας.....	45
2.1 Ανάλυση του ΔΑΑ1. Η εμπορία ανθρώπων.....	45
2.2 Ανάλυση του ΔΑΑ2. Το εμπόριο ναρκωτικών.....	52
2.3 Ανάλυση του ΔΑΑ3. Οι μεταναστευτικές ροές.....	60
3.Ανάλυση του πυλώνα της Οικονομίας.....	66
3.1 Ανάλυση του ΔΟ1. Οι παράνομες οικονομικές ροές από τις αναπτυσσόμενες χώρες.....	66
3.2 Ανάλυση του ΔΟ2. Οι παράνομες οικονομικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.....	68
3.3 Ανάλυση του ΔΟ3. Το ξέπλυμα χρήματος.....	70
Γεωπολιτικό υπόδειγμα.....	75
Γεωστρατηγική σύνθεση.....	79
Επίλογος.....	81
Βιβλιογραφία.....	82
Παράρτημα Χαρτών και Άλλων Εγγράφων.....	99

Λίστα Ακρωνυμίων

B' Π.Π. : Β' Παγκόσμιος Πόλεμος

O.H.E. : Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

SOCTA: Serious and Organized Crime Threat Assessment

O.O.Σ.Α. : Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

E.E. : Ευρωπαϊκή Ένωση

N.A.T.O. : North Atlantic Treaty Organisation

H.Π.Α. : Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

M.Δ.Ε. : Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

M.M.E. : Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

E.Σ.Σ.Δ. : Ένωση Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών

F.A.T.F. : Financial Action Task Force

G.F.I. : Global Financial Integrity

M.K.O. : Μη Κυβερνητική Οργάνωση

2WL : 2 Watch List

H.A.E. : Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα

Σ.Λ.Ε.Ε. : Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

M.D.M.A. : Methylenedioxymethamphetamine

U.N.O. D.C. : United Nations Office on Drugs and Crime

A.T.S. : Amphetamine-Type Stimulants

A.E.Π. : Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Εισαγωγή

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί ένα φαινόμενο με κοινωνικές και πολιτικές ρίζες, το οποίο διακρίνεται από έναν διαχρονικό και ολοένα εξελισσόμενο χαρακτήρα, καθώς προσαρμόζεται στις εκάστοτε χρονικές και χωρικές συνθήκες. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ριζική αύξηση της δύναμης των εγκληματικών οργανώσεων και μια ενίσχυση της θέσης που το οργανωμένο έγκλημα κατέχει στο παγκόσμιο σύστημα.

Εξετάζοντας την ιστορική εξέλιξη του οργανωμένου εγκλήματος, θα μπορούν να εντοπιστούν δύο ιστορικές περιόδους της ανάπτυξής του, η πρώιμη και η ύστερη. Η τελευταία με τη σειρά της διακρίνεται σε παλαιού και νέου τύπου οργανωμένο έγκλημα¹.

Η πρώιμη περίοδος χρονολογείται ήδη από την προ Χριστού εποχή(προχριστιανικές κοινωνίες), περίοδος κατά την οποία δρούσαν οι ληστρικές ομάδες² και οι πειρατές³. Μολονότι οι πληροφορίες που υπάρχουν σχετικά με τις ληστρικές ομάδες δεν είναι αρκετές και περιορίζονται κατά κύριο λόγο σε κάποιες αναφορές, η παρουσία των ληστών είναι επιβεβαιωμένη τόσο κατά την ελληνιστική όσο και κατά την πρώιμη ρωμαϊκή περίοδο⁴. Μάλιστα ο Αριστοτέλης στο έργο του Πολιτικά αναφέρεται στον ληστρικό βίο, εντάσσοντάς τον στις πέντε κατά φύσιν δραστηριότητες με τις οποίες εξασφαλίζεται η αυτάρκεια⁵. Εν αντιθέση με τον ληστρικό βίο, υπάρχει μια πληθώρα πληροφοριών σχετικά με την πειρατεία, καθώς μεγάλο μέρος των αρχαίων συγγραφέων εστίασαν ιδιαίτερα στην μελέτη

¹ Οι ιστορικές περιόδους δεν εντοπίστηκαν στην εξεταζόμενη βιβλιογραφία. Βάσει των πληροφοριών που ήταν διαθέσιμες η γράφουσα προχώρησε στον ανωτέρω διαχωρισμό.

² Νικηφορίδης Μιχάλης, *Οι ληστές: Όψεις περιθωριακών ομάδων στο αρχαίο ελληνικό μυθιστόρημα*, Διπλωματική Εργασία, Βόλος, 2008

³ *Η πειρατεία στον αρχαίο μεσογειακό κόσμο*, <http://greekworldhistory.blogspot.com>

⁴ Νικηφορίδης Μιχάλης, *Οι ληστές: Όψεις περιθωριακών ομάδων στο αρχαίο ελληνικό μυθιστόρημα*, σελ. 31, Διπλωματική Εργασία, Βόλος, 2008

⁵ « οἱ μὲν οὖν βίοι τοσοῦτοι σχεδόν εἰσίν, ὅσοι γε αὐτόφυτον ἔχουσι τὴν ἐργασίαν καὶ μὴ δι' ἀλλαγῆς καὶ καπηλείας πορίζονται τὴν τροφήν, νομαδικός, ληστρικός, ἀλιευτικός, θηρευτικός, γεωργικός. Οἱ δὲ καὶ μὲν οὖν ἐκ τούτων ἡδέως ζῶσι, προσαναπληροῦντες τὸν ἐνδεέστερον βίον, ἢ τυγχάνει ἐλλείπων πρὸς τὸ αὐτάρκης εἶναι· οἷον οἱ μὲν νομαδικὸν ἅμα καὶ ληστρικὸν, οἱ δὲ γεωργικὸν καὶ θηρευτικόν. Ὅμοίως δὲ καὶ περὶ τοὺς ἄλλους, ὡς ἂν χρεια συναγκάζη τοῦτον τὸν τρόπον διάγουσιν. Ἡ μὲν οὖν τοιαύτη κτῆσις ὑπ' αὐτῆς φαίνεται τῆς φύσεως διδομένη πᾶσιν, ὥσπερ κατὰ τὴν πρώτην γένεσιν εὐθύς οὕτως καὶ τελειωθεῖσιν...»

Αριστοτέλης, *Πολιτικά*, 1256b

αυτών των ομάδων. Ένας εξ'αυτών ήταν ο Θουκυδίδης, ο οποίος χαρακτηριστικά αναφέρει ότι «*Την παλιά εποχή οι Έλληνες και όσοι βάρβαροι κατοικούσαν στα παράλια ή τα νησιά επιδόθηκαν στην πειρατεία μόλις άρχισε να αναπτύσσεται η θαλάσσια επικοινωνία. Είχαν αρχηγούς ανθρώπους ισχυρούς που είχαν κίνητρο και το προσωπικό τους κέρδος, αλλά και την ανάγκη να εξασφαλίσουν τροφή για τους πιο φτωχούς. Χτυπούσαν ατείχιστες πολιτείες, που ήσαν μάλλον συγκροτήματα οικισμών και τις λεηλατούσαν εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο τον βιοπορισμό τους. Η ληστεία τότε δεν ήταν ακόμα ντροπή, αλλά αντίθετα έδινε κάποια δόξα σε όσους την ασκούσαν*»⁶. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω καθώς και όλες τις σχετικές με την πρώιμη περίοδο πληροφορίες αναφορικά με την πειρατεία, προκύπτουν ορισμένα συμπεράσματα. Αφενός, όπως καθίσταται σαφές κατά την περίοδο αυτή δεν ήταν παράνομη ή κατακριτέα η συμμετοχή στις ομάδες αυτές, αλλά αντιθέτως η ύπαρξή τους αποτελούσε ένα από τα φυσικά χαρακτηριστικά των κοινωνιών. Αφετέρου, οι ομάδες αυτές παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που διακρίνουν και τις σύγχρονες εγκληματικές ομάδες, όπως είναι η οργάνωση (αρχηγός- μέλη), ο τρόπος δράσης (καταμερισμός εργασιών) και ο σκοπός που είναι η απόκτηση κέρδους (από την απόκτηση τροφής ως την απόκτηση πλούτου)⁷.

Ωστόσο η πλειοψηφία των μελετητών του φαινομένου υποστηρίζει πως οι ομάδες αυτές παρουσιάζουν κάποια συγγένεια με το οργανωμένο έγκλημα αλλά δεν ταυτίζονται με αυτό. Αντιθέτως, χρονολογούν τις απαρχές του οργανωμένου εγκλήματος κατά την ύστερη περίοδο και πιο συγκεκριμένα τον 19ο αιώνα, εποχή κατά την οποία μεσουρανούσε η Σικελική Μαφία⁸. Το οργανωμένο έγκλημα μάλιστα έχει ταυτιστεί πλήρως με την εγκληματική αυτή οργάνωση. Η πρώτη εμφάνιση της Μαφίας έγινε κατά τον Μεσαίωνα και συγκεκριμένα το 1282 όταν ο

⁶ « οί γάρ Έλληνες τὸ πάλαι καὶ τῶν βαρβάρων οἱ τε ἐν τῇ ἡπείρῳ παραθαλάσσιοι καὶ ὅσοι νήσους εἶχον, ἐπειδὴ ἤρξαντο μᾶλλον περαιοῦσθαι ναυσὶν ἐπ' ἀλλήλους, ἐτράποντο πρὸς ληστείαν, ἡγουμένων ἀνδρῶν οὐ τῶν ἀδυνατωτάτων κέρδους τοῦ σφετέρου αὐτῶν ἕνεκα καὶ τοῖς ἀσθενέσι τροφῆς, καὶ προσπίπτοντες πόλεσιν ἀτειχίστοις καὶ κατὰ κώμας οἰκουμέναις ἤρπαζον καὶ τὸν πλεῖστον τοῦ βίου ἐντεῦθεν ἐποιοῦντο, οὐκ ἔχοντός πω αἰσχύνῃν τούτου τοῦ ἔργου, φέροντος δέ τι καὶ δόξης μᾶλλον»

Θουκυδίδης, *Ἱστορία*, ΙΣΤΟΡΙΩΝ Α(1.4.1-1.6.6)

⁷ Νικηφορίδης Μιχάλης, *Οἱ ληστές: Ὅψεις περιθωριακῶν ομάδων στο ἀρχαίον ἐλληνικόν μυθιστόρημα*, σελ. 17-26, Διπλωματικὴ Ἐργασία, Βόλος, 2008

⁸ Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical and Historical Overview of Organized Crime*, The Edwin Mellen Press, New York, 1999

λαός εξεγέρθηκε κατά των Γάλλων φεουδαρχών⁹. Με τα χρόνια οι μαφιόζοι οργανώθηκαν σε ομάδες που συνδέονταν με δεσμούς αίματος¹⁰ και άρχισαν να ασκούν ολοένα και μεγαλύτερη επιρροή στην ιταλική χερσόνησο. Μάλιστα, αρκετοί εξ αυτών μετανάστευσαν στην αμερικανική ήπειρο και αναμείχθηκαν με τις εγκληματικές ομάδες που δρούσαν ήδη εκεί¹¹. Ως αποτέλεσμα γεννήθηκε ένα νέου τύπου οργανωμένο έγκλημα το οποίο εκπροσωπούσαν από πολλές διαφορετικές οργανώσεις, με πιο χαρακτηριστική εξ' αυτών την Cosa Nostra¹². Παράλληλα, κατά την ίδια περίοδο στην άλλη άκρη του Ειρηνικού δρούσαν γηγενείς εγκληματικές οργανώσεις, συγκεκριμένα οι Τριάδες¹³ και οι Τονγκ¹⁴ στην Κίνα¹⁵ και η Γιακούζα¹⁶ στην Ιαπωνία¹⁷. Εξετάζοντας την περίοδο κατά την οποία όλες αυτές οι ομάδες γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν, παρατηρείται ότι οι εκάστοτε κοινωνίες διακρίνονταν από υψηλά ποσοστά διαφθοράς¹⁸ και ότι οι ομάδες αυτές απολάμβαναν ως ένα βαθμό την κοινωνική εύνοια και αποδοχή¹⁹, γεγονός το οποίο εκμεταλλεύτηκαν στο έπακρο προκειμένου να αυξήσουν την δύναμή τους. Όλες οι ανωτέρω αναφερόμενες εγκληματικές οργανώσεις καθώς και

⁹ Hess Henner, *Mafia and Mafiosi: Origin, Power, and Myth*, σελ. 3, NYU Press, New York, 1998

¹⁰ Miller J. Mitchell & Wright A. Richard, *Encyclopedia of Criminology*, Routledge, 1st Edition, United Kingdom, 2005

¹¹ Albanese S. Jay, *North American Organised Crime*, Global Crime, Vol. 6 Issue 1, Routledge, United Kingdom, 2004

¹² Dickie John, *Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia*, First edition, St. Martin's Griffin, United Kingdom, 2005

¹³ Devito Carlo, *The Encyclopedia Of International Organized Crime*, First edition, Checkmark Books, New York, 2005

Η ονομασία προέρχεται από ένα τριαδικό σύμβολο που ήταν κάποτε αντιπροσωπευτικό τους.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Wang Peng, *The Chinese Mafia: Organized Crime, Corruption, and Extra-Legal Protection*, First edition, Oxford University Press, Oxford, 2017

¹⁶ Η λέξη Yakuza έχει χαρτοπαικτική προέλευση καθώς αναφέρεται σε ένα «χαμένο γύρο» ενός ιαπωνικού παιχνιδιού με χαρτιά. [γα(οκτώ), ku(εννιά), za(τρία)]. Η επιλογή της ονομασίας δεν είναι περιέργη αν αναλογιστεί κανείς ότι η καταγωγή της οργάνωσης εντοπίζεται σε χαρτοπαίκτες και περιοδεύοντες μικροπωλητές.

¹⁷ Kaplan E. David, *Yakuza: Japan's Criminal Underworld*, First edition, University of California Press, California, 2012

¹⁸ Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, σελ. 34, The Edwin Mellen Press, New York, 1999

¹⁹ Organized Crime Control Act, New York state legislature, 1986

όλες όσες αναπτύχθηκαν την ίδια περίοδο με αυτές εντάσσονται στο παλαιού τύπου οργανωμένο έγκλημα²⁰. Παρά το γεγονός ότι υπήρξαν περίοδοι κατά τις οποίες απειλήθηκαν ακόμα και με εξαφάνιση και θεωρήθηκε ότι δεν διατηρούν πλέον την αίγλη που κάποτε απολάμβαναν²¹, οι οργανώσεις αυτές έχουν καταφέρει να επιβιώσουν μέχρι και σήμερα και μάλιστα έχουν αποτελέσει πρότυπα για την διαμόρφωση του νέου τύπου οργανωμένου εγκλήματος²². Οι απαρχές του τελευταίου χρονολογούνται κατά τον 20ο αιώνα και πιο συγκεκριμένα στο δεύτερο μισό του. Η αστάθεια που δημιουργήθηκε στο παγκόσμιο σύστημα ως επίπτωση του πλήθους των πολέμων και των γεγονότων που ακολούθησαν τον Β' Π.Π²³ οδήγησε στην ανάδειξη νέων εγκληματικών οργανώσεων σε διάφορα σημεία της γης. Σε αυτές εντάσσονται τα καρτέλ ναρκωτικών, οι διάφορες μαφίες (Αφροαμερικανοί, Ρώσοι, Νιγηριανοί, Αλβανοί, Ρουμάνοι κλπ.), καθώς και οι συμμορίες μηχανόβιων²⁴. Σε αντίθεση με τους ληστές, τους πειρατές και τις παλαιού τύπου οργανώσεις, οι ομάδες αυτές δεν τυγχάνουν αποδοχής από τις εκάστοτε κοινωνίες, ενώ αντιθέτως θεωρούνται από τις μεγαλύτερες απειλές κατά της ανθρωπότητας μαζί με τις τρομοκρατικές οργανώσεις, με τις οποίες μάλιστα συνεργάζονται ορισμένες φορές²⁵.

Επί πολλές δεκαετίες διάφοροι κοινωνιολόγοι, ιστορικοί, οικονομολόγοι, πολιτικοί επιστήμονες και νομικοί είχαν ως αντικείμενο των μελετών τους το οργανωμένο έγκλημα ώστε να καθορίσουν το περιεχόμενο του όρου και παράλληλα να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά και τα αίτια της γέννησης και εξάπλωσής του²⁶, με σκοπό την εύρεση βιώσιμων λύσεων που θα οδηγήσουν στην

²⁰ *Organized Crime*, Contemporary World Issues ABC-CLIO INC., California, 1995

²¹ Devito Carlo, *The Encyclopedia Of International Organized Crime*, First edition, Checkmark Books, New York, 2005, καθώς και Dickie John, *Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia*, First edition, St. Martin's Griffin, United Kingdom, 2005

²² *Organized Crime*, Contemporary World Issues ABC-CLIO INC., California, 1995

²³ Ο Ψυχρός Πόλεμος, το τέλος του οποίου στιγματίστηκε από την διάλυση της ΕΣΣΔ, καθώς και ο πόλεμος της Γιουγκοσλαβίας ήταν τα δύο βασικότερα γεγονότα που συντελέστηκαν μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και μετέβαλαν τις ισορροπίες στον ευρωπαϊκό χώρο.

²⁴ *Organized Crime*, Contemporary World Issues ABC-CLIO INC., California, 1995

²⁵ *With boundaries blurring between crime and terror, international cooperation's vital*, UN highlights, UN News, 2018

²⁶ Ryan J. Patrick & Rush E. George, *Understanding Organized Crime in Global Perspective: A Reader*, First edition, SAGE Publications Inc., California, 1997

οριστική εξάλειψη του οργανωμένου εγκλήματος και του κινδύνου που αυτό κυοφορεί.

Οι θεωρίες που έχουν διατυπωθεί σχετικά με τα αίτια της γέννησης και της εξάπλωσης του φαινομένου κινούνται κατά κύριο λόγο γύρω από τρεις πυλώνες, τον κοινωνικό, τον ψυχολογικό και τον οικονομικό²⁷. Ο πρώτος πυλώνας αφορά στην εικόνα που παρουσιάζει μια κοινωνία. Σύμφωνα με τις θεωρίες που εντάσσονται σε αυτόν τον πυλώνα, σε μια κοινωνία η οποία είναι διεφθαρμένη είναι πιο σύνηθης η ύπαρξη ισχυρών εγκληματικών οργανώσεων. Στην ίδια κατηγορία εντάσσονται κοινωνίες που παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά ξένων, ρατσιστικές κυβερνήσεις, καθώς και μεγάλα κοινωνικά χάσματα²⁸. Ο δεύτερος πυλώνας σχετίζεται άμεσα με την θεωρία της λογικής επιλογής²⁹. Ο άνθρωπος είναι ένα ον που χρησιμοποιεί την λογική στις επιλογές του (ορθολογική σκέψη). Οι άνθρωποι, επομένως, επιλέγουν ορθολογικά αν και σε ποια χρονική στιγμή θα αναμειχθούν με τις εγκληματικές οργανώσεις. Ο τρίτος πυλώνας που σχετίζεται με την οικονομία συνδέεται άμεσα με την θεωρία της επιχείρησης του Smith³⁰. Σύμφωνα με αυτή, η νόμιμη αγορά αφήνει ένα μεγάλο μέρος των καταναλωτών ανικανοποίητο. Οι παράνομες αγορές, οι οποίες μάλιστα διέπονται από τους ίδιους κανόνες με τις νόμιμες, έρχονται να καλύψουν το κενό αυτό³¹.

Παράλληλα με την ύπαρξη πολλών θεωριών, ο πολυσχιδής χαρακτήρας του φαινομένου έχει οδηγήσει στην ύπαρξη πολλών διαφορετικών ορισμών. Ο Abadinsky³² αναφέρει χαρακτηριστικά ότι «...*organized crime is a nonideological enterprise involving a number of persons in close social interaction, organized on a hierarchical basis, with at least three levels/ranks, for the purpose of securing profit and power by engaging in illegal and legal activities*», ενώ ο Donald Cressey³³ από την πλευρά του υποστηρίζει ότι οργανωμένο έγκλημα είναι «...any

²⁷ Lyman D. Michael & Potter W. Gary, *Organized Crime*, Second edition, Prentice Hall, New Jersey, 2000

²⁸ Ibid.

²⁹ Σχετικά με την θεωρία της λογικής επιλογής έχουν κάνει εκτενή αναφορά τόσο ο Τσέζαρε Μπεκαρία όσο και ο Τζέρεμι Μπένθαμ.

³⁰ Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, The Edwin Mellen Press, New York, 1999

³¹ Lyman D. Michael & Potter W. Gary, *Organized Crime*, Second edition, Prentice Hall, New Jersey, 2000

³² Abadinsky Howard, *Organized Crime*, Gazelle Book Services Ltd, United Kingdom, 1990

³³ Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, σελ. 31, The Edwin Mellen Press, New York, 1999

crime committed by a person occupying in an established division of labor, a position designed for the commission of crime, providing that such division of labor also includes at least one position for a corrupter, one position for a corruptee, and one position for an enforcer».

Διάφοροι διεθνείς και περιφερειακοί οργανισμοί έχουν παρουσιάσει κατά καιρούς τους δικούς τους ορισμούς σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα. Έτσι σύμφωνα με τον Ο.Η.Ε. το οργανωμένο έγκλημα «...is understood to be the large-scale and complex criminal activity carried on by groups of persons, however loosely or tightly organized, for the enrichment of those participating and at the expense of the community and its members. It is frequently accomplished through ruthless disregard of any law, including offences against the person, and frequently in connexion with political corruption»³⁴, ενώ το Συμβούλιο της Ευρώπης υποστηρίζει πως οργανωμένο έγκλημα είναι «...the illegal activities carried out by structured groups of three or more persons existing for a prolonged period of time and having the aim of committing serious crimes through concerted action by using intimidation, violence, corruption or other means in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit»³⁵. Η Ιντερπόλ, που είναι ο αρμόδιος παγκόσμιος οργανισμός που ασχολείται σε μεγάλο βαθμό με την καταστολή του οργανωμένου εγκλήματος έχει δώσει έναν δικό της σύντομο μεν αλλά πολύ περιεκτικό ορισμό. Σύμφωνα με τον δοθέντα εξ' αυτής ορισμό, εγκληματική οργάνωση αποτελεί «Any group having a corporate structure whose primary objective is to obtain money through illegal activities, often surviving on fear and corruption»³⁶. Παρά, όμως, την πληθώρα ορισμών που υπάρχουν, μέχρι και σήμερα δεν έχει επιτευχθεί η επικράτηση ενός κοινά αποδεκτού ορισμού.

Ωστόσο, μέσω των διάφορων αυτών ορισμών, έχει επιτευχθεί ο καθορισμός των κοινών χαρακτηριστικών των εγκληματικών ομάδων. Αυτά είναι: α) οργάνωση· δυο είναι τα μοντέλα που κυριαρχούν το «γραφειοκρατικό» και το «πατρογονικό»³⁷, β) εξειδίκευση· αν και οι περισσότερες οργανώσεις ασχολούνται με διάφορες δραστηριότητες, συνήθως υπάρχει ένας κλάδος στον οποίο εξειδικεύονται. Οι κλάδοι αυτοί είναι τα ναρκωτικά, τα οικονομικά εγκλήματα, τα

³⁴ United Nations conference held in Toronto, 1976

³⁵ Council of Europe (2002). Crime Analysis: Organised crime - Best practice survey no. 4, Strasbourg, France

³⁶ Paul Nesbitt, Head of Organized Crime Group, 1993

³⁷ Βλέπε πίνακα 1 του Παραρτήματος.

εγκλήματα κατά ατόμων, το παράνομο εμπόριο και τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, γ) απειλή χρήσης ή χρήση βίας· ο εκφοβισμός και χρήση της βίας είναι τα βασικά μέσα που χρησιμοποιούν οι εγκληματικές οργανώσεις για την επίτευξη των σκοπών τους, δ) διαφθορά· η δωροδοκία δικαστών, πολιτικών και αστυνομικών αποτελεί μέσο προστασίας της οργάνωσης και αποφυγή των κυρώσεων, ε) χρήση νόμιμων επιχειρήσεων· πέρα από μέτρο προστασίας απέναντι στο νόμο, η ίδρυση νόμιμων επιχειρήσεων έχει ως στόχο την χρηματοδότηση της οργάνωσης με τα κέρδη από τις επιχειρήσεις αυτές. Πολλές φορές μάλιστα καθίσταται δύσκολο να γίνει διαχωρισμός των νόμιμων και των παράνομων επιχειρήσεων που βρίσκονται υπό τον έλεγχο μιας εγκληματικής οργάνωσης, στ) διεθνής διάσταση· παγκοσμίως υπάρχουν χιλιάδες εγκληματικές οργανώσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο. Μάλιστα ορισμένες εξ αυτών συνεργάζονται με άλλες που εξειδικεύονται σε διαφορετικό τομέα προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους³⁸.

Υπάρχει μια πληθώρα συντελεστών που βοηθούν στην ενίσχυση και εξάπλωση της δράσης των εγκληματικών ομάδων³⁹. Οι δύο βασικότεροι εξ' αυτών είναι η παγκοσμιοποίηση⁴⁰ και η ανάπτυξη της τεχνολογίας⁴¹. Οι μεγάλες μεταναστευτικές ροές με σκοπό καλύτερες συνθήκες ζωής αλλά και εργασίας

³⁸ Inciardi A. James & McMally Rand, *Careers in Crime*, σελ. 104, College Publishing Company, Chicago, 1975 και Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, The Edwin Mellen Press, New York, 1999 και Passas Nikos, *Organized Crime*, Dartmouth Publishing Company Limited, United Kingdom, 1995 και Χλούπης Δ. Γεώργιος, *Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα*, σελ. 50, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005

³⁹ SOCTA 2006 και SOCTA 201, Europol

⁴⁰ «"Globalization" is a fairly new term. Professor Theodore Levitt, a marketing professor at the Harvard Business School, apparently first employed it in a 1983 article in the Harvard Business Review. It is arguable, however, that the basic concept dates to the first humans. Defined broadly, globalization is the process of integrating nations and peoples—politically, economically, and culturally—into a larger community. In this broad sense, it is little different from internationalization. Yet globalization is more than this incremental process that over the centuries has brought people and nations closer together as technological innovation dissolved barriers of time and distance, and enhanced flows of information promoted greater awareness and understanding.»

<https://www.americanforeignrelations.com/E-N/Globalization-Definition-and-conceptualization.html#ixzz6CbPkaSC5>

⁴¹ Η χρήση της τεχνολογίας επιτρέπει την πλαστογραφία εγγράφων, την πλαστοπροσωπία καθώς και την χρήση του Ίντερνετ, η περιπλοκότητα και ανωνυμία του οποίου προσφέρει αυξημένη προστασία απέναντι στα μέτρα καταστολής του οργανωμένου εγκλήματος.

έχουν οδηγήσει στην δημιουργία πολλών κοινοτήτων διασποράς οι οποίες συχνά γίνονται στόχος των εγκληματικών οργανώσεων. Οι τελευταίες χρησιμοποιούν τις κοινότητες αυτές προκειμένου να επεκτείνουν την δράση τους και σε άλλες χώρες πέραν της χώρας από την οποία κατάγονται τα μέλη και όπου βρίσκεται η έδρα της οργάνωσης. Επιπλέον, όπως έχει παρατηρηθεί μέσω διαφόρων μελετών τα κράτη που παρουσιάζουν μεγάλα ποσοστά διαφθοράς εμφανίζονται πιο ευάλωτα απέναντι στο οργανωμένο έγκλημα. Η διαφθορά δημιουργεί ένα πρόσφορο έδαφος για την ίδρυση και ανάπτυξη των εγκληματικών ομάδων⁴². Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια στους συντελεστές έχει προστεθεί και η οικονομική κρίση, η οποία έχει δυσχεράνει περαιτέρω την υφιστάμενη κατάσταση, καθώς διευκόλυνε την εξάπλωση πλαστών εγγράφων και ενίσχυσε την παραοικονομία⁴³.

Η περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης⁴⁴ αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους θύλακες του οργανωμένου εγκλήματος στον ευρωπαϊκό χώρο. Η βαλκανική χερσόνησος αποτελείται από μικρής έκτασης χώρες με αραιοκατοικημένο πληθυσμό και μεγάλο δημογραφικό πρόβλημα⁴⁵ στις περισσότερες εξ αυτών. Η πλειοψηφία των ανθρώπων είναι χριστιανοί, ενώ οι γλώσσες που ομιλούνται κατά πλειοψηφία ανήκουν στην σλαβική οικογένεια⁴⁶. Οικονομικά, οι χώρες αυτές εντάσσονται ως επί το πλείστον στην λίστα των αναπτυσσόμενων χωρών του Ο.Ο.Σ.Α.⁴⁷, γεγονός το οποίο οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ασταθή πολιτική κατάσταση που κυριάρχησε στην περιοχή ιδιαίτερα κατά την δεκαετία του 1990, οπότε συντελέστηκε η διάλυση της Γιουγκοσλαβίας⁴⁸ η οποία οδήγησε και στην δημιουργία πολλών νέων κρατών⁴⁹. Η πλειοψηφία αυτών των νέων κρατών ανήκει τόσο στον Ο.Η.Ε.⁵⁰ όσο και στο Ν.Α.Τ.Ο.⁵¹, ενώ

⁴² Εκτενέστερη αναφορά στην διαφθορά εντός των συνόρων των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης θα γίνει παρακάτω, κατά την ανάλυση του ΔΠ4.

⁴³ SOCTA 2013, Europol

⁴⁴ Βλέπε χάρτη 1 του Παραρτήματος.

⁴⁵ Zuvella Maja, *Southeast Europe faces dramatic population drop, U.N. warns*, Reuters, 21/10/2019

⁴⁶ CIA Factbook <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>

⁴⁷ List of OECD Member countries, <https://www.oecd.org/about/document/list-oecd-member-countries.htm>

⁴⁸ *The Breakup of Yugoslavia, 1990–1992*, Office of the Historian

<https://history.state.gov/milestones/1989-1992/breakup-yugoslavia>

⁴⁹ J. Laurent Cushman & Melady Thomas, *The Seven States of the Former Yugoslavia: An Evaluation*, The institute of world politics, 20117

⁵⁰ Member States, United Nations, <https://www.un.org/en/member-states/>

⁵¹ NATO MEMBER COUNTRIES, https://www.nato.int/cps/en/natohq/nato_countries.htm

ορισμένες εξ' αυτών είναι και κράτη-μέλη της Ε.Ε⁵². Μοναδική εξαίρεση αποτελεί το Κόσσοβο, το οποίο δεν έχει αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους σε κανέναν από τους προαναφερθέντες οργανισμούς, καθώς υφίστανται προβλήματα σχετικά με την αναγνώρισή του ως κράτους⁵³.

Αρχικά το οργανωμένο έγκλημα στην Νοτιοανατολική Ευρώπη ήταν κατά κύριο λόγο εισαγόμενο, με προέλευση από την Μέση Ανατολή και την Ρωσία. Χαρακτηριστική είναι, μάλιστα, η ισχυρή μέχρι και σήμερα παρουσία της ρώσικης μαφίας στην περιοχή⁵⁴. Ωστόσο, τα μεγάλα ποσοστά φτώχειας και διαφθοράς που παρουσιάζουν τα κράτη αυτά, ευνόησαν ιδιαίτερα την γέννηση και ανάπτυξη του γηγενούς οργανωμένου εγκλήματος. Οι τομείς στο οποίους δραστηριοποιούνται κυρίως οι βαλκανικές εγκληματικές ομάδες είναι η παράνομη διακίνηση γυναικών, παιδιών και οργάνων, το εμπόριο ναρκωτικών, τα οικονομικά εγκλήματα και τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας⁵⁵.

Τα τελευταία χρόνια οι βαλκανικές εγκληματικές οργανώσεις έχουν αυξήσει ιδιαίτερα την δύναμή τους και η δράση τους έχει αποκτήσει πλέον παγκόσμια εμβέλεια. Αυτό έχει επιτευχθεί με δύο τρόπους, τον άμεσο και τον έμμεσο. Ο άμεσος τρόπος αφορά στην απευθείας μεταφορά των “εμπορευμάτων” μέσω της χρήσης των παγκόσμιων διαδρόμων, ηπειρωτικών ή θαλάσσιων⁵⁶. Οι μεταφορές διευκολύνονται σε μεγάλο βαθμό από την γεωγραφική θέση της χερσονήσου καθώς αποτελεί πέρασμα μεταξύ τριών ηπείρων, της Ευρώπης, της Ασίας και της Αφρικής, καθώς και από την γεωμορφολογία⁵⁷ της, καθώς υπάρχουν πολλές ορεινές περιοχές και νησιά τα οποία προσφέρουν αρκετές διόδους οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις εγκληματικές οργανώσεις. Μάλιστα, η Ελλάδα και η Τουρκία αποτελούν σημαντικούς κόμβους εισόδου και εξόδου προς τον νότο και την ανατολή. Ο έμμεσος τρόπος αφορά στην δημιουργία περιφερειακών πυρήνων σε διάφορες χώρες ανά τον κόσμο, οι οποίοι βρίσκονται υπό τον έλεγχο του κεντρικού πυρήνα, μέσω των μεταναστευτικών ροών.

⁵² Οι 28 χώρες μέλη της ΕΕ, https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_el

⁵³ Valley Paul, *The Big Question: Why are so many countries opposed to Kosovo gaining its independence?*, Independent, 2008

⁵⁴ Kegö Walter & Molcean ALEXANDRU, *Russian Speaking Organized Crime Groups in the EU*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm, 2011

⁵⁵ SOCTA, Europol

⁵⁶ Περαιτέρω αναφορά στην χρήση των παγκόσμιων διαδρόμων θα γίνει σε επόμενη ενότητα.

⁵⁷ Σύνταξη, *Ο τόπος και οι άνθρωποι των Βαλκανίων*, Δρόμος της αριστεράς, 2018

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι διάφορες αλβανικές ομάδες που ζουν στην Αμερική⁵⁸, μεγάλο αριθμό των οποίων ελέγχουν οι εγκληματικές οργανώσεις που έχουν την έδρα τους στην Αλβανία.

Στο παρόν πόνημα θα γίνει προσπάθεια μέσω της χρήσης της Μεθοδολογίας της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης(Σ.Γ.Α.), όπως αυτή έχει παρουσιασθεί από τον Καθηγητή κύριο Μάζη, να καταδειχθεί η δράση του οργανωμένου εγκλήματος στην Νοτιοανατολική Ευρώπη και να απαντηθεί το ερώτημα του κατά πόσο και με ποιο τρόπο επηρεάζει το οργανωμένο έγκλημα τον τομέα της Εσωτερικής Ασφαλείας των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

⁵⁸ Heldman Kevin, *An introduction to the New York- Albanian mob*, Politico, 2011

Επισκόπηση βιβλιογραφίας

Η βιβλιογραφία σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα είναι αρκετά εκτενής και πλούσια σε περιεχόμενο. Εξετάζοντας τις διαθέσιμες πηγές παρατηρείται ότι τα βιβλία, τα άρθρα και οι διάφορες μελέτες που γράφθηκαν πριν την δεκαετία του '90, επικεντρώνονται κατά κύριο λόγο στην μελέτη μιας εκ των εγκληματικών οργανώσεων, συνήθως της Σικελικής Μαφίας⁵⁹. Αντιθέτως, όσα γράφτηκαν από την δεκαετία του '90 και έπειτα αφορούν στο οργανωμένο έγκλημα εν γένει⁶⁰. Η διεύρυνση αυτή της βιβλιογραφίας θα μπορούσε να αιτιολογηθεί από την ανάγκη που δημιουργήθηκε για ολική εξάλειψη του φαινομένου λόγω της γέννησης πολλών νέων εγκληματικών οργανώσεων μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου, οι οποίες αποτελούσαν μεγαλύτερο κίνδυνο για τον κόσμο από τις προκατόχους τους. Οι Ryan και Rush προσέφεραν ένα πολύ καλό θεωρητικό υπόβαθρο, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οδηγός για περαιτέρω έρευνα με το βιβλίο τους *Understanding Organized Crime in Global Perspective*⁶¹. Το σύγγραμμα αποτελεί μια συλλογή άρθρων από ερευνητές του τομέα οι οποίοι εξετάζουν τη φύση του οργανωμένου εγκλήματος, διατυπώνουν κάποιες θεωρητικές προοπτικές και παρουσιάζουν ορισμένες εκ των εγκληματικών οργανώσεων που δρουν ανά τον κόσμο. Μια πιο διευρυμένη εικόνα παρουσιάζει ο Liddick στο βιβλίο του *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*⁶², το οποίο χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο και το τρίτο μέρος είναι εκείνα που παρουσιάζουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Στο πρώτο μέρος ο συγγραφέας παρουσιάζει τους διάφορους ορισμούς που έχουν δοθεί και επισημαίνει το πρόβλημα εδραίωσης ενός κοινά αποδεκτού ορισμού, αναλύει τα κοινά χαρακτηριστικά των εγκληματικών οργανώσεων και παρέχει μια μοναδική ανάλυση της αντίληψης που έχει το κοινό για το οργανωμένο έγκλημα, παρουσιάζοντας και τους μύθους που κυκλοφορούν. Στο τρίτο μέρος ο Liddick

⁵⁹ Hess Henner, *Mafia and mafiosi: The structure of power*, Lexington Books, Washington DC, 1973 ,

⁶⁰ Fijnaut Cyrille & Paoli Letizia, *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Springer, The Netherlands, 2006

⁶¹ Ryan J. Patrick & Rush E. George, *Understanding Organized Crime in Global Perspective*, SAGE Publications, Inc; First edition, California, 1997

⁶² Liddick Don, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, Edwin Mellen Pr; First Edition, New York, 1999

επικεντρώνεται στην μελέτη θεωρητικών ζητημάτων, όπως είναι οι θεωρίες και παραδείγματα του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και κοινωνική θεμελίωση.

Όσον αφορά το υπό εξέταση γεωπολιτικό σύστημα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης η βιβλιογραφία επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην μελέτη επί μέρους εγκληματικών οργανώσεων, με την Αλβανική Μαφία να συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον, και στην εξέταση ορισμένων εκ των τομέων δραστηριοτήτων των ομάδων αυτών, και κυρίως της διακίνησης ανθρώπων και των ναρκωτικών.

Από νομικής σκοπιάς, η διεθνής κοινότητα ασχολείται ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια με την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και την προστασία των θυμάτων του. Διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις, Ψηφίσματα του Ο.Η.Ε., Οδηγίες και Κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και νόμοι των κρατών συνθέτουν το νομικό πλαίσιο κατά του οργανωμένου εγκλήματος. Η Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου καθώς και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ατόμου αποτελούν τα βασικά θεμέλια για την διαμόρφωση του νομικού πλαισίου κατά του οργανωμένου εγκλήματος.

Η παρούσα εργασία έχει ως σκοπό να προσθέσει μια νέα διάσταση στο μέχρι τώρα ερευνητικό έργο, το οποίο περιοριζόταν στην απλή παρουσίαση του οργανωμένου εγκλήματος και της δράσης των εγκληματικών οργανώσεων, χωρίς ωστόσο να παρουσιάζεται ο βαθμός στον οποίο επηρεάζονται τα κράτη από τη δράση αυτή. Λαμβάνοντας υπόψη όσα έχουν γραφτεί μέχρι στιγμής, θα επιχειρηθεί η αποτύπωση της ανακατανομής ισχύος που προκαλεί η δράση του οργανωμένου εγκλήματος στην Νοτιοανατολική Ευρώπη καθώς και η εύρεση του του αντικτύπου που έχει η δράση αυτή στην εσωτερική ασφάλεια των κρατών της περιοχής, καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο το προαναφερθέν ερευνητικό κενό.

Αξίζει να αναφερθεί ότι η Νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί περιοχή αυξημένου γεωπολιτικού ενδιαφέροντος, ιδιαίτερα για την Αγγλοσαξονική Σχολή. Συγκεκριμένα, το 1942 ο Nicholas Spykman στο βιβλίο του η Γεωγραφία της Ειρήνης⁶³ διατύπωσε την θεωρία της Rimland. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτή «*Who controls the Rimland, rules Eurasia; who rules Eurasia controls the destinies of the*

⁶³ Spykman J. Nicholas, Η Γεωγραφία της Ειρήνης, Παπαζήσης, Αθήνα, 2004

world». Η Νοτιοανατολική Ευρώπη είναι μια από τις περιοχές που εντάσσονται στην Rimland⁶⁴.

⁶⁴ Βλέπε χάρτη 2 του Παραρτήματος.

Μεθοδολογία

1. Περιγραφή της εφαρμοσθείσας μεθοδολογίας⁶⁵

Οι Διεθνείς Σχέσεις αφορούν στην συστηματική μελέτη των σχέσεων που αναπτύσσονται μεταξύ των δρώντων του διεθνούς συστήματος⁶⁶. Οι Διεθνείς Σχέσεις βασίζονται κυρίως στην πολιτική επιστήμη, αλλά αντλούν στοιχεία και από το διεθνές δίκαιο και την διπλωματική ιστορία. Παρατηρούνται, με κριτική ματιά, τα διεθνή φαινόμενα και επιχειρείται να διαγνωστούν τα αίτιά τους και να ερμηνευθούν τα αποτελέσματά τους. Ωστόσο, ουσιαστικά οι Διεθνείς Σχέσεις δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως επιστήμη, καθώς αφενός δεν διακρίνονται από προβλεπτική ικανότητα και αφετέρου δεν υπάρχει μια γενική θεωρία Διεθνών Σχέσεων που να είναι αποδεκτή από την επιστημονική κοινότητα εν συνόλω.

Ο Karlan με την θεωρία του συμπεριφορισμού ήταν εκείνος που άλλαξε τα μέχρι τότε δεδομένα. Αυτό που προσπάθησε να κάνει ήταν να ποσοτικοποιήσει τα δεδομένα του ιστορικού στοιχείου με σκοπό να η θεωρία του να γίνει πιο συγκεκριμένη μέσω της υποδείξεως μιας θετικής ευρετικής. Πρότεινε την τήρηση μιας ανιστορικής στάσης, λαμβάνοντας όμως υπόψη το ιστορικό στοιχείο, την απόδοση συστημικότητας και την διάρθρωση επί εμπειρικής παρατήρησης στις αναλύσεις των διεθνών σχέσεων. Ήταν ξεκάθαρος, ωστόσο, ότι η προσπάθεια της απόλυτης προσαρμογής του υποδείγματος σε πολλούς συντελεστές έβλαπτε την γενική θεωρητική ισχύ του υποδείγματος. Ο Karlan πίστευε ότι η ύπαρξη επιστήμης της διεθνούς πολιτικής εξαρτιόταν άμεσα από την ύπαρξη προηγουμένως γενικών θεωρητικών και προβλεπτικών υποδειγμάτων και μιας κοινής γλώσσας μεταξύ των διαφορετικών σχολών σκέψης. Απώτερος σκοπός ήταν η απόρριψη του δογματισμού.

Απότοκος του συμπεριφορισμού αποτελεί ο διεθνολογικός νεοθετικισμός⁶⁷, ο οποίο ωστόσο διαφοροποιείται από τον προηγούμενο μέσω της ύπαρξης μεγαλύτερης εκλέπτυνσης στην χρήση των μεθόδων του. Βασίζεται στην εμπειρία και στην παρατήρηση ως θεμελιωδών μέσων αξιολόγησης της επιστημονικής

⁶⁵ Μάζης Θ. Ιωάννης, «Μεθοδολογία συγγραφής μίας γεωπολιτικής ανάλυσης: δομή, έννοιες και όροι», Γεωστρατηγική, Τεύχος 12, Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος, 2007

⁶⁶ Βάσει της θεωρίας του ρεαλισμού οι δρώντες αυτοί είναι τα κράτη, ενώ ο φιλελευθερισμός αποδέχεται και τους διεθνείς οργανισμούς ως δρώντες του συστήματος.

⁶⁷ Μάζης Θ. Ιωάννης, Μεταθεωρητική κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής: Το νεοθετικιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα, 2012

υπόστασης μιας θεωρίας η οποία μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη ενός σημαντικού ποσοστού προβλεπτικής ικανότητας μέσω των θεωρητικών υποδειγμάτων.

Σύμφωνα με την θεωρία του νεοθετικισμού⁶⁸ υπάρχουν κάποιες μήτρες συμπεριφοράς που είναι υψηλού βαθμού στατιστικής επαναληψιμότητας, οι οποίες μπορούν να εξηγήσουν το κοινωνικό, πολιτικό και διεθνολογικό γίνεσθαι με την κατάλληλη μεθοδολογία. Η επιστήμη σύμφωνα με αυτή τη θεωρία είναι ένα σύστημα παραγωγής γνώσεως που θεωρείται έγκυρο όταν θεμελιώνεται επί εμπειρικών, παρατηρούμενων και μετρήσιμων δεδομένων, ώστε να μπορεί να διατυπώσει υποθέσεις, να δημιουργεί εξηγησιακούς μηχανισμούς και να συγκροτεί αλγορίθμους που έχουν την δυνατότητα να προβλέπουν μέχρις ότου διαψευστούν. Στην περίπτωση αυτή, η θεωρία αναδιαμορφώνεται. Οι τρεις βασικότεροι εκπρόσωποι του νεοθετικισμού είναι οι Kuhn, Popper και Lakatos.

Σύμφωνα με τον Kuhn⁶⁹ η θεωρία είναι ένα αξιωματικό σύστημα που διατυπώνονται υποθέσεις και ερμηνεύονται και νομιμοποιούνται από τα εμπειρικά τους αποτελέσματα. Οι υποθέσεις αυτές θα εισέλθουν στην επιστημονική τους περίοδο όταν θα επιτευχθεί η επικράτηση ενός καθολικά αποδεκτού Παραδείγματος⁷⁰.

Ο Popper⁷¹ από την πλευρά του υποστηρίζει πως η επιστήμη προσπαθεί να συλλάβει μια πραγματικότητα που βρίσκεται πέραν των εμπειρικών δεδομένων. Κεντρικό ρόλο κατέχει η διαδικασία της διάψευσης. Οι διάφορες υποθέσεις υπόκεινται στον έλεγχο των παρατηρήσεων και των πειραμάτων, τα οποία αποτελούν μέσα διάψευσης. Αν μια θεωρία διαψευσθεί μέσα από αυστηρή κριτική και αντέξει αυτή την κριτική τότε ανταποκρίνεται στην εμπειρική πραγματικότητα και είναι προσωρινά ορθή.

Πρόεκταση του ποπεριανού στοχασμού αποτελεί η θεωρία του Lakatos⁷², η οποία ωστόσο διαφοροποιείται ελαφρώς καθώς το αντικείμενο αξιολογήσεως μεταφέρεται από επιμέρους θεωρητικές προσεγγίσεις σε δέσμες ανταγωνιζόμενων

⁶⁸ Ibid.

⁶⁹ <https://geoterm.turkmas.uoa.gr/?src=el&record=Thomas%20Kuhn>

⁷⁰ Μέχρι να εμφανιστεί το πρώτο παράδειγμα δεν υπάρχει επιστήμη, αλλά η φάση της προεπιστημονικότητας.

⁷¹ <https://geoterm.turkmas.uoa.gr/?src=el&record=Karl%20Popper>

⁷² <https://geoterm.turkmas.uoa.gr/?src=el&record=Imre%20Lakatos>

θεωρητικών προσεγγίσεων, συνδεδεμένων με ένα κοινό πυρήνα. Συγκεκριμένα ο Lakatos υποστήριξε ότι η βασική μονάδα αξιολόγησης πρέπει να είναι τα «ερευνητικά προγράμματα». Ένα «ερευνητικό πρόγραμμα» αποτελείται από τα εξής στοιχεία: α) τον σκληρό πυρήνα, ο οποίος αποτελεί τις θεμελιώδεις υποθέσεις της θεωρίας με τις οποίες απαγορεύεται να αντιφάσκουν οι ερευνητές. Αν υπάρξει αλλαγή στον σκληρό πυρήνα τότε δημιουργείται ένα νέο ερευνητικό πρόγραμμα., β) την αρνητική ευρετική, η οποία δείχνει στον ερευνητή τον δρόμο που πρέπει να αποφύγει και είναι καθοριστική για τον σκληρό πυρήνα, γ) την θετική ευρετική, η οποία αποτελεί ένα σύνολο προτάσεων και συμβουλών που καθοδηγούν τον ερευνητή ως προς τον δρόμο που πρέπει να ακολουθήσει και δ) την προστατευτική ζώνη, που αποτελείται από επικουρικές προτάσεις και υποθέσεις, οι οποίες υπόκεινται σε έλεγχο, προσαρμογή, αναπροσαρμογή ή αντικατάσταση από νέα καινοφανή εμπειρικά δεδομένα. Η προστατευτική ζώνη είναι εκείνη η οποία δέχεται την δοκιμασία του αρνητικού ευρέτη και φέρει το βάρος των δοκιμών για προστατευθεί ο σκληρός πυρήνας. Η επιτυχία ενός «ερευνητικού προγράμματος» έγκειται στην προβλεπτική του ικανότητα, δηλαδή να μπορεί να προβλέπει με κάποια επιτυχία καινοφανή γεγονότα παρά τις διαψεύσεις.

Η μεθοδολογία των «ερευνητικών προγραμμάτων» του Lakatos παρέχει ένα σύστημα κανόνων, μέσω του οποίου μπορεί να κριθεί τι είναι γνωστό από τις εξελίξεις στη θεωρία των Διεθνών Σχέσεων και να καθοριστεί αν έχει αναβαθμιστεί αξιολογικά το υποπεδίο. Εφαρμόζοντας τη θεωρία του Lakatos στην γεωπολιτική παρατηρείται ότι ο σκληρός πυρήνας του ερευνητικού προγράμματος της γεωπολιτικής εμπερικλείει δύο παραδοχές: α) ότι όλα τα χαρακτηριστικά των υπό- χώρων του γεωγραφικού συμπλόκου είναι μετρήσιμα ή είναι δυνατόν να καταστούν μετρήσιμα και β) ότι υπάρχουν πόλοι αναπροσδιοριζόμενοι και ετεροπροσδιοριζόμενοι ομοιόμορφα και ταυτόσημα με το διεθνές περιβάλλον, το οποίο προσδιορίζεται από τους διεθνείς δρώντες που βρίσκονται μέσα σε αυτό και χαρακτηρίζονται από μια κοινή συστημική σχέση μεταξύ τους. Η προστατευτική ζώνη του προγράμματος εμπεριέχει μια σειρά από υποθέσεις. Σε αυτές υπάγονται οι αναπτυχθείσες αιτιακές και αιτιατικές έννοιες του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς χώρου, καθώς και οι μεταξύ τους συνδυασμοί (πλήρεις και ειδικοί συνθετικοί χώροι). Το μέγεθος της ισχύος αναλύεται σε τέσσερις θεμελιώδεις πυλώνες, οι οποίοι προσδιορίζονται από το πλήθος των μετρήσιμων (ή δυνάμενων να καταστούν μετρήσιμοι) γεωπολιτικών δεικτών. Οι πόλοι ισχύος αποτελούν τα

θεμελιώδη δομικά χαρακτηριστικά ενός διεθνούς και διαρκώς μεταβαλλόμενου συστήματος και εκφράζουν κοινωνικές βουλήσεις ή χαρακτηρίζουσες την διεθνή συμπεριφορά του πόλου βουλήσεις των αποφασίζόντων παραγόντων. Οι πόλοι αυτοί δύνανται να είναι εθνικά κράτη, συλλογικοί διεθνείς θεσμοί, διεθνούς εμβέλειας οικονομικές συγκροτήσεις ή συνδυασμοί των προηγούμενων, οι οποίοι παρουσιάζουν ομοιογένεια δράσεως ως προς την συστημική τους λειτουργία στο πλαίσιο του διεθνούς περιβάλλοντος.

Εντοπίζοντας την ανυπαρξία μεθοδολογίας ανάλυσης των συστημάτων κατανομής της ισχύος από την οπτική της χωρικής τους διαστάσεως, ο Καθηγητής Ιωάννης Μάζης εισήγαγε την Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση. Πρόκειται για μια μεθοδολογία η οποία παρουσιάζει λακατιανή δομή και η οποία οδηγεί τον ερευνητή στην παραγωγή επιστημονικών αποτελεσμάτων απαλλαγμένη από την υποκειμενική, ασαφή και βερμπαλιστική παρουσίαση των πραγμάτων. Σύμφωνα με τον Καθηγητή Μάζη η γεωπολιτική είναι «η γεωγραφική αναλυτική μέθοδος που μελετά, προβλέπει και περιγράφει την ανακατανομή ισχύος στον πλανήτη». Επομένως, το επιστημολογικό υπόβαθρο της γεωπολιτικής ανάλυσης είναι η γεωγραφία και ποιο συγκεκριμένα η οικονομική γεωγραφία⁷³. Η τελευταία είναι η επιστήμη που εξετάζει την ανθρώπινη οικονομική δραστηριότητα και επέμβαση στο γεωγραφικό χώρο, τη δημιουργία και εξέλιξη επί μέρους οικονομικών χώρων στην επιφάνεια του πλανήτη, καθώς και τις μεταξύ τους αντιδράσεις και συσχετισμούς.

Μέσω της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης ο ερευνητής δύναται να εξετάσει σε βάθος το επιλεγμένο προς ανάλυση θέμα σε τρεις κλίμακες συστημάτων α) το σύστημα/ σύμπλοκο, β) το υποσύστημα και γ) το υπερσύστημα. Σε επίπεδο υποσυστήματος ο ερευνητής κατανοεί πλήρως και λεπτομερώς το γεωστρατηγικό «παίγνιο», ενώ σε επίπεδο υπερσυστήματος κατέχει την συνολική εικόνα του Διεθνούς Συστήματος και των Πόλων Διεθνούς Ισχύος αυτού. Έτσι ο ερευνητής δύναται να εντοπίσει επιμέρους ζητήματα ή καταστάσεις που

⁷³ Ορίζεται ως η επιστήμη που εξετάζει τα ακόλουθα τρία στοιχεία:

1. Την ανθρώπινη οικονομική δραστηριότητα και επέμβαση στο γεωγραφικό χώρο
2. Τη δημιουργία και εξέλιξη επί μέρους οικονομικών χώρων στην επιφάνεια του πλανήτη
3. Τις μεταξύ τους διαδράσεις και συσχετισμούς.

<https://geoterm.turkmas.uoa.gr/?src=el&record=%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%B3%CE%B5%CF%89%CE%B3%CF%81%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B1>

υποβόσκουν στο υπό ανάλυση θέμα και να ερμηνεύσει καλύτερα προηγούμενες αποφάσεις που έχουν ληφθεί σε γεωστρατηγικό επίπεδο. Σκοπός είναι η δημιουργία ενός υποδείγματος τάσεων ανακατανομής ισχύος⁷⁴, το οποίο θα αποτελέσει αφετηρία για την διαμόρφωση προτάσεων που θα αποτελέσουν την γεωστρατηγική σύνθεση.

Η επιλογή, λοιπόν, της Συστημικής Γεωπολιτικής Ανάλυσης για τη συγκεκριμένη μελέτη έγινε καθώς λόγω της επιστημονικότητας που παρουσιάζει η συγκεκριμένη μεθοδολογία, ο ερευνητής δύναται να προβεί σε επιτυχή πρόβλεψη και στην διαμόρφωση μιας επιτυχούς γεωστρατηγικής σύνθεσης με τα δυνατότερα ασφαλή συμπεράσματα και προτάσεις.

2. Ανάλυση του θέματος με βάση την ορολογία της Σ.Γ.Α.

Για να καταστεί δυνατή η χρήση της μεθοδολογίας είναι απαραίτητο προηγουμένως να δοθούν οι ορισμοί των απαραίτητων όρων. Αναλύοντας τον τίτλο του θέματος εντοπίζονται τα εξής δεδομένα: α) το υπό μελέτη γεωγραφικό σύμπλοκο, β) ο γεωπολιτικός παράγοντας και γ) οι πυλώνες γεωπολιτικής ισχύος.

Σύστημα *«καλείται το ακριβές άθροισμα των εδαφικών ενοτήτων που αποτελούν τα γεωπολιτικά υποσυστήματα τα προσδιορισθέντα από τον εντοπισμό, την διακεκριμένη δράση και τη συστηματική και διακεκριμένη λειτουργία του συγκεκριμένου γεωπολιτικού παράγοντος στον φυσικό τους χώρο⁷⁵»*. Το σύμπλοκο⁷⁶ είναι η ευρύτερη γεωγραφική ενότητα του συστήματος. Σε πολλές περιπτώσεις το σύμπλοκο και το σύστημα ταυτίζονται, όπως συμβαίνει και στο παρόν πόνημα όπου το σύστημα/σύμπλοκο είναι η γεωγραφική περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Εντός του συστήματος υπάρχουν δύο ή περισσότερα υποσυστήματα. Το υποσύστημα⁷⁷ είναι *«η ομοιογενής, ως προς την δράση και λειτουργία ενός γεωπολιτικού παράγοντος, εδαφική ενότητα»*. Τα υποσυστήματα που θα μελετηθούν είναι δύο, το υποσύστημα Α όπου εντάσσονται τα κράτη που είναι μέλη της

⁷⁴ Δηλαδή η δημιουργία ενός γεωπολιτικού υποδείγματος.

⁷⁵ Ψηφιακή Ορολογία Γεωπολιτικής και Γεωστρατηγικής, Digital Dictionary of Geopolitics and Geostrategy (ΕΛΚΕ 2013-2015)

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ Ibid.

Ε.Ε. και το υποσύστημα Β στο οποίο εντάσσονται όσα κράτη δεν είναι μέλη της Ε.Ε.

Εκτός των ορίων του συστήματος υπάρχει το υπερσύστημα⁷⁸, δηλαδή «το σύνολο των πόλων διεθνούς ισχύος που επηρεάζουν την δράση των γεωπολιτικών παραγόντων στο εσωτερικό των υποσυστημάτων και του αντιστοίχου συστήματος το οποίο τα εμπεριέχει». Στο παρόν πόνημα το υπερσύστημα αποτελείται από τις Η.Π.Α., την Ε.Ε., το Ν.Α.Τ.Ο., την Τουρκία και την Ρωσία.

Ο γεωπολιτικός παράγοντας είναι εκείνος που «προκαλεί την ανακατανομή της ισχύος στο υπό μελέτη Σύστημα/ Σύμπλοκο. Επηρεάζει συγκεκριμένους Γεωπολιτικούς δείκτες ενός εκάστου γεωπολιτικού πυλώνας»⁷⁹. Ο παράγοντας που προκαλεί την ανακατανομή ισχύος είναι το οργανωμένο έγκλημα.

Η γεωπολιτική μελετά τέσσερις πτυχές ασκήσεως της επιρροής της ισχύος των εθνοκρατικών ή άλλης μορφής διεθνών δρώντων. Επομένως οι πυλώνες ισχύος, οι οποίοι «καθορίζουν την ισχύ και την κατανομή της στο υπό μελέτη σύμπλοκο»⁸⁰ είναι τέσσερις, η οικονομία, η πολιτική, η άμυνα/ασφάλεια και ο πολιτισμός/πληροφορία. Στο παρόν πόνημα θα δοθεί βάση στους πυλώνες της οικονομίας και της άμυνας/ασφάλειας, όπως φαίνεται και από τον τίτλο, καθώς και στον πυλώνα της πολιτικής. Η ανάλυση των πυλώνων γίνεται μέσω της επεξεργασίας ορισμένων γεωπολιτικών δεικτών. Γεωπολιτικός δείκτης είναι «η ποσοτικοποίηση του υπό μελέτη θέματος, το αριθμητικό εκείνο στοιχείο που δείχνει την ανακατανομή ισχύος στο Σύστημα/ Σύμπλοκο»⁸¹. Οι δείκτες αυτοί μπορεί να είναι είτε απλοί είτε σύνθετοι.

Οι γεωπολιτικοί δείκτες που έχουν επιλεγεί για τον πυλώνα της οικονομίας είναι: ΔΠ1. Το διεθνές νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα, ΔΠ2. Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα, ΔΠ3. Το εθνικό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα και ΔΠ4. Η διαφθορά στα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Όσον, αφορά τον πυλώνα της άμυνας/ασφάλειας οι δείκτες που έχουν επιλεγεί είναι: ΔΑΑ1. Η εμπορία ανθρώπων, ΔΑΑ2. Το εμπόριο ναρκωτικών και ΔΑΑ3. Οι μεταναστευτικές ροές. Τέλος, για τον τρίτο πυλώνα της οικονομίας οι δείκτες που έχουν επιλεγεί είναι: ΔΟ1. Οι παράνομες

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ibid.

⁸⁰ Ibid.

⁸¹ Ibid.

οικονομικές ροές από τις αναπτυσσόμενες χώρες, ΔΟ2. Οι παράνομες οικονομικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες και ΔΟ3. Το ξέπλυμα χρήματος.

3. Περιγραφή της έρευνας

Κατά τη διάρκεια της έρευνας ακολουθήθηκαν τα πέντε στάδια που πρέπει να ακολουθήσει ο ερευνητής για να καταλήξει στο γεωπολιτικό υπόδειγμα, όπως αυτά έχουν παρουσιαστεί από τον Καθηγητή Μάζη. Τα στάδια αυτά είναι τα εξής:

1. Η έρευνα ξεκίνησε από τον τίτλο του θέματος. Διαβάζοντάς τον, εντοπίστηκαν καταρχήν το γεωπολιτικό σύμπλοκο και ο γεωπολιτικός παράγοντας. Έπειτα κατανεμήθηκαν και αθροίστηκαν τα υποσυστήματα προκειμένου να διασφαλιστούν τα όρια του συστήματος. Παράλληλα, ορίστηκαν οι πόλοι διεθνούς ισχύος που επηρεάζουν θετικά ή αρνητικά τον γεωπολιτικό παράγοντα.

2. Εν συνεχεία, ορίστηκαν οι πυλώνες εντός των οποίων πραγματοποιείται η ανάλυση της δράσης του γεωπολιτικού παράγοντα.

3. Με βάση τους πυλώνες επιλέχθηκαν και ανάλογοι δείκτες (σύνθετοι ή απλοί). Η επιλογή έγινε βάσει της κρίσης του ερευνητή ως προς το ποιοι δείκτες θεωρούνται οι σημαντικότεροι.

4. Αφού έγινε η επιλογή των δεικτών πραγματοποιήθηκε μια απλή συγκριτική παρουσίαση, η οποία καλύπτει τους σκοπούς της Μ.Δ.Ε.

5. Η επεξεργασία των επιλεγμένων δεικτών οδήγησε στην παραγωγή του λεγόμενου γεωπολιτικού υποδείγματος τάσεων ανακατανομής ισχύος.

Το παραχθέν γεωπολιτικό υπόδειγμα σηματοδοτεί και το τέλος της γεωπολιτικής ανάλυσης, ενώ παράλληλα αποτελεί και την αφετηρία για να γίνει η γεωστρατηγική σύνθεση.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η εγκυρότητα του γεωπολιτικού υποδείγματος εξαρτάται από τον ερευνητή και ενισχύεται από την διεπιστημονικότητα. Συγκεκριμένα, εξαρτάται από την προσήλωση και την σχολαστικότητά του, καθώς και από την ορθή επιλογή των αριθμητικών στοιχείων και την χρήση έγκυρων πηγών.

4. Ερευνητικοί περιορισμοί

Η έρευνα περιορίστηκε στο γεωπολιτικό σύμπλοκο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και με χρονικό πλαίσιο τον 21ο αιώνα, καθώς ο όγκος των πληροφοριών

είναι πολύ μεγάλος άρα καθίσταται μη διαχειρίσιμος από έναν ερευνητή σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα, όσο το χρονικό πλαίσιο εκπόνησης της Μ.Δ.Ε.

Επιπλέον στον τίτλο της εργασίας γίνεται ρητή αναφορά στους όρους «οικονομία» και «εθνική ασφάλεια», οι οποίοι οδηγούν και στην επιλογή των γεωπολιτικών πυλώνων της Οικονομίας και της Άμυνας-Ασφάλειας αντίστοιχα. Ωστόσο, για την απόκτηση μιας πιο ολοκληρωμένης θεώρησης του ζητήματος, θεωρείται σκόπιμο να εξετασθούν η οπτική του δικαίου, αναλύοντας τον τρόπο πρόληψης και αντιμετώπισης του οργανωμένου εγκλήματος και τον βαθμό αποτελεσματικότητας της εφαρμογής του, αλλά και τα ποσοστά διαφθοράς, καθώς η τελευταία χρησιμοποιείται από τις εγκληματικές ομάδες ως μέσο προστασίας έναντι του νόμου, αλλά και ως εργαλείο για να εξασφαλίσουν την επιτυχία των παράνομων πράξεων τους.

Όσον αφορά τον πυλώνα της πολιτικής υπήρξαν κάποιες δυσκολίες σχετικά με τα νομικά κείμενα των εθνικών νομοθεσιών των κρατών. Συγκεκριμένα, τα περισσότερα εξ' αυτών είναι γραμμένα στην γλώσσα του εκάστοτε κράτους και υπήρξε δυσκολία στην εύρεση κάποιας αγγλικής μετάφρασης.

Παράλληλα, οι πληροφορίες που είναι διαθέσιμες σχετικά με το Κόσσοβο είναι περιορισμένες, καθώς η χώρα αποτελεί ιδιαίζουσα περίπτωση. Τα χρόνια πριν την ανακήρυξη της ανεξαρτησίας του αποτελούσε κομμάτι της Σερβίας. Για το λόγο αυτό ότι στοιχεία υπάρχουν για την Σερβία πριν το 2008 αφορούν και στο Κόσσοβο. Αντιθέτως, όσες πληροφορίες αφορούν στην μετά της ανεξαρτησίας εποχή είναι αρκετά περιορισμένες.

Τέλος, όσον αφορά την επιλογή των δεικτών, αν και το οργανωμένο έγκλημα παρουσιάζει αρκετές συνιστώσες, στο παρόν πόνημα θα μελετηθούν οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνται σε μεγαλύτερο ποσοστό οι εγκληματικές ομάδες, δηλαδή το εμπόριο ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων και το ξέπλυμα χρήματος.

Συστημική Γεωπολιτική Ανάλυση

1. Ανάλυση του πυλώνα της Πολιτικής

1.1 Ανάλυση του ΔΠ1. Το διεθνές νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα

Η Σύμβασης του Ο.Η.Ε. κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος υιοθετήθηκε με το Ψήφισμα 55/25 της Γενικής Συνέλευσης στο Παλέρμιο της Ιταλίας στις 15 Νοεμβρίου 2000 και τέθηκε σε ισχύ στις 29 Σεπτεμβρίου του 2003. Αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της καταπολέμησης του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς σηματοδοτεί την αναγνώριση από τα κράτη-μέλη της σοβαρότητας του προβλήματος και καταδεικνύει την ανάγκη για ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας για την αντιμετώπιση αυτού.

Όσα κράτη επικυρώνουν την Σύμβαση δεσμεύονται να λάβουν μια σειρά από μέτρα κατά του διεθνούς οργανωμένου εγκλήματος, όπου μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνεται η δημιουργία εγχώριων ποινικών αδικημάτων, η υιοθέτηση νέων και σαρωτικών πλαισίων για την έκδοση, την αμοιβαία δικαστική συνδρομή και τη συνεργασία στον τομέα της επιβολής του νόμου, καθώς και η προώθηση της κατάρτισης και της τεχνικής βοήθειας για την οικοδόμηση ή την αναβάθμιση των απαιτούμενων ικανοτήτων των εθνικών αρχών.

Με βάση το άρθρο 2 της Σύμβασης,

(α) «*Οργανωμένη εγκληματική ομάδα*» νοείται δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων προσώπων που υπάρχει για κάποια χρονική περίοδο και ενεργεί με κοινό σκοπό τέλεσης ενός ή περισσότερων σοβαρών εγκλημάτων ή εγκλημάτων που θεσπίζονται σύμφωνα με τη Σύμβαση αυτή, προκειμένου να ποριστεί αμέσως ή εμμέσως οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος.

(β) «*Σοβαρό έγκλημα*» νοείται συμπεριφορά η οποία συνιστά αδίκημα που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ανώτατο όριο δεν μπορεί να είναι μικρότερο από τέσσερα έτη ή με αυστηρότερη ποινή.

(γ) «*Δομημένη ομάδα*» νοείται ομάδα που δεν σχηματίζεται τυχαία για την άμεση τέλεση αδικήματος, και η οποία δεν απαιτείται να έχει τυπικά προσδιορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια στη σύνθεσή της ή αναπτυγμένη δομή.

(δ) «Περιουσία» νοούνται περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα και τίτλοι ή έγγραφα γενικά που αποδεικνύουν ιδιοκτησία ή συμφέροντα στα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία.

(ε) «Προϊόν εγκλήματος» νοείται κάθε περιουσία που προέρχεται ή αποκτάται αμέσως ή εμμέσως από την τέλεση ενός εγκλήματος.

(στ) «Δέσμευση» ή «κατάσχεση» νοείται η προσωρινή απαγόρευση μεταβίβασης, μετατροπής, διάθεσης ή μετακίνησης περιουσίας ή η προσωρινή θέση υπό επιτήρηση ή υπό έλεγχο της περιουσίας, με βάση διάταξη που εκδίδει το δικαστήριο ή άλλη αρμόδια αρχή.

(ζ) «Δήμευση» νοείται η μόνιμη στέρηση της περιουσίας με διάταξη δικαστηρίου ή άλλης αρμόδιας αρχής.

(η) «Βασικό έγκλημα» νοείται κάθε έγκλημα, από το οποίο δημιουργήθηκαν προϊόντα που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ενός εγκλήματος που ορίζεται στο άρθρο 6 της Σύμβασης αυτής.

(θ) «Ελεγχόμενη παράδοση» νοείται η τεχνική του να επιτρέπεται σε παράνομα ή ύποπτα φορτία να εξέρχονται, διέρχονται ή διακινούνται στην επικράτεια ενός ή περισσότερων Κρατών, με τη γνώση και υπό την επίβλεψη των αρμόδιων αρχών τους, με σκοπό τη διερεύνηση εγκλήματος και τον εντοπισμό των προσώπων που εμπλέκονται στην τέλεση αυτού.

(ι) «Περιφερειακός οργανισμός οικονομικής ενοποίησης» νοείται οργανισμός που αποτελείται από κυρίαρχα Κράτη μιας δεδομένης περιοχής, στον οποίο τα Κράτη μέλη έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα για ζητήματα που αφορά η παρούσα Σύμβαση και ο οποίος οργανισμός έχει εξουσιοδοτηθεί δεόντως, σύμφωνα με τις εσωτερικές του διαδικασίες, για την υπογραφή, επικύρωση, αποδοχή, έγκριση ή προσχώρηση σε αυτή. Οι αναφορές της παρούσας Σύμβασης στα «Κράτη Μέρη» εφαρμόζονται και στους οργανισμούς αυτούς, μέσα στα όρια της αρμοδιότητάς τους.⁸²

⁸² Article 2. Use of terms

For the purposes of this Convention:

(a) "Organized criminal group" shall mean a structured group of three or more persons, existing for a period of time and acting in concert with the aim of committing one or more serious crimes or offences established in accordance with this Convention, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit;

(b) "Serious crime" shall mean conduct constituting an offence punishable by a maximum deprivation of liberty of at least four years or a more serious penalty;

Παράλληλα, σύμφωνα με το άρθρο 3§2 της ίδιας Σύμβασης ως διεθνικό⁸³ ορίζεται ένα έγκλημα εφόσον:

«α. τελείται σε περισσότερα του ενός Κράτη,

β. τελείται σε ένα Κράτος, αλλά σημαντικό τμήμα της προπαρασκευής, του σχεδιασμού, της καθοδήγησης ή του ελέγχου του λαμβάνει χώρα σε άλλο Κράτος

γ. τελείται σε ένα Κράτος από οργανωμένη εγκληματική ομάδα που συμμετέχει σε εγκληματικές δραστηριότητες σε περισσότερα του ενός Κράτη, ή

(c) "Structured group" shall mean a group that is not randomly formed for the immediate commission of an offence and that does not need to have formally defined roles for its members, continuity of its membership or a

developed structure;

(d) "Property" shall mean assets of every kind, whether corporeal or incorporeal, movable or immovable, tangible or intangible, and legal documents or instruments evidencing title to, or interest in, such assets;

(e) "Proceeds of crime" shall mean any property derived from or obtained, directly or indirectly, through the commission of an offence;

(f) "Freezing" or "seizure" shall mean temporarily prohibiting the transfer, conversion, disposition or movement of property or temporarily assuming custody or control of property on the basis of an order issued by a court or

other competent authority;

(g) "Confiscation", which includes forfeiture where applicable, shall mean the permanent deprivation of property by order of a court or other competent authority;

(h) "Predicate offence" shall mean any offence as a result of which proceeds have been generated that may become the subject of an offence as defined in article 6 of this Convention;

(i) "Controlled delivery" shall mean the technique of allowing illicit or suspect consignments to pass out of, through or into the territory of one or more States, with the knowledge and under the supervision of their competent authorities, with a view to the investigation of an offence and the identification of persons involved in the commission of the offence;

(j) "Regional economic integration organization" shall mean an organization constituted by sovereign States of a given region, to which its member States have transferred competence in respect of matters governed by this Convention and which has been duly authorized, in accordance with its internal procedures, to sign, ratify, accept, approve or accede to it; references to "States Parties" under this Convention shall apply to such organizations within the limits of their competence.

United Nations Convention against Transnational Organized Crime

⁸³ Όπως αναφέρει και ο Χλούπης στο βιβλίο του Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα το διεθνικό διαφέρει από το υπερεθνικό έγκλημα. Το διεθνικό έγκλημα αφορά στις εγκληματικές πράξεις ή δραστηριότητες οι οποίες επεκτείνονται πέρα από τα σύνορα μιας χώρας. Αντιθέτως, στο διασυνοριακό έγκλημα εντάσσονται όλες οι παραβάσεις ή οι απόπειρες παράβασης των εθνικών νόμων και κανονισμών που έχουν σαν σκοπό την οργάνωση, διεύθυνση, βοήθεια ή διευκόλυνση διεθνών εγκληματικών δραστηριοτήτων.

δ. τελείται σε ένα Κράτος, αλλά έχει σημαντικές επιπτώσεις σε άλλο Κράτος.»⁸⁴

Βάσει, λοιπόν, της Σύμβασης ποινικοποιείται η συμμετοχή σε οργανωμένη εγκληματική ομάδα και το ξέπλυμα αλλά και η χρήση χρήματος που προέρχεται από εγκληματικές ενέργειες, ενώ παράλληλα υπάρχουν προβλέψεις σχετικά με την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Επιπλέον, προτάσσεται η συνεργασία σε παγκόσμιο επίπεδο για την πιο αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Συμπληρωματικά προς την Σύμβαση του Παλέρμο υπογράφηκαν και τρία Πρωτόκολλα. Το πρώτο εξ αυτών είναι το Πρωτόκολλο για την Πρόληψη, Καταστολή και Τιμωρία της Διακίνησης Προσώπων, Ιδιαίτερα Γυναικών και Παιδιών, το οποίο τέθηκε σε ισχύ το 2003. Σκοπός του Πρωτοκόλλου είναι η διευκόλυνση της σύγκλισης των εθνικών προσεγγίσεων όσον αφορά την καθιέρωση εγχώριων ποινικών αδικημάτων που θα υποστηρίζουν την αποτελεσματική διεθνή συνεργασία για τη διερεύνηση και δίωξη των υποθέσεων εμπορίας ανθρώπων καθώς και η παροχή προστασίας στα θύματα εμπορίας με πλήρη σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Μάλιστα, στο άρθρο 3 του Πρωτοκόλλου αποτυπώνεται για πρώτη φορά ένας κοινά αποδεκτός ορισμός σχετικά με την εμπορία ανθρώπων. Συγκεκριμένα αναφέρει ότι:

«Ως «εμπορία ανθρώπων» νοείται η στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, παροχή καταλύματος ή υποδοχή προσώπων με τη χρήση απειλής, βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, εξαπάτηση ή απάτη, παραπλάνηση ή απατηλά τεχνάσματα, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης, καθώς και με την παροχή ή απόδοση χρημάτων ή ωφελημάτων για να επιτευχθεί η συναίνεση ή η συγκατάθεση προσώπου που έχει τον έλεγχο ή την εξουσία άλλου προσώπου με σκοπό την εκμετάλλευση. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει τουλάχιστον την εκμετάλλευση της πορνείας ή άλλες μορφές γενετήσιας (σεξουαλικής) εκμετάλλευσης άλλου, την

⁸⁴ 2. For the purpose of paragraph 1 of this article, an offence is transnational in nature if:

(a) It is committed in more than one State;

(b) It is committed in one State but a substantial part of its preparation, planning, direction or control takes place in another State;

(c) It is committed in one State but involves an organized criminal group that engages in criminal activities in more than one State; or

(d) It is committed in one State but has substantial effects in another State.

αναγκαστική εργασία ή την παροχή υπηρεσιών, τη δουλεία και πρακτικές όμοιες με αυτή, την υποτέλεια ή την αφαίρεση οργάνων του σώματος»⁸⁵

Το δεύτερο είναι το Πρωτόκολλο κατά της Λαθραίας Διακίνησης Μεταναστών από τη Γη, τη Θάλασσα και τον Αέρα το οποίο τέθηκε σε ισχύ το 2004. Ασχολείται με την αντιμετώπιση του αυξανόμενου προβλήματος των οργανωμένων εγκληματικών ομάδων που ασχολούνται με το λαθρεμπόριο μεταναστών, συχνά διακινδυνεύοντας την ζωή αυτών, και αποκτούν μεγάλα κέρδη από την δράση τους αυτή. Σκοπός του Πρωτοκόλλου είναι η πρόληψη και η καταπολέμηση του λαθρεμπορίου μεταναστών, καθώς και η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, προστατεύοντας παράλληλα τα δικαιώματα των μεταναστών και αποτρέποντας τις χειρότερες μορφές εκμετάλλευσής τους που συχνά χαρακτηρίζουν το λαθρεμπόριο. Ένα από τα μεγαλύτερα επιτεύγματα που επετεύχθησαν μέσω αυτού είναι ότι για πρώτη φορά αναπτύχθηκε και συμφωνήθηκε ένας κοινά αποδεκτός ορισμός του λαθρεμπορίου μεταναστών. Πιο συγκεκριμένα το άρθρο 3 ορίζει ότι:

«ως «λαθρεμπόριο μεταναστών» νοείται ως η προμήθεια, προκειμένου να αποκτηθεί, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο ουσιαστικό όφελος, της παράνομης

εισόδου ενός προσώπου σε ένα κράτος μέλος του οποίου το πρόσωπο δεν είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος.»⁸⁶

⁸⁵ Article 3. Use of terms

For the purposes of this Protocol:

(a) "Trafficking in persons" shall mean the recruitment, transportation, transfer, harbouring or receipt of persons, by means of the threat or use of force or other forms of coercion, of abduction, of fraud, of deception, of the abuse of power or of a position of vulnerability or of the giving or receiving of payments or benefits to achieve the consent of a person having control over another person, for the purpose of exploitation. Exploitation shall include, at a minimum, the exploitation of the prostitution of others or other forms of sexual exploitation, forced labour or services, slavery or practices similar to slavery, servitude or the removal of organs;

Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

⁸⁶ Article 3. Use of terms

For the purposes of this Protocol:

Ουσιαστικά το Πρωτόκολλο αυτό αποτυπώνει με τον καλύτερο τρόπο την σχέση που υπάρχει μεταξύ της εμπορίας ανθρώπων και της παράνομης μετανάστευσης, καθώς αρκετοί άνθρωποι που μεταναστεύουν προς αναζήτηση ενός καλύτερου μέλλοντος συχνά πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης⁸⁷.

Το τρίτο Πρωτόκολλο που συμπλήρωσε την Σύμβαση του Παλέρμο είναι το Πρωτόκολλο κατά της Παράνομης Κατασκευής και Διακίνησης Πυροβόλων Όπλων, Τμημάτων και Συστατικών τους και Πυρομαχικών, το οποίο υιοθετήθηκε με το Ψήφισμα 55/255 του 2001 και τέθηκε σε ισχύ το 2005. Στόχος του είναι η προώθηση, η διευκόλυνση και η ενδυνάμωση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλομένων κρατών προκειμένου να προληφθεί, να καταπολεμηθεί και να εξαλειφθεί η παράνομη κατασκευή και εμπορία πυροβόλων όπλων, των εξαρτημάτων τους και των πυρομαχικών. Με την επικύρωση του Πρωτοκόλλου, τα κράτη δεσμεύτηκαν να υιοθετήσουν μια σειρά μέτρων ελέγχου των εγκλημάτων και να εφαρμόσουν στην εσωτερική έννομη τάξη τρεις δέσμες κανονιστικών διατάξεων. Η πρώτη δέσμη αφορά στην δημιουργία ποινικών αδικημάτων σχετικών με την παράνομη κατασκευή και διακίνηση πυροβόλων βάσει των απαιτήσεων και των ορισμών του πρωτοκόλλου. Η δεύτερη αφορά σε ένα σύστημα κυβερνητικών αδειών ή αδειών που αποσκοπούν στην διασφάλιση της νόμιμης κατασκευής και διακίνησης πυροβόλων όπλων. Τέλος, η τρίτη δέσμη αφορά στην σήμανση και τον εντοπισμό των πυροβόλων όπλων. Οι κατασκευαστές των όπλων οφείλουν να μαρκάρουν τα όπλα αυτά με διακριτικά σύμβολα τα οποία να είναι μοναδικά, να περιέχουν το όνομα του κατασκευαστή, τον σειριακό αριθμό και την χώρα ή το μέρος όπου κατασκευαστήκαν, και τα οποία σύμβολα να είναι δύσκολο να αφαιρεθούν ή να τροποποιηθούν.

(a) "Smuggling of migrants" shall mean the procurement, in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit, of the illegal entry of a person into a State Party of which the person is not a national or a

permanent resident;

Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime

⁸⁷ Καταπάτηση του Πρωτοκόλλου αυτού θα μπορούσε να θεωρηθεί η δράση των Τούρκων διακινητών οι οποίοι μεταφέρουν ανθρώπους που θέλουν να μετακινηθούν προς την Ευρώπη έναντι μεγάλων χρηματικών ποσών με τρόπους που θέτουν τις ζωές των ανθρώπων αυτών σε κίνδυνο.

Όλα τα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, εκτός από το Κόσσοβο το οποίο ακόμα δεν είναι μέλος του Ο.Η.Ε. έχουν υπογράψει και κυρώσει την Σύμβαση. Η Ελλάδα ήταν η τελευταία από τις χώρες της περιοχής η οποία κύρωσε την Σύμβαση, με τον Νόμο 3875/2010⁸⁸.

Παράλληλα με την Σύμβαση του Παλέρμιο, υπάρχει μια σειρά από διεθνείς συμβάσεις οι οποίες εστιάζουν σε επιμέρους τομείς του οργανωμένου εγκλήματος, όπως τα ναρκωτικά⁸⁹, τα όπλα, τα δικαιώματα του παιδιού⁹⁰ και η διαφθορά⁹¹. Ωστόσο, η διαφορά αλλά και καινοτομία ταυτοχρόνως της Σύμβασης του Παλέρμιο και των συμβάσεων αυτών είναι διττή: αφενός η Σύμβαση του Παλέρμιο έχει τύχει ευρύτερης αποδοχής και επικύρωσης από τις επιμέρους συνθήκες και αφετέρου η Σύμβαση του Παλέρμιο για πρώτη φορά σε παγκόσμιο επίπεδο εμπεριέχει προβλέψεις αναφορικά με την αντιμετώπιση του προβλήματος εν συνόλω.

1.2 Ανάλυση του ΔΠ2. Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση όντας ο πιο διαχρονικός και ενεργός περιφερειακός οργανισμός δεν θα μπορούσε να μην αναλάβει δράση για την δημιουργία ενός

⁸⁸ Νόμος 3875/2010 ΦΕΚ 158/Α/20-9-2010

Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος και των τριών Πρωτοκόλλων αυτής και συναφείς διατάξεις.

⁸⁹ Σε παγκόσμιο επίπεδο η πολιτική κατά των ναρκωτικών στηρίζεται νομικά στη Σύμβαση για τα Ναρκωτικά του 1961, στη Σύμβαση για τις Ψυχοτροπικές Ουσίες του 1971, στη Σύμβαση του Ο.Η.Ε. κατά της παράνομης εμπορίας ναρκωτικών και ψυχοτροπικών ουσιών και στην πιο σύγχρονη Σύμβαση κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος του 2000. Στόχος είναι η μείωση της εξάπλωσης των ναρκωτικών και η καταπολέμηση των εγκλημάτων βίας που διαπλέκονται με τα ναρκωτικά. Συντονιστικά όργανα της παγκόσμιας αυτής πολιτικής είναι αφενός το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) και αφετέρου η Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου των Ναρκωτικών (INCB).

⁹⁰ Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1989. Η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση το 1992.

⁹¹ Στο πλαίσιο του Ο.Η.Ε. υπογράφηκε το 2003 η Παγκόσμια Σύμβαση για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς. Σε αντίθεση με τα προηγούμενα νομικά κείμενα, η Σύμβαση αυτή έχει πιο γενικό χαρακτήρα καθώς δεν περιορίζεται μόνο στον δημόσιο αλλά επεκτείνεται και στον ιδιωτικό τομέα, περιλαμβάνει τους εθνικούς και αλλοδαπούς δημοσίους υπαλλήλους και είναι ιδιαίτερως προσεκτική στην χρήση των όρων. Στα κεφάλαια των Γενικών Προβλέψεων (άρθρα 1-4) και των Προληπτικών Μέτρων (άρθρα 5-14) χρησιμοποιείται ο γενικός όρος «διαφθορά» αποφεύγοντας με αυτόν τον τρόπο τον προσδιορισμό, διότι δεν υπήρξε συναίνεση ως προς τον ορισμό της διαφθοράς. Αντιθέτως, στο κεφάλαιο της Ποινικοποίησης και των Κατασταλτικών Μέτρων (άρθρα 15-42) η διαφθορά εξειδικεύεται σε επιμέρους ζητήματα (δωροδοκία δημοσίου υπαλλήλου, κατάχρηση, υπεξαίρεση κλπ.).

νομικού πλαισίου το οποίο να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από τα κράτη απέναντι στην δράση του οργανωμένου εγκλήματος. Ήδη από το 1992 όταν υπογράφηκε η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση γίνεται αναφορά στην «αστυνομική συνεργασία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και άλλων σοβαρών μορφών διεθνούς εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων, εν ανάγκη, ορισμένων πτυχών τελωνειακής συνεργασίας σε συνδυασμό με τη διοργάνωση, σε επίπεδο Ένωσης, ενός συστήματος ανταλλαγής πληροφοριών στα πλαίσια Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol)», ενώ παράλληλα προωθείται η κοινή συνεργασία των κρατών-μελών, καθότι «οι στόχοι της Ένωσης μπορούν να επιτυγχάνονται καλύτερα με κοινή παρά με μεμονωμένη δράση των κρατών μελών, λόγω των διαστάσεων ή των συνεπειών της σχεδιαζόμενης δράσης».

Στις 21 Δεκεμβρίου 1998 θεσπίστηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε., με βάση το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ε.Ε., σχέδιο Κοινής δράσης σχετικά με την συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση⁹². Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1§1 της Κοινής Δράσης,

«Για τους σκοπούς της παρούσας κοινής δράσης ως «έγκληματική οργάνωση» νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να διαπράξουν αξιόποινες πράξεις που επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφάλειας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, εφόσον οι εν λόγω αξιόποινες πράξεις αποτελούν αυτοσκοπό ή μέσον για τον προσπορισμό περιουσιακών οφελγημάτων και, ενδεχομένως, για τον αθέμιτο επηρεασμό της λειτουργίας δημόσιων αρχών».

Οι ποινικές κυρώσεις που οφείλουν να επιβάλλουν τα κράτη πρέπει να είναι αυστηρές για όλους όσους συμμετέχουν στην εγκληματική ομάδα, όπως αυτή ορίζεται άνωθεν, αλλά και για όσους παρέχουν οποιαδήποτε βοήθεια σε μέλος ή σε

⁹² Νομοθετικό ψήφισμα που αποτελεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το σχέδιο κοινής δράσης που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο με βάση το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το αξιόποινο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (10407/97 - C4-0480/97 97913(CNS)).

<https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=CELEX%3A51997AP0349>

ολόκληρη την εγκληματική ομάδα. Εξίσου αυστηρές πρέπει να είναι οι κυρώσεις σε περιπτώσεις που κάποιο νομικό πρόσωπο αποδειχθεί ότι έχει συμμετοχή σε εγκληματική ομάδα. Επιπλέον, τα κράτη οφείλουν να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και συνεργασία για την αντιμετώπιση τέτοιων φαινομένων.

Περαιτέρω, στο έγγραφο 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2 του Συμβουλίου της Ε.Ε.⁹³ προσδιορίστηκαν τα χαρακτηριστικά του οργανωμένου εγκλήματος που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι εθνικές αρχές προκειμένου να εξετάσουν μια παράνομη δράση ως μορφή οργανωμένου εγκλήματος. Συγκεκριμένα το Παράρτημα 4 αναφέρει ότι για να εντάξουν τα κράτη μέλη μια εγκληματική πράξη στο οργανωμένο έγκλημα θα πρέπει να συντρέχουν τουλάχιστον έξι από τα αναφερόμενα χαρακτηριστικά, μεταξύ των οποίων να συνυπάρχουν οπωσδήποτε όσα αναφέρονται στα σημεία 1, 3, 5 και 11. Τα χαρακτηριστικά, όπως αναφέρονται μέσα στο Παράρτημα είναι,

«1.-Συνεργασία μεταξύ περισσότερων των δύο προσώπων.

2.-Καταμερισμός καθηκόντων.

3.-Μεγάλη ή απροσδιόριστη χρονική διάρκεια.

4.-Κάποια μορφή πειθαρχίας (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να υλοποιούνται σύμφωνα με ένα καθορισμένο σύνολο κανόνων).

5.-Υπόνοιες διάπραξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων.

6.-Διεθνής δράση (οι δραστηριότητες της οργάνωσης να καλύπτουν περισσότερες από μία χώρες).

7.-Χρήση βίας ή άλλων μορφών εκφοβισμού (η χρήση βίας ή εκφοβισμού αποτελούν μέρος των συνηθισμένων μεθόδων δράσης της οργάνωσης).

8.-Χρήση εμπορικών ή επιχειρησιακών δομών (για να ελέγχει τα κέρδη της).

9.-Εμπλοκή σε νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ζέπλυμα χρήματος).

10.-Άσκηση επιρροής στους τομείς της πολιτικής, των Μ.Μ.Ε, της Δημόσιας Διοίκησης, των δικαστικών Αρχών ή της οικονομίας.

11.-Επιδίωξη κέρδους και/ή ισχύος ως βασικός στόχος».

⁹³ Revision of doc. 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2, based on doc. 8469/1/99 CRIMORG 55 REV 1

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10415-2000-INIT/en/pdf>

Η Συνθήκη της Λισσαβόνας ήταν, ωστόσο, εκείνη που έφερε ριζικές αλλαγές στα μέχρι τότε δεδομένα και ενέτεινε την ανάγκη για συνεργασία των μελών της Ένωσης στον τομέα του οργανωμένου εγκλήματος. Μια εκ των σημαντικότερων προβλέψεων αυτής ήταν η επέκταση των συνόρων προς την ανατολή και συγκεκριμένα προς κράτη της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ. καθώς και κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Οι χώρες αυτές ήταν και παραμένουν αρκετά προβληματικές, με υψηλά ποσοστά διαφθοράς και οργανωμένου εγκλήματος.

Ακολουθώντας τις προβλέψεις της Συνθήκης της Λισσαβόνας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε την Απόφαση- Πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος. Στο άρθρο 1 της Απόφασης-Πλαισίου γίνεται διαχωρισμός των εννοιών εγκληματική οργάνωση και διαρθρωμένη ένωση. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι:

«Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης-πλαισίου, ως «εγκληματική οργάνωση» νοείται η εγκαθιδρυμένη επί ένα χρονικό διάστημα και διαρθρωμένη ένωση περισσότερων των δύο προσώπων, που δρουν από κοινού προκειμένου να τελέσουν αξιόποινες πράξεις οι οποίες επισύρουν ποινή στερητική της ελευθερίας ή μέτρο ασφαλείας στερητικό της ελευθερίας μεγίστης διάρκειας τουλάχιστον τεσσάρων ετών, ή βαρύτερη ποινή, με σκοπό να προσπορισθούν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος».

Ενώ αντιθέτως,

«Ως «διαρθρωμένη ένωση» νοείται η ένωση που δεν συγκροτείται τυχαία για την άμεση τέλεση μιας αξιόποινης πράξης, ούτε χρειάζεται να έχει επίσημα καθορισμένους ρόλους για τα μέλη της, συνέχεια στη συμμετοχή των μελών αυτών ή ανεπτυγμένη διάρθρωση».

Υπάρχουν, επίσης, προβλέψεις σχετικά με τις αξιόποινες πράξεις και τις κυρώσεις, λαμβάνοντας υπόψη πάντοτε το άρθρο 4 που παρουσιάζει τις ιδιαίτερες περιστάσεις, καθώς και με την δικαιοδοσία των κρατών και τον συντονισμό των δράσεων τους στον αγώνα τους κατά του οργανωμένου εγκλήματος.

Παράλληλα, υπάρχουν μια σειρά από Αποφάσεις της Ένωσης που αφορούν επιμέρους τομείς του οργανωμένου εγκλήματος όπως είναι η εμπορία ανθρώπων⁹⁴ και οργάνων, τα ναρκωτικά⁹⁵ και τα όπλα. Ιδιαίτερα το Συμβούλιο της Ευρώπης, το οποίο ασχολείται με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, έχει συνάψει Συμβάσεις και εκπονήσει δράσεις για την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων, γυναικών και παιδιών, καθώς και την αντιμετώπιση της εμπορίας οργάνων, η οποία έχει αυξηθεί κατά πολύ τα τελευταία χρόνια.

Τέλος, όσον αφορά το φαινόμενο της διαφθοράς, Στο πλαίσιο της Ε.Ε. υπογράφηκε το 1995 η Σύμβαση σχετικά με την Προστασία των Οικονομικών Συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων⁹⁶, η οποία θέσπισε το αξιόποινο της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ σχεδόν ένα χρόνο αργότερα το 1996 υπογράφηκε το Πρόσθετο Πρωτόκολλο της Σύμβασης, το οποίο θέσπισε το αξιόποινο της ενεργητικής και παθητικής δωροδοκίας, η οποία λειτουργεί ως ζημία απέναντι στα οικονομικά συμφέροντα

⁹⁴ Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η πρώτη προσπάθεια εννοιολογικής προσέγγισης του φαινομένου έγινε το 1995 με την Σύμβαση της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Υπηρεσίας (Europol). Σύμφωνα με τον ορισμό που δίνεται, ο οποίος

συμπληρώθηκε αργότερα από την απόφαση του Συμβουλίου του 1998, εμπορία ανθρώπων είναι η υπαγωγή προσώπου στην πραγματική και παράνομη εξουσία άλλων προσώπων με χρήση ή απειλή χρήσης βίας, με κατάχρηση σχέσης εξάρτησης ή με δόλο, με σκοπό την εκμετάλλευση της πορνείας, άλλες μορφές γενετικής εκμετάλλευσης και βίας κατά ανηλίκων ή την εμπορία έκθετων παιδιών. Παράλληλα, το Συμβούλιο έχει προβεί στην εκπόνηση μίας σειράς από Αποφάσεις-Πλαίσια και Οδηγίες σχετικά με την αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων. Επιπλέον, στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης υπογράφηκε το 2005 στη Βαρσοβία η Σύμβαση για την Ανάλυση Δράσης Ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων. Στο προοίμιο της αναγνωρίζεται ρητά πως η εμπορία ανθρώπων συνιστά παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και προσβολής της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας. Η εννοιολογική προσέγγιση του φαινομένου παραμένει η ίδια με εκείνη της Σύμβασης του Παλέρμο, ωστόσο η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει ευρύτερο αντικείμενο καθώς αφορά σε όλες της μορφές εμπορίας ανθρώπων, ανεξάρτητα από τον εθνικό ή διεθνικό χαρακτήρα τους και ανεξάρτητα από την σύνδεσή τους ή μη με το οργανωμένο έγκλημα.

⁹⁵ Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, ήδη από τη δεκαετία του '80 τα κράτη- μέλη άρχισαν να χαράσσουν μια κοινή πολιτική για την αντιμετώπιση της διάδοσης των ναρκωτικών. Το άρθρο 29 της Σ.Λ.Ε.Ε. αναφέρεται ρητά στην καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών. Κατ'εξουσιοδότηση του άρθρου αυτού εκπονούνται πολυετή Ευρωπαϊκά Σχέδια Δράσης, τα οποία προτείνουν μέτρα και φροντίζουν για την εξεύρεση κονδυλίων. Παράλληλα, μέσω των Σχεδίων προωθείται η συνεργασία των αστυνομικών και δικαστικών αρχών για την καταστολή της διακρατικής διακίνησης ουσιών.

⁹⁶ Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης σχετικά με τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

[https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=celex:31995F1127\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=celex:31995F1127(03))

των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τέλος, το 1997 υπογράφηκε η Σύμβαση περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία θέσπισε το αξιόποιο της δωροδοκίας ανεξαρτήτων βλάβης των οικονομικών συμφερόντων των Κοινοτήτων. Επιπλέον, Στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης υπογράφηκαν το 1999 η Σύμβαση για Θέματα Αστικού Δικαίου περί Διαφθοράς⁹⁷ και η Σύμβαση Ποινικού Δικαίου για τη Διαφθορά⁹⁸. Και οι δύο Συμβάσεις προβλέπουν την υποχρέωση των κρατών να καταστήσουν αξιόποινη τη εθνική και παθητική δωροδοκία των εθνικών και αλλοδαπών υπαλλήλων, χρησιμοποιώντας την δωροδοκία ως συνώνυμο της διαφθοράς.

1.3 Ανάλυση του ΔΠ3. Το εθνικό νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα.

Όπως αναφέραμε και ανωτέρω όλα τα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, εκτός από το Κόσσοβο, έχουν κυρώσει την Σύμβαση του Παλέρμο. Υποχρεούνται επομένως, όπως και έχουν πράξει, να εναρμονίσουν τις εθνικές τους νομοθεσίες με τις προβλέψεις της Σύμβασης. Παράλληλα, ορισμένα εξ αυτών είναι κράτη-μέλη της Ε.Ε., οπότε έχουν εναρμονίσει τις εθνικές τους νομοθεσίες και με το ευρωπαϊκό δίκαιο. Αλλά ακόμα και όσα εξ αυτών δεν είναι μέλη οφείλουν, από την στιγμή που έχουν αιτηθεί την ένταξή τους στην Ένωση, να πληρούν τα κριτήρια της Κοπεγχάγης⁹⁹. Τμήμα αυτών αφορά και στο κράτος δικαίου, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία, προκειμένου να έχουν την δυνατότητα προσχώρησης όταν αποφασιστεί η επόμενη επέκταση.

Ο ποινικός κώδικας κάθε κράτους είναι το κατεξοχήν νομικό κείμενο το οποίο εμπεριέχει το σύνολο των κανόνων του ποινικού δικαίου¹⁰⁰ κάθε χώρας. Μεταξύ

⁹⁷ Civil Law Convention on Corruption (1999)

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/174>

⁹⁸ Criminal Law Convention on Corruption (1999)

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/173>

⁹⁹ Όπως αναφέρεται στην επίσημη ιστοσελίδα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου «Τα κριτήρια της Κοπεγχάγης είναι μια σειρά δημοκρατικών, οικονομικών και πολιτικών προϋποθέσεων για τις χώρες που επιθυμούν να προσχωρήσουν στην ΕΕ...». <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/enlargement/>

¹⁰⁰ «Τα τρία βασικά στοιχεία που συγκροτούν το «ποινικό φαινόμενο» είναι τα κοινωνικά αγαθά, το έγκλημα (ως προσβολή των αγαθών αυτών) και η ποινή (ως απάντηση της οργανωμένης κοινωνίας σ' αυτή την προσβολή). Ως κοινωνικά αγαθά ορίζονται τα (υλικά) αντικείμενα του εξωτερικού χώρου, αντιληπτά με τις αισθήσεις, ή φυσικές ή κοινωνικές ιδιότητες αυτών των

των ποινικών αδικημάτων και των ποινών για καθένα εξ'αυτών που εμπεριέχονται στον ποινικό κώδικα, βρίσκονται και ορισμένα αδικήματα που αφορούν σε δράσεις των εγκληματικών ομάδων¹⁰¹.

αντικειμένων, που ικανοποιούν βιοτικές ανάγκες – και εξυπηρετούν αντίστοιχα βιοτικά συμφέροντα – των μελών της κοινωνίας, γι' αυτό και αποτελούν ουσιώδη στοιχεία της κοινωνικής ζωής. Είναι πιθανό μια πράξη μολονότι στρέφεται κατά ενός αντικειμένου, να θίγει περισσότερα κοινωνικά αγαθά. Στη γραπτή τυποποίηση, δηλαδή περιγραφή, του «ποινικού φαινομένου» ορίζονται βασικά οι πράξεις που θεωρούνται προσβολές κοινωνικών αγαθών (το έγκλημα) και η μορφή της κοινωνικής αντίδρασης σ' αυτές (η ποινή). Το κοινωνικό αγαθό άλλοτε ορίζεται άμεσα και άλλοτε υποδηλώνεται μέσα από τον ορισμό της αξιόποινης πράξης. Η επιστήμη που μελετά την τυποποίηση του «ποινικού φαινομένου» καλείται νομική ποινική επιστήμη ή ποινικό δίκαιο και αποτελεί φυσικά το πιο σπουδαίο τμήμα της ποινικής επιστήμης, αφού το «ποινικό φαινόμενο» είναι τυποποιημένο σε όλες τις σύγχρονες κοινωνίες. Το ποινικό δίκαιο είναι προδήλως δημόσιο δίκαιο καθώς ρυθμίζει σχέσεις υπεροχής/υποταγής μεταξύ του κράτους και των πολιτών».

<https://siamakis-lawyers.gr/practice/%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%BF/>

¹⁰¹ Το 2019 έγιναν κάποιες προτάσεις για αλλαγές στον Ποινικό Κώδικα από την τότε κυβέρνηση . Ανάμεσα στις υπόλοιπες τροποποιήσεις προτείνονται και ορισμένες αλλαγές στο άρθρο 187. Πιο συγκεκριμένα έχουν προταθεί οι εξής διαφοροποιήσεις:

i. «όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε επιχειρησιακά δομημένη και με διαρκή εγκληματική δράση οργάνωση περισσότερων προσώπων που επιδιώκει την τέλεση περισσότερων κακουργημάτων, τιμωρείται με κάθειρξη έως 10 έτη και χρηματική ποινή». Ουσιαστικά, προστίθονται οι όροι «εγκληματική» στην δράση αντί της υπάρχουσας «διαρκούς δράσης», που αρκείται στον εγκληματικό σκοπό, καθώς και των όρων

«οργάνωση»(στενότερος όρος) αντί για ομάδα και «επιχειρησιακά δομημένη» που προσθέτει έναν ακόμα δυσερμήνευτο γρίφο στην διάταξη που θα ερμηνευθεί ως πρόσθετο στοιχείο για τη συγκρότηση του αδικήματος.

ii. Καταργείται η περιοριστική απαρίθμηση των κακουργημάτων που αποτελούν αντικείμενο σκοπών της εγκληματικής οργάνωσης, έτσι ώστε οποιαδήποτε κακουργήματα με μόνον τον περιορισμό ότι είναι περισσότερα του ενός είναι δυνατόν να στοιχειοθετούν τους σκοπούς της.

iii. Υποβιβάζεται η διεύθυνση εγκληματικής οργάνωσης σε επιβαρυντική περίπτωση της ένταξης, με αποτέλεσμα να υπάγεται στο πλαίσιο ποινής της ένταξης(5-10 έτη κάθειρξης, αντί των 10-20 που ισχύει μέχρι τώρα).

iv. Καταργείται η επιβαρυντική περίπτωση σε βάρος όσων μελών εγκληματικών οργανώσεων επεδίωκαν οικονομικό όφελος.

Παπαδάκης Κώστας, *Νέος Ποινικός Κώδικας: Ένα βήμα μπρος, δύο βήματα πίσω*, Απόψεις, iskra.gr

Πίνακας 1. Ορισμός της εγκληματικής ομάδας βάσει του Ποινικού Κώδικα.

ΑΛΒΑΝΙΑ	«The criminal organization is the highest form of cooperation that is composed of three or more persons being distinguished by the specific level of organization, structure, stability, duration, as well as by the purpose of committing one or more criminal offences to gain material or non material benefits». (Article 28§1)
ΒΟΕΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	«An organized group is a group that is formed for the purpose of direct perpetration of an offence and that does not need to have formally defined roles of its members, the continuity of its membership, or a developed structure». (Article 1§21) «An organized criminal group is a group of three or more persons, existing over a certain period of time and acting in concert with the aim of perpetrating one or more criminal offences which carry a punishment of imprisonment of over three years or more severe punishment, for the purpose of property gain». (Article 1§22)
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	«An "organized criminal group" is the permanent structured association of three or more individuals intended for the agreed perpetration, inside the country or abroad, of crime punishable by imprisonment of more than three years. An association shall also be considered structured in the absence of any formal distribution of functions among its participants, duration of their involvement or any developed internal structure». (Article 93§20)
ΕΛΛΑΔΑ	«Με κάθεμνη μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος συγκροτεί ή εντάσσεται ως μέλος σε δομημένη και με διαρκή δράση ομάδα από τρία ή περισσότερα πρόσωπα (οργάνωση) που επιδιώκει τη διάπραξη περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 207 (παραχάραξη), 208 (κυκλοφορία παραχαραγμένων νομισμάτων), 216 (πλαστογραφία), 218 (πλαστογραφία και κατάχρηση ενσημων), 242 (ψευδής θεαίωση, νόθευση), 264 (εμπρησμός), 265 (εμπρησμός σε δάση), 268 (πλημμύρα), 270 (έκρηξη), 272 (παραβάσεις σχετικές με τις εκρηκτικές ύλες), 277 (πρόκληση ναυαγίου), 279 (δηλητηρίαση πτηνών και τροφίμων), 291 (διάταραξη της ασφάλειας σιδηροδρόμων, πλοίων και αεροσκαφών), 299 (ανθρωποκτονία με πρόθεση), 310 (βαριά σωματική θλάση), 322 (αρπαγή), 322Α και 322 Β (αναγκαστική εξαφάνιση προσώπου), 323 (εμπόριο δούλων), 323Α (εμπορία ανθρώπων), 324 (αρπαγή ανηλίκων), 327 (ακούσια απαγωγή), 336 (θλασμός), 338 (κατάχρηση σε ασέλγεια), 339 (αποπλάνηση παιδιών), 348Α (πορνογραφία ανηλίκων), 351 (συνωμοτεπια), 351Α (ασέλγεια με ανήλικο έναντι αμοιβής), 374 (διακεκρυμμένες περιπτώσεις κλοπής), 375 (υπεξαίρεση), 380 (ληστεία), 385 (εκβίαση), 386 (απάτη), 386Α (απάτη με υπολογιστή), 404 (τακογλυφία), στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 87 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005 (ΦΕΚ 212 Α'), όταν οι πράξεις αυτές (δυσκόλυνση της παράνομης εισόδου ή εξόδου ή της παράνομης μεταφοράς υπηκόων τρίτων χωρών) τελούνται από κερδοσκοπία, όπως επίσης περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται στην νομοθεσία περί ναρκωτικών, όπλων, εκρηκτικών υλών και προστασίας από υλικά που εκπέμπουν επιβλαθείς για τον άνθρωπο ακτινοβολίες, καθώς και περισσότερων κακουργημάτων που προβλέπονται και τιμωρούνται από τη νομοθεσία για την Προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς καθώς και τη νομοθεσία περί προστασίας του περιβάλλοντος, καθώς και περισσότερων εγκλημάτων που προβλέπονται και τιμωρούνται από τη διάταξη του άρθρου 412Τ του ν. 2725/1999, όπως ισχύει, όπως επίσης και περισσότερων εγκλημάτων που προβλέπονται και τιμωρούνται στο άρθρο 128Θ του ν. 2725/1999. Για τα εγκλήματα του άρθρου αυτού η ιδιότητα του ιατρού, προπονητή ή φυσιοθεραπευτή αποτελεί επιβαρυντική περίπτωση. Με την ίδια ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος της πράξης του πρώτου εδαφίου, αν η εγκληματική οργάνωση επιδιώκει την τέλεση περισσότερων αξιόποινων πράξεων σχετικά με την αποφυγή καταβολής νόμιμου φόρου, τέλους, δασμού ή άλλης επιβαρύνσεως κατά την αγορά, πώληση, παραλαβή, παράδοση, μεταφορά, διαμετακόμηση, εμπορία, κατοχή, αποθήκευση, εισαγωγή ή εξαγωγή εμπορεύματος ή και προϊόντος απομίμησης, παραποίησης ή πειρατείας». (Άρθρο 187)
ΚΡΟΑΤΙΑ	-
ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	«A group, gang or other criminal association or an organization shall refer to at least three persons forming an association for the purpose of committing crimes, including the organizer of the association». (Article 122§28)
ΚΟΣΣΟΒΟ	«Organized criminal group - a structured association, established over a period of time, of three or more persons for the commission of a certain criminal offense that acts in concert with the aim of committing one or more serious criminal offenses in order to obtain, directly or indirectly, a financial or other material benefit». (Article 120§13)
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	-
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	«organized criminal group means a structured group, consisting of three or more persons established for a certain period of time and to act in a coordinated manner in order to commit one or more crimes». (Article 367§6)
ΣΕΡΒΙΑ	«an organized criminal group is a group of three or more persons which exists for a certain period of time and acts in collusion with the aim of committing one or more criminal offences punishable by a term of imprisonment of four years or more, for the purpose of direct or indirect acquisition of pecuniary or other gain». (Article 2§33)
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	-

Πηγή: Ποινικός Κώδικας της Ελλάδας και legislationline.org

Εξετάζοντας τον ανωτέρω πίνακα στον οποίο παρουσιάζονται οι διάφοροι ορισμοί που εμπεριέχονται στον Ποινικό Κώδικα έκαστης εκ των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης μπορούν να εξαχθούν δύο συμπεράσματα. Πρώτον, η ύπαρξη στους Ποινικούς Κώδικες της πλειοψηφίας των κρατών ενός ορισμού σχετικά με το περιεχόμενο του όρου «εγκληματική ομάδα» εμμέσως καταδεικνύει την αναγνώριση εκ μέρους των κρατών της ύπαρξης των ομάδων αυτών καθώς και των κινδύνων που οι τελευταίες εγκυμονούν. Δεύτερον, οι ορισμοί παρουσιάζουν αρκετά κοινά μεταξύ τους, όπως για παράδειγμα την προϋπόθεση ύπαρξης τριών ή περισσότερων ανθρώπων ως μελών, την ύπαρξη κάποιου είδους οργάνωσης και την απόκτηση κέρδους ως στόχο των ομάδων αυτών.

Ωστόσο, παρά την όποια σύμπνοια παρουσιάζουν οι Ποινικοί Κώδικες ως προς τον καθορισμό του όρου, η ενδελεχής εξέτασή τους οδηγεί στην διαπίστωση ότι οι προβλεπόμενες ποινές για αδικήματα που διαπράττονται από εγκληματικές ομάδες

παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις. Έτσι για παράδειγμα ο Ποινικός Κώδικας της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης προβλέπει για το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων ποινή τουλάχιστον 5 ετών¹⁰², ο ελληνικός Ποινικός Κώδικας προβλέπει για το ίδιο αδίκημα ποινή κάθειρξης έως 10 ετών και καταβολή ενός χρηματικού ποσού¹⁰³.

1.4 Ανάλυση του ΔΠ4. Η διαφθορά στα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

Το φαινόμενο της διαφθοράς έχει κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις. Η διαφθορά δεν αποτελεί ένα σύγχρονο φαινόμενο, αλλά αντιθέτως έχει διαχρονικό χαρακτήρα, με καταγραφές καθ' όλη τη διάρκεια της ιστορίας¹⁰⁴. Στις μέρες μας έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις, κυρίως λόγω της ταχύτητας που γίνονται γνωστές οι πληροφορίες.

Υπάρχει μια γενικότερη σύγχυση ως προς τον ορισμό της διαφθοράς που οφείλεται κατά κύριο λόγο στο γεγονός ότι η διαφθορά είναι μια κατηγορία γένους, δηλαδή μια γενική κατηγορία η οποία φωτογραφίζει ένα σύνολο στηλιτεύσιμων μορφών συμπεριφοράς. Η δυσκολία ορισμού εντείνεται και από το γεγονός ότι πρακτικές και συμπεριφορές που είναι ηθικά μεμπτές ή ποινικά κολάσιμες σε συγκεκριμένα πολιτιστικά περιβάλλοντα, σε άλλα μπορεί και να μην είναι¹⁰⁵.

Ο Philip¹⁰⁶ διέκρινε τρεις κύριες κατηγορίες ορισμών της διαφθοράς. Η πρώτη κατηγορία είναι της δημόσιας θέσης, όπου «διαφθορά είναι η συμπεριφορά που αποκλίνει από τα τυπικά καθήκοντα ενός δημοσίου ρόλου λόγω της προσδοκίας ιδιωτικών ωφελημάτων...σε οικονομικές απολαβές ή σε βελτίωση της κοινωνικής θέσης. Ή παραβιάζει τους κανόνες που ρητώς απαγορεύουν την άσκηση

¹⁰² *Whoever, by use of force or threat of use of force or other forms of coercion, abduction, fraud or deception, abuse of power or influence or a position of vulnerability, or by the giving or receiving payments or other benefits to achieve the consent of a person having control over another person, recruits, transports, transfers, harbours or receives a person for the purpose of exploitation of that person in the country in which that person does not have residence or citizenship, shall be punished by imprisonment for a term of at least five years.*

Article 186§1 of the Criminal Code of Bosnia and Herzegovina

¹⁰³ Όποιος με τη χρήση βίας, απειλής βίας ή άλλων εξαναγκαστικών μέσων ή με επιβολή ή κατάχρηση εξουσίας, στρατολογεί, απάγει, μεταφέρει, κατακρατεί παράνομα, υποθάλπει, παραδίδει ή παραλαμβάνει άλλον με σκοπό την εκμετάλλευσή του, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

Άρθρο 323Α§1 του Ποινικού Κώδικα της Ελλάδας.

¹⁰⁴ Οικονομικά σκάνδαλα και διαφθορά στην Αρχαιότητα - Ομοιότητες με το σήμερα, <https://www.pronews.gr/>, 2018

¹⁰⁵ Philip Mark, *Defining Political Corruption*, σελ. 440, SAGE Publications, California, 1997

¹⁰⁶ Ibid.

συγκεκριμένων τύπων επιρροής με ιδιωτικό όφελος¹⁰⁷». Σύμφωνα, λοιπόν, με τον συγκεκριμένο ορισμό η διαφθορά είναι η αποκλίνουσα από τα καθήκοντα μιας δημόσιας θέσης συμπεριφορά που στοχεύει στην απόκτηση ιδιωτικών ωφελημάτων. Η δεύτερη κατηγορία είναι του δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με την οποία «διαφθορά υπάρχει όταν ένας κάτοχος εξουσίας ο οποίος είναι επιφορτισμένος με την εκτέλεση ορισμένων καθηκόντων, δηλαδή, ένας λειτουργός ή υπάλληλος μέσω χρηματικών ή άλλων αμοιβών μη νόμιμα παρεχομένων, προτρέπεται σε δράσεις που ευνοούν όποιον παρέχει τις αμοιβές και συνεπώς ζημιώνει το δημόσιο και τα συμφέροντά του¹⁰⁸». Η διαφθορά σε αυτή την περίπτωση σχετίζεται με την ζημιά που προκαλείται στο δημόσιο συμφέρον από κάτοχο δημόσιας θέσης. Η τελευταία κατηγορία είναι αυτή των ορισμών της αγοράς. Οι ορισμοί της αγοράς χρησιμοποιούν οικονομικές μεθόδους για την ανάλυση ενός πολιτικού φαινομένου. Σύμφωνα με αυτούς «ο υπηρέτης του δημοσίου καταχράται την εξουσία του ώστε να επιτύχει ένα πρόσθετο εισόδημα από το κοινό... Συνεπώς, κατανοούμε τη διαφθορά όταν ο δημόσιος υπηρέτης αντιλαμβάνεται τη θέση του ως επιχείρηση, το εισόδημα της οποίας θα προσπαθήσει να μεγιστοποιήσει. Δηλαδή η θέση γίνεται «μονάδα μεγιστοποίησης¹⁰⁹». Στην περίπτωση, λοιπόν, αυτή ο υπηρέτης του δημοσίου αντιλαμβάνεται τη θέση του ως παράγοντα για την υπεραύξηση του προσωπικού του οφέλους.

Εξετάζοντας τους τρεις ανωτέρω ορισμούς παρατηρεί κανείς τα εξής κοινά χαρακτηριστικά μεταξύ τους: α) η ύπαρξη δημόσιας θέσης είναι προϋπόθεση για τον ορισμό της διαφθοράς, β) η διαφθορά είναι μια μεμονωμένη (στιγμιαία) συμπεριφορά και όχι ένα κεντρικό φαινόμενο, αποκλείοντας με αυτό τον τρόπο πολλές μη ανθρωποκεντρικές μορφές διαφθοράς, οι οποίες προέρχονται από συλλογικούς δρώντες (π.χ. πολιτικά κόμματα, επιχειρήσεις) από τον ορισμό, γ) δίνεται βάρος στον διεφθαρμένο δημόσιο λειτουργό, ενώ δεν γίνεται λόγος για τον διαφθορέα και δ) η διαφθορά συνδέεται με την απόκτηση οικονομικού οφέλους, αποκλείοντας άλλα είδη ανταλλάγματος (απόκτηση ευκαιριών, πρόσβαση σε

¹⁰⁷ Nye J.S., *Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis*, American Political Science Association, Washington, 1967

¹⁰⁸ Friedrich J. Carl, *Corruption Concepts in Historical Perspective*(chapter 1 of Political Corruption), Routledge, New York, 1989

¹⁰⁹ Van Klaveren Jacob, *The concept of Corruption*(chapter 2 of Political Corruption), Routledge, New York, 1989

πληροφορίες κλπ.). Παρατηρείται, λοιπόν, ότι οι ανωτέρω ορισμοί είναι αρκετά ελλειπείς.

Οι δημοσίους υπαλλήλους που γίνονται στόχοι των εγκληματικών ομάδων και συχνά δέχονται κάποια δωροδοκία, διαφαίνεται ότι τα τελευταία χρόνια έχουν ανέβει τα ποσοστά της διαφθοράς των πολιτικών προσώπων, όπως είναι οι υπουργοί, οι τοπικοί πολιτικοί άρχοντες, τα μέλη του κοινοβουλίου και οι αρχηγοί πολιτικών κομμάτων. Τα πρόσωπα αυτά είναι που διαμορφώνουν τριεθνικές πολιτικές, διαβουλεύονται σχετικά με την εθνική νομοθεσία και τις αλλαγές στους νόμους και συμμετέχουν στην κύρωση διεθνών και περιφερειακών Συμβάσεων. Παράλληλα, παρατηρούνται μικρές αυξομειώσεις όσον αφορά τους δικαστές, τους αστυνομικούς και τους τελωνειακούς με τα ποσοστά ωστόσο να παραμένουν σε αρκετά υψηλά επίπεδα¹¹⁰.

Όσον αφορά τα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, τα στοιχεία σχετικά με τα ποσοστά διαφθοράς στις χώρες αυτές είναι ιδιαίτερα αποθαρρυντικά. Ο κάτωθι πίνακας, όπως παρουσιάζεται από το Transparency International, αποτυπώνει την βαθμολογία και την κατάταξη των κρατών της περιοχής ανάμεσα σε 180 κράτη τα οποία εξετάστηκαν ως προς την διαφθορά τους.

Πίνακας 2. Διαφθορά στα κράτη της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)	score (rank)
ΕΛΛΑΔΑ	4.9 (35/90)	4.2 (42/91)	4.2 (44/102)	4.3 (50/133)	4.3 (49/146)	4.3 (47/159)	4.4 (54/163)	4.6 (56/180)	4.7 (57/180)	3.8 (71/180)	3.5 (78/178)	3.4 (80/182)	3.6 (94/176)	4 (80/177)	4.3 (69/175)	4.6 (58/168)	4.4 (69/176)	4.8 (59/180)	4.5 (67/180)
ΑΛΒΑΝΙΑ	-	-	2.5 (81/102)	2.5 (92/133)	2.4 (108/146)	2.4 (126/159)	2.9 (111/163)	3.4 (105/180)	3.4 (85/180)	3.2 (95/180)	3.3 (87/178)	3.1 (95/182)	3.3 (113/176)	3.1 (116/177)	3.3 (110/175)	3.6 (88/168)	3.9 (83/176)	3.8 (91/180)	3.6 (99/180)
ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.3 (85/90)*	-	-	2.3 (106/133)	2.7 (97/146)	2.7 (103/159)	3.3 (105/163)	3.6 (84/180)	3.8 (72/180)	4.1 (71/180)	3.9 (62/178)	4.3 (69/182)	4.4 (69/176)	4.5 (67/177)	4.2 (64/175)	4.2 (66/168)	3.7 (90/176)	3.5 (107/180)	3.7 (93/180)
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	3.5 (52/90)	3.9 (47/91)	4 (45/102)	3.9 (54/133)	4.1 (54/146)	4 (55/159)	4.1 (57/163)	3.6 (64/180)	3.8 (72/180)	3.6 (71/180)	3.3 (73/178)	4.1 (86/182)	4.1 (75/176)	4.1 (77/177)	4.3 (69/175)	4.1 (69/168)	4.1 (75/176)	4.3 (71/180)	4.2 (77/180)
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	5.5 (28/90)	5.2 (34/91)	6 (27/102)	5.9 (29/133)	6 (31/146)	6.1 (31/159)	6.4 (28/163)	6.6 (27/180)	6.7 (26/180)	6.6 (27/180)	5.9 (35/182)	5.9 (37/176)	6.1 (43/177)	5.7 (40/175)	5.8 (35/168)	6 (31/176)	6.1 (34/180)	6.1 (36/180)	6 (36/180)
ΚΟΣΣΟΒΟ	1.3 (85/90)*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.8 (110/178)	2.9 (112/182)	3.4 (105/176)	3.3 (111/177)	3.3 (110/175)	3.3 (103/168)	3.6 (95/176)	3.9 (85/180)	3.7 (93/180)
ΚΡΟΑΤΙΑ	3.7 (51/90)	3.9 (47/91)	3.8 (51/102)	3.7 (59/133)	3.5 (67/146)	3.4 (70/159)	3.4 (69/163)	4.1 (64/180)	4.4 (62/180)	4.1 (66/180)	4 (62/178)	4 (66/182)	4.6 (62/176)	4.8 (57/177)	4.8 (61/175)	5.1 (50/168)	4.9 (55/176)	4.9 (57/180)	4.8 (60/180)
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	2.9 (68/90)	2.8 (69/91)	2.6 (77/102)	2.8 (83/133)	2.9 (87/146)	3 (85/159)	3.1 (84/163)	3.7 (69/180)	3.8 (70/180)	3.8 (71/180)	3.7 (69/178)	3.6 (75/182)	4.4 (66/176)	4.3 (69/177)	4.3 (69/175)	4.6 (58/168)	4.8 (57/176)	4.8 (59/180)	4.7 (61/180)
ΒΟΣΝΙΑ- ΕΡΤΣΟΒΙΝΗ	1.3 (85/90)*	-	-	3.3 (70/133)	3.1 (82/146)	2.9 (88/159)	2.9 (93/163)	3.3 (84/180)	3.2 (92/180)	3 (99/180)	3.2 (91/178)	3.2 (91/182)	4.2 (72/176)	4.2 (72/177)	3.9 (80/175)	3.8 (76/168)	3.9 (83/176)	3.8 (91/180)	3.8 (89/180)
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	1.3 (85/90)*	-	-	2.3 (106/133)	2.7 (97/146)	2.8 (97/159)	-	3.3 (84/180)	3.4 (85/180)	3.7 (69/180)	3.7 (69/178)	4 (66/182)	4.1 (75/176)	4.4 (67/177)	4.2 (76/175)	4.4 (61/168)	4.5 (64/176)	4.6 (64/180)	4.5 (67/180)
ΣΕΡΒΙΑ	1.3 (85/90)*	-	-	2.3 (106/133)	2.7 (97/146)	2.8 (97/159)	3 (90/163)	3.4 (79/180)	3.4 (85/180)	3.5 (83/180)	3.5 (78/178)	3.3 (86/182)	3.9 (80/176)	4.2 (72/177)	4.1 (78/175)	4 (71/168)	4.2 (71/176)	4.1 (77/180)	3.9 (87/180)

* as a part of Yugoslavia
Πηγή: Transparency International

Η βαθμολογία (με βάση το 10) και η διαφθορά είναι στην συγκεκριμένη περίπτωση ποσά αντιστρόφως ανάλογα, άρα όσο πιο μεγάλη είναι η βαθμολογία τόσο πιο μικρή είναι η διαφθορά που υπάρχει σε μια χώρα. Εξετάζοντας τον πίνακα, μπορεί κανείς να παρατηρήσει με μια πρώτη ματιά ότι τα ποσοστά διαφθοράς στις

¹¹⁰ Βλέπε εικόνα 1 του Παραρτήματος.

χώρες αυτές είναι σε σχετικά υψηλά επίπεδα, καθώς κατά πλειοψηφία λαμβάνουν βαθμολογία χαμηλότερη του 5.

Υποσύστημα Α

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που εμφανίζονται στον πίνακα, η Ελλάδα εμφανίζει διακυμάνσεις ως προς την διαφθορά. Για το διάστημα 2009-2012 παρατηρείται μια μικρή αύξηση της διαφθοράς στη χώρα, ωστόσο, από το 2013 και μετά παρατηρείται μια ελάχιστη βελτίωση με τα δεδομένα να παραμένουν αποθαρρυντικά.

Η Βουλγαρία παρουσιάζει μεγαλύτερες διακυμάνσεις σε σχέση με την Ελλάδα ως προς την βαθμολογία, κυρίως κατά το διάστημα 2000-2011. Από το 2012 και έπειτα παρατηρείται μια μικρή αύξηση στην βαθμολογία που έλαβε η χώρα.

Η Κροατία εμφανίζει βάσει του πίνακα, δύο περιόδους. Η πρώτη καλύπτει το διάστημα 2000-2006 όπου παρατηρούνται μικρότερες βαθμολογίες. Αντιθέτως, στην δεύτερη, η οποία καλύπτει το διάστημα 2007-2018, η χώρα έλαβε υψηλότερες βαθμολογίες και μάλιστα το 2015 η χώρα κατατάχθηκε στην υψηλότερη θέση σε σχέση με τις υπόλοιπες χρονιές.

Παρόμοια είναι η κατάσταση και για την Ρουμανία. Όπως και με την Κροατία, έτσι και σε αυτή τη χώρα παρατηρούνται δύο περίοδοι. Η πρώτη καλύπτει την περίοδο 2000-2011. Ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια η χώρα έλαβε πολύ χαμηλές βαθμολογίες και κατατάχθηκε αρκετά χαμηλά. Αντιθέτως, κατά την δεύτερη περίοδο, από το 2012 ως το 2018, έλαβε υψηλότερες βαθμολογίες, πράγμα που προδίδει ότι έστω κι αν ήταν ελάχιστη, υπήρξε κάποια μείωση της διαφθοράς.

Σε αντίθεση με όλες τις προηγούμενες χώρες, η Σλοβενία παρουσιάζει βαθμολογίες κατά πλειοψηφία άνω του 6, τις καλύτερες από όλες τις χώρες του υποσυστήματος. Μάλιστα το 2008, κατατάχθηκε στην υψηλότερή της θέση όπως φαίνεται και στον πίνακα. Αποτελεί επομένως την λιγότερο διεφθαρμένη χώρα από αυτές που είναι μέλη της Ε.Ε.

Υποσύστημα Β

Η Αλβανία, όπως φαίνεται και στον πίνακα, έλαβε γενικά χαμηλές βαθμολογίες. Ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια η χώρα κατατάχθηκε αρκετά χαμηλά και ελάμβανε βαθμολογίες μικρότερες του 3. Ωστόσο, από το 2008 η χώρα ανέβηκε κάποιες

θέσεις στην κατάταξη παρουσιάζοντας παράλληλα μια μικρή βελτίωση ως προς την βαθμολογία που έλαβε.

Το Κόσσοβο, επίσης παρουσιάζει χαμηλές βαθμολογίες κατά τα πρώτα χρόνια του 21ου αιώνα, αν και υπήρχε έλλειψη στοιχείων. Μικρή βελτίωση στην βαθμολογία του, παρατηρείται ουσιαστικά από το 2012 και έπειτα.

Η Σερβία και το Μαυροβούνιο, εμφανίζουν σχετικά παρόμοιες βαθμολογίες κατά τα πρώτα χρόνια. Το 2011 αποτελεί την χρονιά όπου το Μαυροβούνιο παρουσιάζει μείωση της διαφθοράς, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται και στην βαθμολογία που λαμβάνει από εκείνη τη χρονιά και έπειτα(4 και πάνω). Από την άλλη πλευρά, δύο χρόνια αργότερα παρουσιάζει η Σερβία μείωση στην διαφθορά της και κατατάσσεται σε καλύτερη θέση στην γενική κατάταξη των χωρών.

Διακυμάνσεις παρουσιάζουν επίσης η Βόρεια Μακεδονία και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Ωστόσο, το στοιχείο που τις διακρίνει από τις υπόλοιπες χώρες είναι ότι παρουσιάζουν μείωση της διαφθοράς μέχρι κάποια χρονιά, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ότι λαμβάνουν μικρότερη βαθμολογία, γεγονός το οποίο σημαίνει αύξηση της διαφθοράς εστώ και μικρή. Η χρονιά που συντελέστηκε αυτή η μεταβολή ήταν το 2016 για την Βόρεια Μακεδονία και το 2014 για την Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

2.Ανάλυση του Πυλώνα της Άμυνας/Ασφάλειας

2.1 Ανάλυση του ΔΑΑ1. Η εμπορία ανθρώπων

Η εμπορία ανθρώπων, η οποία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως μια σύγχρονη μορφή δουλείας, αποτελεί ένα πολύ σοβαρό έγκλημα που περιλαμβάνει την παραβίαση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι διακινητές εξαπατώντας ή εξαναγκάζοντας ευάλωτους ανθρώπους σε πορνεία ή καταναγκαστική εργασία, ορισμένες φορές και σε επαιτεία ή αφαίρεση και πώληση των οργάνων τους, τους εκμεταλλεύονται με σκοπό το οικονομικό κέρδος¹¹¹.

Η εμπορεία μπορεί να γίνει μέσω: α) στρατολόγησης, όπου τα θύματα στρατολογούνται από συγγενείς ή εγκληματικές ομάδες με την υπόσχεση συνήθως μιας καλής αμειβόμενης εργασίας, β) διακίνησης, όπου τα θύματα διακινούνται από απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές στις πόλεις ή από φτωχότερες σε πλουσιότερες χώρες ή γ) χειραγώγησης, όπου τα θύματα χειραγωγούνται και

¹¹¹ *Trafficking: Ορισμοί*, socialpolicy.gr, 2016

εξαναγκάζονται από τους διακινητές μέσω εξαπάτησης και χρήσης ή απειλής χρήσης βίας¹¹².

Η Νοτιοανατολική Ευρώπη αποτελεί έναν από τους βασικότερους κόμβους εμπορίας ανθρώπων παγκοσμίως¹¹³, καθώς οι διαθέσιμοι δρόμοι, τους οποίους μπορούν να εκμεταλλευτούν οι εγκληματικές οργανώσεις για την μεταφορά των θυμάτων, είναι αναρίθμητοι¹¹⁴. Ωστόσο, υπάρχει μια σύγκριση αναφορικά με τους δρόμους που χρησιμοποιούν οι διακινητές και είναι γνωστοί, καθώς οι δρόμοι που είναι γνωστοί στις εθνικές αρχές¹¹⁵ διαφέρουν από αυτούς που είναι γνωστοί στις Μ.Κ.Ο¹¹⁶ και από αυτούς που έχουν καταγραφεί βάσει μαρτυριών θυμάτων¹¹⁷.

Καθίσταται, λοιπόν, σαφές ότι το έργο των εθνικών αρχών για την σύλληψη των διακινητών και την εξάλειψη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων είναι ιδιαίτερος δύσκολο λόγω της αδυναμίας χαρτογράφησης των δρόμων που οι ομάδες αυτές χρησιμοποιούν κατά τις μεταφορές των θυμάτων.

Ωστόσο, εξετάζοντας τους δρόμους που χρησιμοποιούν οι διακινητές μπορούν να εξαχθούν ορισμένα συμπεράσματα. Πρώτον, η πληθώρα των ροών που προέρχονται από τον βορρά, συνήθως από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης¹¹⁸ και του πρώην Ανατολικού Μπλοκ¹¹⁹, εισέρχονται στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από την Ρουμανία. Δεύτερον, οι χώρες που λειτουργούν ως σημεία εξόδου είναι η Σλοβενία προς την Ευρώπη, η Αλβανία προς την Ελλάδα

¹¹² Ibid.

¹¹³ Συκιώτου Π. Αθανασία, *Εμπορία Ανθρώπων στα Βαλκάνια*, Σάκκουλας, Αθήνα, 2003

¹¹⁴ Πιλάτου Ιφιγένεια, *Βαλκάνια: Περιοχή Προέλευσης, Διέλευσης Και Προορισμού Για Human Trafficking*, Power Politics, 2017

¹¹⁵ Βλέπε χάρτη 4 του Παραρτήματος .

¹¹⁶ Βλέπε χάρτη 5 του Παραρτήματος.

¹¹⁷ Βλέπε χάρτη 6 του Παραρτήματος.

¹¹⁸ «Στην ΕΣΣΔ, το 1922, ενώθηκαν η Ρωσική Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία, η Ουκρανική ΣΣΔ, η Λευκορωσική ΣΣΔ και η Σοβιετική Ομοσπονδιακή Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Υπερκαυκασίας (αποτελούμενη από τη Γεωργία, την Αρμενία, και το Αζερμπαϊτζάν).»

Η δημιουργία της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ), rizospastis.gr, 2010-2011

¹¹⁹ «Το ανατολικό μπλοκ περιελάμβανε τα εξής κράτη: Ανατολική Γερμανία, Πολωνία, Τσεχοσλοβακία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Αλβανία, Βουλγαρία.»

Δεμέτης Χρήστος, *Τα φαντάσματα της Σοβιετικής Ένωσης: Η αυτοκρατορία του πρώην ανατολικού μπλοκ σε παρακμή*, news247.gr, 2014

και την Ιταλία, η Ελλάδα προς την Ιταλία και η Βουλγαρία προς την Τουρκία. Τρίτον, υπάρχει μια πληθώρα ροών μεταξύ των εδαφών των κρατών της περιοχής.

Το 2000 το Αμερικανικό Κογκρέσο εκπόνησε την Σύμβαση για την Προστασία των Θυμάτων Εμπορίας¹²⁰. Ανάμεσα στις υπόλοιπες προβλέψεις της Σύμβασης συμπεριλήφθηκε και η δημιουργία ενός Γραφείου για την παρακολούθηση και την μάχη κατά της εμπορίας ανθρώπων το οποίο συνεργάζεται με τις ξένες κυβερνήσεις για την εξάλειψη του φαινομένου και την σύλληψη των διακινητών. Βάσει της Σύμβασης, τα κράτη εντάσσονται σε μία από τις τέσσερις βαθμίδες(1,2, 2WL,3) ανάλογα με το αν και σε ποιο βαθμό αυτά συμμορφώνονται με τα πρότυπα που η Σύμβαση θέτει.

Ο κατωτέρω πίνακας αποτυπώνει την βαθμίδα στην οποία κατατάχθηκαν οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης κατά τα προηγούμενα χρόνια, σύμφωνα με τις ετησιες εκθέσεις του Γραφείου. Εξετάζοντας τις πληροφορίες που παρέχονται μπορεί κανείς να παρατηρήσει ότι η κατάταξη των κρατών της περιοχής κυμαίνεται μεταξύ των βαθμίδων 1 και 2WL, που σημαίνει ότι τα κράτη κάνουν προσπάθειες να καταπολεμήσουν τον φαινόμενο, χωρίς, ωστόσο, να το έχουν επιτύχει πλήρως.

Πίνακας 3. Κατάταξη των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ALBANIA	2	2	2	2	2WL	2	2	2	2	2WL	2	2	2	2	2
GREECE	2WL	2WL	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
BULGARIA	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2WL	2WL	2WL	2
NORTH MACEDONIA	1	2	2	2	1	1	2	1	1	1	1	1	2	2	2
SERBIA	2WL	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2WL	2WL	2
MONTENEGRO	2WL	2	2	2	2WL	2WL	2	2	2	2	2	2	2	2WL	2WL
CROATIA	2WL	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
SLOVENIA	2WL	2WL	2W	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1
KOSOVO	-	-	-	-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
BOSNIA AND HEZERGOVINA	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2WL	2	2	2	2WL
ROMANIA	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Πηγή: Country Narratives; Trafficking in persons reports, U.S. Department of State

¹²⁰ Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000

<https://www.congress.gov/bill/106thcongress/house-bill/3244>

Ανάμεσα, στις λοιπές πληροφορίες που παρέχουν οι εκθέσεις γίνεται αναφορά και στις ροές ανθρώπων τόσο από όσο και προς τη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Κατωτέρω παρουσιάζονται τα ευρήματα του Γραφείου, όπως αποτυπώνονται στις ετήσιες εκθέσεις του.

Υποσύστημα Α

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέχουν οι ετήσιες εκθέσεις, η Βουλγαρία αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες χώρες έδρες και σε μικρότερο βαθμό αποδέκτη ή διαμετακομιστική χώρα. Γυναίκες και παιδιά πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης τόσο εντός των εθνικών συνόρων, ιδιαίτερα στην πρωτεύουσα, τις συνοριακές πόλεις και σε παραθεριστικές περιοχές, όσο και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, την Τουρκία και τις Η.Π.Α. Παράλληλα, άντρες, γυναίκες και παιδιά, ιδιαίτερα από την μειονότητα των Ρομά, υποχρεούνται σε καταναγκαστική εργασία στις προαναφερθείσες χώρες, αλλά και σε άλλες όπως το Ισραήλ και η Ζάμπια.

Η Κροατία είναι χώρα έδρα, αποδέκτης αλλά και διαμετακομιστής γυναικών και παιδιών που είναι θύματα εμπορίας. Γυναίκες και κορίτσια, που απαντούν σε ψεύτικες προσφορές εργασίας από το διαδίκτυο, αποτελούν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε χώρες της Ευρώπης. Επιπλέον, τα παιδιά, κυρίως των Ρομά, εξαναγκάζονται σε πορνεία ή επαιτία. Παράλληλα με τα θύματα που κατάγονται από αυτήν, στην χώρα εργάζονται και θύματα εμπορίας προερχόμενα από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Σερβία, την Ρουμανία, τη Βόρεια Μακεδονία και χώρες της Ανατολικής Ευρώπης.

Η Ρουμανία επίσης αποτελεί μια εκ των μεγαλύτερων εδρών, αλλά και αποδέκτη και διαμετακομιστική χώρα θυμάτων εμπορίας. Γυναίκες και πολλά ανήλικα κορίτσια από την Ρουμανία εξαναγκάζονται στην πορνεία σε χώρες της Ευρώπης, στις Η.Π.Α. και τον Καναδά. Επιπλέον, αρκετές εξ αυτών καθώς και πολλά παιδιά είναι θύματα καταναγκαστικής εργασίας και καταναγκαστικής επαιτίας και ληστείας σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες. Ελάχιστα είναι τα θύματα εμπορίας που αποσχολούνται εντός των εθνικών συνόρων, τα οποία είναι κυρίως προερχόμενα από την Μολδαβία, την Πολωνία, την Σερβία, την Κολομβία, την Γαλλία και το Μπαγκλαντές.

Η Σλοβενία είναι αποδέκτης και διαμετακομιστική χώρα και σε μικρότερο βαθμό έδρα. Θύματα από την Βοσνία, την Ουκρανία, την Σερβία και την Σλοβακία υπόκεινται σε σεξουαλική εκμετάλλευση ή μεταφέρονται μέσω της Σλοβενίας στην

υπόλοιπη Ευρώπη. Θύματα που κατάγονται από την χώρα, τα οποία συνήθως προέρχονται από τους Ρομά, εξαναγκάζονται στην πορνεία σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, κυρίως την Ιταλία και την Γερμανία.

Τέλος, η Ελλάδα αποτελεί κατά βάση χώρα διαμετακομιστική και αποδέκτη. Είναι ελάχιστες οι περιπτώσεις όπου τα θύματα εμπορίας είναι γυναίκες ελληνικής καταγωγής. Τα θύματα αυτά προερχόμενα από χώρες των Βαλκανίων, της Ανατολικής Ευρώπης, της Κεντρικής Ασίας και της Αφρικής υπόκεινται σε σεξουαλική ή εργασιακή εκμετάλλευση είτε στην Ελλάδα είτε σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης στις οποίες μεταφέρονται μέσω αυτής. Τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια αύξηση στα παιδιά που προέρχονται από της μειονότητες των Ρομά της Αλβανίας, της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας και υπόκεινται σε καταναγκαστική εργασία και ωθούνται στην επαιτία και στην κλεψιά από τις οικογένειες τους. Επιπλέον, εξετάζοντας τα στατιστικά της αστυνομίας, παρατηρείται ένας αρκετά μεγάλος αριθμός Ελλήνων που εργάζονται ως διακινητές¹²¹. Εστιατόρια, νυχτερινά κέντρα, εταιρίες ενοικίασης σκαφών και άλλες μικρές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, συχνά λειτουργούν ως «βιτρίνες» προκειμένου οι εγκληματικές ομάδες να κάνουν ξέπλυμα μαύρου χρήματος.

Υποσύστημα Β

Η Αλβανία αποτελεί έδρα αλλά και αποδέκτη θυμάτων εμπορίας. Γυναίκες και παιδιά που κατάγονται από αυτή πέφτουν συχνά θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Βόρεια Μακεδονία, την Σερβία και το Κόσοβο. Οι εγκληματικές ομάδες καταφέρνουν να ξεγελούν τα θύματά τους μέσω προσφοράς εργασίας σε θέσεις σερβιτόρων, τραγουδιστριών ή χορευτριών ή μέσω κανονισμένων γάμων που καταλήγουν σε εκμετάλλευση. Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται, μάλιστα, μια αύξηση στον αριθμό των παιδιών, ιδιαίτερα αυτών που προέρχονται από την μειονότητα των Ρομά, που πέφτουν θύματα καταναγκαστικής εργασίας. Παράλληλα, θύματα από τις Φιλιππίνες μεταφέρονται στην Αλβανία προκειμένου να εργαστούν εκεί ή να προωθηθούν προς την Ευρώπη.

Η Βοσνία Εξεργοβίνη είναι έδρα, αποδέκτης αλλά και διαμετακομιστική χώρα. Γυναίκες και κορίτσια με καταγωγή από τη Βοσνία αποτελούν θύματα εμπορίας σε

¹²¹ Βλέπε εικόνα 2 του Παραρτήματος.

χώρες της Δυτικής Ευρώπης, το Αζερμπαϊτζάν, την Σλοβενία, την Κροατία και την Βόρεια Μακεδονία. Εντός των συνόρων απασχολούνται σε ιδιωτικές κατοικίες, βενζινάδικα και μοτέλ. Αγόρια και κορίτσια που προέρχονται από τους Ρομά, υποκείνται σε καταναγκαστική εργασία, που συχνά περιλαμβάνει επαιτία αλλά και κανονισμένους γάμους με μέλη των εγκληματικών ομάδων. Παράλληλα, άτομα με καταγωγή από Σερβία, Μαυροβούνιο, Αλβανία, Κόσοβο, Ουκρανία και Γερμανία πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης εντός των συνόρων της χώρας.

Το Κόσοβο αποτελεί έδρα και αποδέκτη θυμάτων εμπορίας. Γυναίκες και κορίτσια, κυρίως 14-17 ετών, εξασπώμενα με προσφορές εργασίας ως τραγουδίστριες και χορεύτριες, καταλήγουν να πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης σε ιδιωτικά σπίτια και διαμερίσματα, κέντρα νυχτερινής διασκέδασης και ινστιτούτα μασάζ σε χώρες της Ευρώπης. Παράλληλα, παιδιά που κατάγονται από το Κόσοβο, αποτελούν θύματα καταναγκαστικής επαιτίας. Άλλα θύματα που προέρχονται από την Ανατολική Ευρώπη, την Μολδαβία, την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Σερβία και την Πολωνία εξαναγκάζονται στην πορνεία από τις εγκληματικές ομάδες εντός των εθνικών συνόρων.

Η Βόρεια Μακεδονία είναι έδρα, αποδέκτης και διαμετακομιστική χώρα. Παιδιά και γυναίκες με καταγωγή από αυτή, πέφτουν θύματα σεξουαλικής και εργασιακής εκμετάλλευσης σε χώρες ολόκληρης της Ευρώπης, καθώς και στο Αζερμπαϊτζάν. Τα παιδιά αυτά προέρχονται κατά κύριο λόγο από την μειονότητα των Ρομά της χώρας. Παράλληλα, θύματα προερχόμενα από γειτονικές χώρες, όπως η Αλβανία, η Σερβία, η Βουλγαρία, το Κόσοβο, και από την Ουκρανία εργάζονται και εξαγκάζονται στην πορνεία σε εστιατόρια, νυχτερινά μαγαζιά και μπαρ.

Το Μαυροβούνιο αποτελεί αποδεκτή, διαμετακομιστική χώρα και σε μικρότερο βαθμό έδρα θυμάτων εμπορίας. Γυναίκες προερχόμενες από την Ουκρανία, την Μολδαβία, την Σερβία, την Αλβανία, το Κόσοβο, την Βοσνία και την Ανατολική Ευρώπη πέφτουν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, εργαζόμενα σε δομές φιλοξενίας, μπαρ, εστιατόρια, νυχτερινά μαγαζιά και καφέ. Παράλληλα, παιδιά προερχόμενα από τις μειονότητες των Αιγυπτίων, των Ρομά και των Ασκάλι εξαναγκάζονται στην επαιτία στους δρόμους. Αν και ασύνηθες, γυναίκες που κατάγονται από το Μαυροβούνιο υπόκεινται σε σεξουαλική εκμετάλλευση σε άλλες χώρες των Βαλκανίων.

Τέλος, η Σερβία αποτελεί και αυτή χώρα έδρα, αποδέκτη και διαμετακομιστή θυμάτων εμπορίας για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση. Συχνά τα θύματα πέφτουν θύματα εμπορίας εξαιτίας της ίδιας τους της οικογένειας. Γυναίκες από τη Σερβία πέφτουν θύματα σεξουαλικής και εργασιακής εκμετάλλευσης σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες ενώ πολλές εξ αυτών πέφτουν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης στον κατασκευαστικό τομέα σε χώρες όπως η Ρωσία, το Αζερμπαϊτζάν και τα Η.Α.Ε. Επιπλέον θύματα από γειτονικές χώρες συμπεριλαμβανομένης της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, της Βουλγαρίας, της Ρουμανίας, της Μολδαβίας και του Μαυροβουνίου εκδίδονται και εργάζονται στην Σερβία.

Πίνακας 4. Δράστες(διακινητές) εμπορίας ανθρώπων με βάση την καταγωγή.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΑΛΒΑΝΙΑ	13	31	22	17	33	19	11	15	6	33	10
ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	10	43	30	30	39	34	23	17	6	11	12
ΚΡΟΑΤΙΑ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΕΛΛΑΔΑ	70	129	78	83	38	44	46	25	46	64	67
ΚΟΣΣΟΒΟ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Β.ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	32	47	44	57	32	17	17	23	15	8	1
ΣΕΡΒΙΑ	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Στατιστικά Ελληνικής Αστυνομίας

Ο ανωτέρω πίνακας παρουσιάζει τον αριθμό των δραστών εμπορίας ανθρώπων ανάλογα με την χώρα καταγωγής αυτών, όπως δίδονται από την Ελληνική Αστυνομία. Με βάση τα στοιχεία παρατηρείται ότι οι διακινητές που συνελήφθησαν από τις αρχές προέρχονται σε μεγαλύτερο βαθμό από τις χώρες του Υποσυστήματος Α(1.239 διακινητές για το διάστημα 2008-2018) παρά από τις χώρες του Υποσυστήματος Β(214 διακινητές για το διάστημα 2008-2018).

Συγκεκριμένα, στο Υποσύστημα Α η Ελλάδα είναι η χώρα με τους περισσότερους διακινητές(690), ακολουθούμενη από την Ρουμανία(293), την Βουλγαρία(255) και την Σλοβενία(μόνο 1 διακινητής συνελήφθη με καταγωγή από τη χώρα αυτή). Στο Υποσύστημα Β, από την άλλη πλευρά, η μοναδική χώρα εκ της οποίας προήλθε μεγάλος αριθμός διακινητών ήταν η Αλβανία(210). Κάποιες χρονιές συνελήφθησαν διακινητές με καταγωγή και από άλλες χώρες του Υποσυστήματος Β πλην της Αλβανίας, όπως η Βοσνία-Ερζεγοβίνη(2) και η Σερβία(2), ωστόσο, ο αριθμός των προερχόμενων εξ αυτών διακινητών ήταν ελάχιστος. Κατά

πλειοψηφία τα κράτη του Υποσυστήματος Β παρουσίασαν μηδενικό αριθμό διακινητών προερχόμενων εξ αυτών.

2.2 Ανάλυση του ΔΑΑ2. Το εμπόριο ναρκωτικών

Το εμπόριο ναρκωτικών αποτελεί ένα παγκόσμιο φαινόμενο, το οποίο αποφέρει το 1/5 των κερδών που προέρχονται από το οργανωμένο έγκλημα. Ως ναρκωτικά ορίζονται οι «ουσίες με διαφορετική χημική δομή και διαφορετική δράση στο κεντρικό νευρικό σύστημα, αλλά με κοινά χαρακτηριστικά γνωρίσματα την μεταβολή της θυμικής κατάστασης του χρήστη και την πρόκληση εξάρτησης διαφορετικής φύσης (ψυχικής ή σωματικής) και ποικίλου βαθμού καθώς και την ανακούφιση των χρονίως πασχόντων από τα συμπτώματα συγκεκριμένης νόσου, για την οποία αυτές κρίνονται ιατρικά επιβεβλημένες¹²²». Το εμπόριο ναρκωτικών περιλαμβάνει την καλλιέργεια, παρασκευή, διανομή και πώληση των ουσιών αυτών.

Το Αφγανιστάν αποτελεί τον κυριάρχο παραγωγό ηρωΐνης σε παγκόσμιο επίπεδο¹²³. Για την μεταφορά της ηρωΐνης προς την Ευρώπη, η βασική διαδρομή που ακολουθείται είναι η επονομαζόμενη Βαλκανική Οδός¹²⁴. Με αφετηρία το Αφγανιστάν, οι ποσότητες της ηρωΐνης μεταφέρονται αρχικά στο Ιράν, είτε απευθείας είτε με ενδιάμεσο σταθμό το Πακιστάν. Στη συνέχεια μεταφέρονται στην Τουρκία και από εκεί εισέρχονται στον ευρωπαϊκό χώρο μέσω των χωρών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης¹²⁵. Συγκεκριμένα, η Αλβανία είναι η χώρα της περιοχής που λειτουργεί ως κόμβος διανομής προς την Ευρώπη. Η ηρωΐνη μεταφέρεται από την χώρα μέσω της Κεντρικής Ευρώπης στον δευτερεύων κόμβο διανομής που είναι η Ολλανδία. Από εκεί διανέμεται σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Ωστόσο, σύμφωνα με την Europol, παρατηρείται ότι τα τελευταία χρόνια η Αλβανία έχει ενταχθεί στην λίστα με τους παραγωγούς κάνναβης¹²⁶ και μάλιστα η χώρα χαρακτηρίζεται ως ο μεγαλύτερος παραγωγός σε ολόκληρη την Ευρώπη. Κάποιοι μάλιστα εκτιμούν ότι η μαριχουάνα αποφέρει κέρδη που φθάνουν έως και

¹²² Άρθρο 1, ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 4139, ΦΕΚ Α' 74/20.3.2013

¹²³ «Afghanistan is the source of more than 90% of world's opium supply and more than 95% of the European opium supply since 2001.»

Rubenstein M. James, *Contemporary Human Geography*, 4th Edition, σελ.235, Pearson, 2019.

¹²⁴ *Drug Money: the illicit proceeds of opiates trafficked on the Balkan route*, UNODC Research, 2015

¹²⁵ Βλέπε χάρτη 8 του Παραρτήματος.

¹²⁶ Βλέπε χάρτη 9 του Παραρτήματος.

τα τέσσερα εκατομμύρια δολάρια, ποσό που αντιστοιχεί στο μισό Α.Ε.Π. της χώρας¹²⁷.

Όσον αφορά την κοκαΐνη, η οποία αποτελεί ένα από τα ναρκωτικά με την μεγαλύτερη παραγωγή και ζήτηση, αν και οι κύριες εισαγωγές από την Λατινική Αμερική γίνονται μέσω της Ιβηρικής Χερσονήσου, γίνονται εισαγωγές μικρότερης έκτασης από την Βενεζουέλα προς την Κεντρική Ευρώπη μέσω της Νοτιοανατολικής Ευρώπης¹²⁸.

Παράλληλα, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση στην παραγωγή μεθαμφεταμίνης. Η περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης αποτελεί το μεγαλύτερο διαμετακομιστικό κόμβο μεθαμφεταμινών παγκοσμίως. Συγκεκριμένα γίνονται εισαγωγές μεθαμφεταμινών από τα κράτη της Δυτικής Ασίας και της Δυτικής Αφρικής και εξαγωγές προς την Ανατολική Ευρώπη, την Μέση Ανατολή και την Λατινική Αμερική. Επιπλέον, μεγάλες ποσότητες συνθετικών ναρκωτικών, μεθαμφεταμινών, αμφεταμινών και M.D.M.A., παράγονται καθημερινά σε χώρες της Ευρώπης. Συγκεκριμένα, η Ολλανδία, το Βέλγιο, η Τσεχία, η Σλοβακία και η Πολωνία, αποτελούν τους βασικότερους παραγωγούς στην περιοχή¹²⁹.

Ο Ο.Η.Ε., και συγκεκριμένα το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα (U.N.O.D.C.), μεταξύ άλλων παρακολουθεί την διακίνηση των ναρκωτικών σε καθημερινή βάση και με την συνδρομή των πληροφοριών που παράχονται από τα κράτη εκπονεί ετήσιες εκθέσεις. Το μόνο κράτος της περιοχής για το οποίο δεν υπάρχουν στοιχεία είναι το Κόσσοβο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιοποιούνται από το Γραφείο αναφορικά με τις κατασχέσεις χασισιού, ηρωΐνης και μαριχουάνας στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, όπως αυτά παρουσιάζονται στον κατωτέρω χάρτη φαίνεται πως κατά την δεκαετία 2007-2017 οι ποσότητες που κατασχέθηκαν συνολικά άγγιζαν περίπου τους 551 τόνους. Μεγαλύτερες ήταν οι κατασχεθείσες ποσότητες στις χώρες της Ε.Ε.(περίπου 23,6 τόνοι) σε σχέση με αυτές που δεν ανήκουν στην Ένωση(περίπου 414 κιλά) όσον αφορά το χασίς και την ηρωΐνη, ενώ αντίθετως οι κατασχεθείσες ποσότητες μαριχουάνας ήταν μεγαλύτερες στις χώρες

¹²⁷ Daragahi Borzou, "Columbia of Europe: How tiny Albania became the continent's drug trafficking headquarters, The Independent, 2019

¹²⁸ Βλέπε χάρτη 10 του Παραρτήματος.

¹²⁹ Βλέπε χάρτες 11 και 12 του Παραρτήματος.

που δεν ανήκουν στην Ένωση(περίπου 338 τόνοι έναντι περίπου 170 τόνων στις χώρες της ΕΕ).

Πίνακας 5. Ετήσιες κατασχέσεις χασισιού, ηρωΐνης και μαριχουάνας(σε κιλά)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ALBANIA	HASHISH	-	-	-	-	32,21	5,11	-	24,45	60,16	22,90	122,74
	HEROIN	126,76	74,88	101,68	15,52	21,41	87,72	47,40	73,49	36,93	57,33	21,50
	MARIJUANA	7.100,60	3.941,31	3.424,48	7.304,81	7.695,66	21.138,23	20.672,90	101.726,1	11.352,89	30.014,99	78.190,11
BOSNIA-HERZEGOVINA	HASHISH	60,92	0,24	0,02	0	0,02	-	15,11	0,01	2,99	1,11	0,12
	HEROIN	9,70	18	27,92	26,47	10,21	13,16	7,88	4,35	13	3,44	90,79
	MARIJUANA	164,44	275	90	475,94	444	262,55	294,65	327,08	94,17	508,50	462,86
BULGARIA	HASHISH	2,38	0,06	44,51	0,11	16,84	15.967,24	5,25	2,36	12,60	0,26	0,29
	HEROIN	1.164,52	1.224,68	1.183,36	330,01	383,67	198,10	210,01	943,49	265,42	526,76	918,78
	MARIJUANA	513,37	1.026,03	45,55	39,44	460,74	164,62	614,16	1.674,08	1.175,76	644	1.579,77
CROATIA	HASHISH	4,49	4,85	112,95	3,41	2,71	23,15	5,05	2,38	16	7,38	7,86
	HEROIN	73,51	152,57	59,01	97,93	33,16	29,74	10,43	45,65	157	120,30	27,15
	MARIJUANA	239,32	220,69	445,10	421,75	395,98	1.069,80	1.046	2.001,73	485	1.320,50	2.409
GREECE	HASHISH	5	61,93	46,83	17,65	121,97	44,40	8,11	35,76	329,90	155	6.251,05
	HEROIN	259	448,05	589,76	520,77	341,50	331,14	235,51	2.588,05	566,64	220,30	358,88
	MARIJUANA	6.910	4.600,70	7.318,96	7.708,63	13.401,94	22.383,43	20.941,87	19.563,58	2.465,68	12.855,51	24.940,86
KOSOVO	HASHISH	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	HEROIN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	MARIJUANA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MONTENEGRO	HASHISH	0,01	0,01	-	0,01	0,11	0,01	0	0	0,05	0,11	2,04
	HEROIN	9,10	18,03	18,03	8,40	3,77	8,04	7,18	2,43	4,63	33,38	17,93
	MARIJUANA	278,70	-	921,08	658	804,26	1.022,35	1.338,38	776,20	197,46	2.783,53	3.336,41
NORTH MACEDONIA	HASHISH	0,85	0,03	0,12	-	-	22,91	0	5,10	0,49	0,02	0,31
	HEROIN	58,70	76,40	212,60	37	23,70	71,40	17,40	24,30	7,34	-	9,29
	MARIJUANA	206,30	121,10	678	638,70	286,40	825,10	1.197,50	723,40	246,48	808,57	1.769,10
ROMANIA	HASHISH	5,37	33,43	37,02	62,28	17,57	27,26	24,86	15,21	5,15	34,86	5,85
	HEROIN	129,92	385,27	85,09	108,19	12,19	45,24	111,56	25,89	334,20	3,82	4,53
	MARIJUANA	2.114,72	208,66	198,64	80,82	251,53	335,09	164,76	144,68	179,76	142,65	275,51
SERBIA	HASHISH	-	-	-	0,38	5,47	0,72	0,80	6,20	10,64	6,52	3,89
	HEROIN	484,34	207,65	-	243	64,86	55,06	56,60	193,10	69,80	69,15	17,83
	MARIJUANA	1.625,05	1.477,79	-	1.352,78	999,20	2.220,89	3.043	2.786	1.323,59	3.445,13	3.921,58
SLOVENIA	HASHISH	0,69	0,42	0,69	0,22	4,24	2,56	0,32	2,32	2,54	-	19,76
	HEROIN	92,86	136,27	42,41	36,54	5,24	22,86	7,65	6,87	6,47	-	11,32
	MARIJUANA	165,03	400,53	246,39	188,76	613,05	706,06	809,59	535,06	487,54	-	830,89

Πηγή: UNODC

Υποσύστημα Α

Η Βουλγαρία βρίσκεται στην κορυφή της λίστας των χωρών του Υποσυστήματος Α όσον αφορά τον αριθμό κατασχέσεων χασισιού (περίπου 16 τόνοι) και ηρωΐνης (περίπου 7,3 τόνοι). Χρονικά το 2012 είναι το έτος κατά το οποίο πραγματοποιήθηκαν οι περισσότερες κατασχέσεις χασισιού, όπως φαίνεται ανωτέρω, ενώ όσον αφορά την ηρωΐνη χρονιά με τις περισσότερες κατασχέσεις ήταν το 2008, δηλαδή λίγο πριν την ένταξή της. Αντιθέτως, όσον αφορά τη μαριχουάνα η χώρα κατάσσεται στην τρίτη θέση με περίπου 8 τόνους κατασχεθέντες, συνολικά, με τις περισσότερες να λαμβάνουν χώρα το 2014.

Η Ελλάδα βρίσκεται πίσω από την Βουλγαρία στη λίστα, με περίπου 7 τόνους κατασχεμένου χασισιού και περίπου 6,5 τόνους κατασχεμένη ηρωΐνης. Μεγαλύτερες ποσότητες κατασχέθηκαν το 2017 και το 2014. Όσον αφορά την μαριχουάνα, η χώρα βρίσκεται στην κορυφή της λίστας με περίπου 143 τόνους, οι περισσότεροι εκ των οποίων κατασχέθηκαν το 2017.

Η Ρουμανία παρουσιάζει μικρότερο αριθμό κατασχέσεων. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν κατασχέσεις που φτάνουν συνολικά περίπου τα 268 κιλά χασισιού, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2010 (μια χρονιά μετά την ένταξη της χώρας στην Ε.Ε.), και περίπου τους 1,3 τόνους ηρωΐνης, με τις

μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2008. Αρκετά μεγαλύτερος είναι ο αριθμός των κατασχέσεων αναφορικά με την μαριχουάνα. Οι ποσότητες που κατασχέθηκαν αγγίζουν περίπου τους 4 τόνους συνολικά με τις περισσότερες ποσότητες να κατάσχονται το 2007. Αναφορικά με τα δύο πρώτα ναρκωτικά η χώρα ακολουθεί την Βουλγαρία και την Ελλάδα σε κατασχεθείσες ποσότητες, ενώ αναφορικά με την μαριχουάνα βρίσκεται στην τελευταία θέση της λίστας.

Η Κροατία παρουσιάζει σχετικά μικρό αριθμό κατασχέσεων, με περίπου 190 κιλά κατασχεμένου χασισιού και περίπου 806 κιλά κατασχεμένης ηρωΐνης εν συνόλω, κατατάσσοντά την στην προτελευταία θέση της λίστας. Οι μεγαλύτερες κατασχέσεις πραγματοποιήθηκαν το 2009 και το 2008 αντίστοιχα. Αντιθέτως, όσον αφορά τις κατασχέσεις μαριχουάνας, οι ποσότητες είναι αισθητά μεγαλύτερες και φέρνουν την χώρα στην δεύτερη θέση, ακριβώς πίσω από την Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, κατά το άνωθεν αναφερθέν χρονικό διάστημα πραγματοποιήθηκαν κατασχέσεις ύψους περίπου 10 τόνων, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2007.

Τέλος, όσον αφορά τη Σλοβενία η χώρα παρουσιάζει τον μικρότερο αριθμό κατασχέσεων αναφορικά με το χασίς και την ηρωΐνη. Συγκεκριμένα, κατασχέθηκαν περίπου 34 κιλά χασίς και 368,5 κιλά ηρωΐνης για το διάστημα 2007-2017. Οι μεγαλύτερες ποσότητες κατασχέθηκαν το 2010 και το 2014 αντίστοιχα. Όσον αφορά την μαριχουάνα, η χώρα κατατάσσεται στην προτελευταία θέση με περίπου 5 τόνους κατασχεμένης μαριχουάνας, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2009.

Υποσύστημα Β

Όσον αφορά τις χώρες που δεν ανήκουν στην Ένωση, η Αλβανία παρουσιάζει τις μεγαλύτερες ποσότητες κατασχεμένου χασισιού και μαριχουάνας. Συγκεκριμένα, κατά την περίοδο 2007-2017 κατασχέθηκαν περίπου 267,5 κιλά χασισιού και 292,5 τόνοι μαριχουάνας, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να συναντώνται το 2017 και το 2014 αντίστοιχα. Αναφορικά με την ηρωΐνη, οι κατασχέσεις έφτασαν περίπου τα 665 κιλά, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2007.

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη παρουσιάζει τις λιγότερες κατασχέσεις μαριχουάνας ανάμεσα στις χώρες του υποσυστήματος, με 3,4 τόνους περίπου συνολικά, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2016. Στον τομέα της ηρωΐνης, η χώρα

επίσης βρίσκεται σχετικά χαμηλά με κατασχέσεις περίπου 225 κιλών, εκ των οποίων η μεγαλύτερη ποσότητα κατασχέθηκε το 2017. Αντιθέτως, στις κατασχέσεις χασισιού η χώρα κατατάσσεται δεύτερη, πίσω από την Αλβανία αν και συγκριτικά με τα άλλα δύο είδη οι ποσότητες έφτασαν περίπου τα 80,5 κιλά. Η μεγαλύτερη ποσότητα χασισιού κατασχέθηκε το 2007.

Οι αρχές του Μαυροβουνίου ήταν εκείνες που πραγματοποίησαν τις μικρότερης ποσότητας κατέσχεσεις χασισιού και ηρωΐνης. Πιο συγκεκριμένα, κατά την δεκαετία 2007-2017 κατασχέθηκαν περίπου 2,4 κιλά χασισιού και περίπου 131 κιλά ηρωΐνης. Οι μεγαλύτερες ποσότητες κατασχεθέντων εμφανίζονται το 2017 και το 2016 αντίστοιχα. Εν αντιθέση, αισθητά μεγαλύτερες ήταν οι ποσότητες κατασχεθήσας μαριχουάνας. Με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2017, η συνολική ποσότητα, για το εξεταζόμενο διάστημα, άγγιξε περίπου τους 12,1 τόνους.

Σχετικά μικρές ποσότητες των άνωθεν αναφερθέντων ναρκωτικών κατασχέθηκαν κατά την προαναφερθείσα δεκαετία στην Βόρεια Μακεδονία. Το κατασχεθέν χασίσι άγγιξε περίπου τα 30 κιλά, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2012, και η κατασχεθήσα ηρωΐνη έφτασε περίπου τα 538 κιλά, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2009. Όσον αφορά την μαριχουάνα, οι ποσότητες ήταν αισθητά μεγαλύτερες καθώς έφτασαν περίπου τους 7,5 τόνους. Η μεγαλύτερη ποσότητα κατασχεθείσας μαριχουάνας συναντάται το 2017.

Τέλος, όσον αφορά τη Σερβία, η χώρα κατατάσσεται δεύτερη πίσω από την Αλβανία στις κατασχέσεις μαριχουάνας. Συγκεκριμένα, κατασχέθηκαν περίπου 22,2 τόνοι κατά την περίοδο 2000-2017, με τις μεγαλύτερες ποσότητες να κατάσχονται το 2017. Αντιθέτως, αρκετά μικρότερες παρουσιάζονται οι κατασχεθείσες ποσότητες χασισιού και ηρωΐνης. Για την εξεταζόμενη δεκαετία, η ηρωΐνη που κατασχέθηκε άγγιξε περίπου τον 1,5 τόνο, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεεται το 2007. Ακόμα μικρότερη είναι η ποσότητα του κατασχεθέντος χασισιού, η οποία ανήλθε περίπου στα 34,6 κιλά με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεεται το 2015.

Παράλληλα, το Γραφείο παρέχει στοιχεία σχετικά με τις κατασχέσεις κοκαΐνης και οπίου. Όπως φαίνεται στον κατωτέρω πίνακα για την περίοδο 2007-2017 η συνολική ποσότητα κατασχεμένης κοκαΐνης στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ανήλθε περίπου στους 10,1 τόνους, ενώ για την ίδια περίοδο η συνολική ποσότητα κατασχεμένου οπίου στην περιοχή έφτασε περίπου τα 269,1 κιλά.

Μεγαλύτερες και σε αυτή την περίπτωση ήταν οι κατασχεμένες ποσότητες στις χώρες της Ε.Ε. σε σχέση με τα μη μέλη αυτής τόσο όσον αφορά την κοκαΐνη (περίπου 9 τόνοι έναντι περίπου 1, 07 τόνων) όσο και αναφορικά με το όπιο (περίπου 203 κιλά έναντι περίπου 66 κιλών). Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι όσον αφορά το όπιο υπήρξε μεγάλη έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τις κατασχέσεις, όπως φαίνεται και στον πίνακα.

Πίνακας 6. Ετήσιες κατασχέσεις κοκαΐνης και οπίου(σε κιλά)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ALBANIA	COCAINE	12,86	5,40	3,55	3,27	2,20	4,06	16,10	10,03	27,14	7,16	3,71
	OPIUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BOSNIA-HERZEGOVINA	COCAINE	2,86	1	3,99	1,41	0,26	0,13	1,97	0,13	10,50	10,82	1,87
	OPIUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
BULGARIA	COCAINE	6,49	25,64	235,25	29,53	2,13	80,77	19,68	26,87	9,36	90,54	42,05
	OPIUM	53,10	10,78	-	10,22	12,08	0,81	1,04	18,73	4,80	0	43,21
CROATIA	COCAINE	104,70	28,63	6,71	14,78	4,39	5,63	9,10	6,22	15	13,20	465,95
	OPIUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
GREECE	COCAINE	255	61,05	626,62	227,88	463,42	200,70	706,08	296,87	101,53	166,12	234,44
	OPIUM	-	0,33	1,26	8,55	4,68	1,14	3,14	0,48	0,03	7,44	0,22
KOSOVO	COCAINE	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	OPIUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MONTENEGRO	COCAINE	0,41	7,75	1,42	4	0,34	0,41	0,08	227,90	33,92	0,34	1,64
	OPIUM	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NORTH MACEDONIA	COCAINE	486	0,18	0,07	3,80	1,50	0,18	0,17	0,31	0,07	-	0,27
	OPIUM	-	8,60	0	-	-	0,08	-	-	-	-	0,18
ROMANIA	COCAINE	46,70	3,92	1.283,21	2,57	161,04	54,70	53,34	34,09	71,29	2.321,35	8,18
	OPIUM	7,04	2,22	0,04	0,10	-	9,79	-	0,69	-	0,54	0,02
SERBIA	COCAINE	16,13	15,09	-	7,62	5,96	3,80	71,40	4,10	18,44	18,32	12,77
	OPIUM	57,39	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SLOVENIA	COCAINE	81,38	90,67	2,97	2,01	1,70	26,82	3,31	181,99	2,77	-	12,25
	OPIUM	-	0	-	-	0,39	-	-	-	-	-	-

Πηγή: UNODC

Υποσύστημα Α

Η Ρουμανία παρουσίασε τις μεγαλύτερες κατασχεθείσες ποσότητες κοκαΐνης ανάμεσα στις χώρες της Ε.Ε. με την συνολική ποσότητα να ανέρχεται σε περίπου 4 τόνους και η μεγαλύτερη κατάσχεση να πραγματοποιείται το 2016. Αντιθέτως, σχετικά μικρή είναι η ποσότητα κατασχεμένου οπίου η οποία ανήλθε περίπου στα 20,4 κιλά συνολικά με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεεται το 2012.

Μεγάλη ποσότητα κατασχεθίσας κοκαΐνης παρουσίασε και η Ελλάδα. Συγκεκριμένα, κατασχέθηκαν συνολικά περίπου 3,34 τόνοι κοκαΐνης, με την μεγαλύτερη κατάσχεση να πραγματοποιείται το 2013. Από την άλλη, το όπιο που κατασχέθηκε ανήλθε σε περίπου 27,3 κιλά , με την μεγαλύτερη κατάσχεση να λαμβάνει χώρα το 2010.

Οι Βουλγαρικές εθνικές αρχές κατέσχεσαν συνολικά κατά το διάστημα 2007-2017 περίπου 568,3 κιλά κοκαΐνης και περίπου 154,8 κιλά οπίου. Οι μεγαλύτερες κατασχέσεις πραγματοποιήθηκαν το 2009 και το 2007 αντίστοιχα.

Έλλειψη στοιχείων υπάρχει αναφορικά με τις κατασχέσεις οπίου στην Κροατία. Αντιθέτως, πλήρεις είναι οι πληροφορίες σχετικά με τις κατασχέσεις κοκαΐνης στη χώρα, με το σύνολο να είναι περίπου 674,3 κιλά και την μεγαλύτερη κατάσχεση να λαμβάνει χώρα το 2017.

Τέλος, όσον αφορά την Σλοβενία αυτή παρουσιάζει τις μικρότερες κατασχέσεις μεταξύ των χωρών της Ένωσης. Συγκεκριμένα, η κοκαΐνη που κατασχέθηκε συνολικά ανήλθε περίπου στα 405,9 κιλά, ενώ το όπιο ήταν μόνο 0,39 κιλά. Οι μεγαλύτερες κατασχέσεις έγιναν το 2014 και το 2011 αντίστοιχα.

Υποσύστημα Β

Η Βόρεια Μακεδονία είναι η χώρα με τις μεγαλύτερες κατασχεθέντες ποσότητες κοκαΐνης του υποσυστήματος. Συγκεκριμένα, το σύνολο της κατασχεθείσας κοκαΐνης έφτασε περίπου τα 492,5 κιλά με την μεγαλύτερη κατάσχεση να πραγματοποιείται το 2007. Παράλληλα, αποτελεί μια από τις δύο χώρες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία σχετικά με τις κατασχέσεις οπίου. Η συνολική ποσότητα κατάσχεσης ήταν περίπου 8,9 κιλά, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2008.

Η έτερη χώρα για την οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία αναφορικά με το όπιο είναι η Σερβία. Ωστόσο, τα στοιχεία αυτά είναι γνωστά αναφορικά μόνο με μια χρονιά, το 2007, όπου η συνολική ποσότητα ήταν 57,39 κιλά. Η συνολική ποσότητας κατασχεθείσας κοκαΐνης στην χώρα ήταν συνολικά περίπου 173,6 κιλά, με την μεγαλύτερη κατάσχεση να πραγματοποιείται το 2013.

Στο Μαυροβούνιο η συνολική ποσότητας κοκαΐνης που κατασχέθηκε ανήλθε στα 278,2 κιλά περίπου. Η μεγαλύτερη ποσότητα κατασχέθηκε το 2014.

Περίπου 95,5 κιλά ήταν η συνολική ποσότητα κοκαΐνης που κατασχέθηκε στην Αλβανία, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2015.

Τέλος, στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη κατασχέθηκαν συνολικά περίπου 35 κιλά κοκαΐνης, με την μεγαλύτερη κατάσχεση να λαμβάνει χώρα το 2016.

Το Γραφείο παρουσιάζει επιπλέον στοιχεία αναφορικά με τις κατασχέσεις και των συνθετικών ναρκωτικών.

Συνολικά για την δεκαετία 2007-2017 οι εθνικές αρχές των χωρών κατάσχεσαν περίπου 4 τόνους ATS και περίπου 1,5 τόνους έκσταση. Οι χώρες της Ε.Ε. παρουσιάζουν μεγαλύτερο αριθμό κατασχέσεων έναντι των χωρών που δεν ανήκουν σε αυτή. Συγκεκριμένα περίπου 3,2 τόνοι ATS κατασχέθηκαν στις χώρες

που ανήκουν στην Ένωση έναντι 730 κιλών κατασχεμένων ATS σε χώρες που δεν ανήκουν σε αυτή και περίπου 1,06 τόνοι έκσταση έναντι περίπου 475,5 κιλών που κατασχέθηκαν σε χώρε μη κράτη-μέλη.

Πίνακας 7. Ετήσιες κατασχέσεις ATS και έκστασης(σε κιλά)

		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
ALBANIA	ATS	-	-	0	-	-	-	-	-	-	-	-
	ECSTASY	-	0,02	-	-	-	-	-	-	0	0	0,02
BOSNIA-HERZEGOVINA	ATS	5,48	3,94	5,93	1,58	9,20	34,80	11,83	18,38	7,58	0,02	58,49
	ECSTASY	2,88	2,99	0,37	4,47	0,26	0,04	0	0	1,48	0	250,20
BULGARIA	ATS	209,40	505,92	252,90	194,23	410,86	38,72	75,77	215,24	73,30	277,07	406,54
	ECSTASY	3,62	56,76	24,88	0,40	0,63	15,21	14,43	147,93	4,69	187,20	322,28
CROATIA	ATS	7,89	15,04	12,77	6,20	23,04	3,35	12,60	25,69	31,50	23,37	38,16
	ECSTASY	3,42	2,96	0,67	0,59	-	1,06	0,89	6,35	11	10,01	8,55
GREECE	ATS	0,10	0,13	0,27	5,65	2,82	1,36	15,76	6,26	2,64	1,84	166,31
	ECSTASY	15,81	1,54	12,54	3,94	0,32	1,28	9,77	37,13	0,09	2,58	0,15
KOSOVO	ATS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ECSTASY	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MONTENEGRO	ATS	-	0,22	-	0,12	0,41	-	-	0,56	1,58	0,12	0,03
	ECSTASY	0,66	0,11	-	-	-	-	-	-	-	0,45	0,08
NORTH MACEDONIA	ATS	-	-	0,54	2,82	2,90	0,50	0,98	1,05	0,74	0,34	365,60
	ECSTASY	0,50	0,08	3,42	-	-	0,06	0,04	0,34	0,10	0,13	0,32
ROMANIA	ATS	0,06	0,19	0,16	52,50	28,46	3,90	0,48	4,43	0,70	2	1,78
	ECSTASY	8,59	14,26	3,20	0,82	2,14	3,51	7,49	86,20	3,88	4,11	6,03
SERBIA	ATS	2,22	16,98	-	6,31	4,74	12,87	22,13	22,71	25,66	23,85	56,63
	ECSTASY	3,75	0,06	-	23,70	48,81	0,78	22,88	40,43	6,26	17,42	42,40
SLOVENIA	ATS	1,31	2,54	3,41	4,96	0,90	9,36	15,76	21,67	2,61	-	6,18
	ECSTASY	0,34	0,18	4,58	0,02	0,02	0,26	1,10	0,17	2,77	-	1,62

Πηγή: UNODC

Υποσύστημα Α

Η Βουλγαρία παρουσίασε την μεγαλύτερη ποσότητα κατασχέσεων τόσο σε ATS όσο και σε έκσταση. Συγκεκριμένα, τα ATS που κατασχέθηκαν έφτασαν περίπου τους 2,66 τόνους, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2008, και η κατασχεμένη έκσταση έφτασε περίπου τα 778, με την μεγαλύτερη ποσότητα να έχει κατασχεθεί το 2017.

Η Ελλάδα παρουσίασε σχετικά υψηλό αριθμό κατασχέσεων, με τις κατασχέσεις σε ATS να είναι αρκετά μεγαλύτερες από τις κατασχέσεις έκστασης. Η μεγαλύτερη ποσότητα ATS κατασχέθηκε το 2017, με τις κατασχέσεις ATS για όλη την δεκαετία να ανέρχονται σε περίπου 203 κιλά. Από την άλλη, η μεγαλύτερη κατασχεμένη ποσότητα έκστασης εμφανίστηκε το 2014, με το σύνολο για όλη την δεκαετία να ανέρχεται σε περίπου 85 κιλά.

Οι Ρουμανικές αρχές για το χρονικό διάστημα 2007-2017 κατέσχεσαν περίπου 94,7 κιλά ATS και 140,2 κιλά έκσταση συνολικά. Η μεγαλύτερη ποσότητα σε ATS που κατασχέθηκε ήταν το 2010, ενώ η μεγαλύτερη ποσότητα έκστασης το 2014.

Στην Κροατία οι ποσότητες ATS που κατασχέθηκαν ήταν περισσότερες από τις ποσότητες έκστασης. Συγκεκριμένα, οι εθνικές αρχές κατέσχεσαν περίπου 119,7

οαεδκιά ATS, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2017, και 45,5 κιλά έκστασης, με την μεγαλύτερη ποσότητα να κατάσχεται το 2016.

Τέλος, η Σλοβενία αποτελεί την χώρα που παρουσίασε τον μικρότερο αριθμό κατασχεθέντων ATS και έκστασης. Τα ATS που κατασχέθηκαν συνολικά ήταν 68,7 κιλά και η έκσταση ήταν μόνο 11,06 κιλά. Οι μεγαλύτερες ποσότητες κατασχέθηκαν το 2014 και το 2009 αντίστοιχα.

Υποσύστημα Β

Η Σερβία παρουσίασε αρκετά μεγάλες ποσότητες κατασχεθέντων ATS και έκστασης κατά το άνωθεν αναφερόμενο χρονικό διάστημα. Πιο συγκεκριμένα, κατασχέθηκαν 194,1 κιλά ATS, με την μεγαλύτερη ποσότητα το 2017, και περίπου 206,5 κιλά έκστασης, με την μεγαλύτερη ποσότητα το 2011.

Σχετικά μεγάλες ποσότητες κατασχεθέντων ATS και έκστασης υπήρξαν και στην Βοσνία- Ερζεγοβίνη. Περίπου 157 κιλά ATS κατέσχεσαν οι εθνικές αρχές της χώρας με τις μεγαλύτερες κατασχέσεις να πραγματοποιούνται το 2017. Την ίδια χρονιά πραγματοποιήθηκαν και οι μεγαλύτερες κατασχέσεις έκστασης, με την συνολική ποσότητα να φτάνει περίπου τα 262,7 κιλά.

Η Βόρεια Μακεδονία παρουσίασε μεγάλες ποσότητες κατασχεμένων ATS και μικρές ποσότητες κατασχεμένης έκστασης. Συγκεκριμένα, τα κατασχεθέντα ATS έφτασαν περίπου τα 375, 5 κιλά, ενώ η ποσότητα κατασχεμένης έκστασης ανήλθε σε περίπου 5 κιλά. Οι μεγαλύτερες ποσότητες κατασχέθηκαν το 2017 και το 2009 αντίστοιχα.

Τέλος, όσον αφορά την Αλβανία και το Μαυροβούνιο οι πληροφορίες σχετικά με τις κατασχέσεις δεν ήταν διαθέσιμες όλες τις χρονιές. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά την Αλβανία δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά με τις κατασχέσεις ATS, ενώ οι κατασχέσεις έκστασης ήταν μόνο 0,04 κιλά. Όσον αφορά το Μαυροβούνιο οι κατασχέσεις ATS ήταν συνολικά μόνο 3,04 κιλά και οι κατασχέσεις έκστασης μόνο 1,3 κιλά.

2.3 Ανάλυση του ΔΑΑ3. Οι μεταναστευτικές ροές.

Σε αντίθεση με την διακίνηση ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική ή εργασιακή εκμετάλλευση, η οποία γίνεται μέσω εξαναγκασμού και χρήσης βίας, η μετανάστευση αφορά στην *«μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου»*. Η μετανάστευση αποτελεί

ορθολογική επιλογή του εκάστοτε ατόμου και συνήθως γίνεται με σκοπό την αναζήτηση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης και οικονομικής ευημερίας, την οικογενειακή επανένωση ή την φυγή από συνθήκες που απειλούν τη ζωή και την ασφάλεια του ατόμου ή της ομάδας που μετακινείται, κυρίως από εμπόλεμες περιοχές και αυταρχικά καθεστώτα που παραβιάζουν βασικά δικαιώματα και την ελευθερία των ατόμων¹³⁰. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, η μετανάστευση αποτελεί ένα από τα κεντρικά θέματα συζήτησης τόσο σε περιφερειακό όσο και σε διεθνές επίπεδο κυρίως λόγω των τεράστιων μεταναστευτικών ροών που προέρχονται από την Μέση Ανατολή¹³¹.

Στην Νοτιοανατολική Ευρώπη παρατηρούνται μεταναστευτικές ροές ήδη από την δεκαετία του 1990, εποχή που έχει συντελεσθεί ήδη η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης και επικρατούσε πολιτική αναταραχή στην περιοχή. Ο Ο.Η.Ε. παρακολουθεί και καταγράφει τις μεταναστευτικές ροές παγκοσμίως, κατάγραφοντας τις χώρες καταγωγής και τις χώρες προορισμούς των μεταναστών.

Πίνακας 8. Μεταναστευτικές ροές στην Νοτιοανατολική Ευρώπη (2000)

2000	Country of origin									
	Albania	Bosnia and Herzegovina	Bulgaria	Croatia	Greece	Montenegro	North Macedonia	Romania	Serbia	Slovenia
Albania	-	-	-	-	46 575	-	787	-	-	-
Bosnia and Herzegovina	-	-	-	33 326	-	5 675	3 783	424	26 662	3 363
Bulgaria	528	54	-	42	2 643	15	1 476	2 642	1 227	19
Croatia	157	430 399	262	-	128	0	9 737	314	0	20 724
Greece	400 253	363	38 534	355	-	-	928	26 311	5 057	107
Montenegro	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
North Macedonia	69 367	7 614	938	1 253	205	8 065	-	21	15 656	225
Romania	639	-	18 349	-	4 086	-	-	-	1 879	-
Serbia	495	360 524	1 203	305 449	970	79 370	52 051	3 828	-	11 597
Slovenia	89	70 054	86	48 907	64	2 619	6 651	124	24 571	-

Πηγή: UN Department of Economic and Social Affairs

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρουσιάζονται από τον οργανισμό (ανωτέρω πίνακας) ο αριθμός των μεταναστών εντός των ορίων της περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης ανήλθε στα 2.159.819 για το έτος 2000. Εξ αυτών 1.586.745 μετανάστες προήλθαν από χώρες μη μέλη της Ε.Ε., ενώ 573.074 μετανάστες προήλθαν από χώρες μέλη της Ε.Ε. Εν αντιθέση, μεγαλύτερος αριθμός μεταναστών κατευνθήκε προς τις χώρες της Ε.Ε., με 1.120.393 μετανάστες να κατευθύνονται στα κράτη μέλη αυτής έναντι 1.039.426 μεταναστών που κατευθύνθηκαν προς χώρες μη μέλη.

¹³⁰ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, <http://www.opengov.gr/immigration/?p=799>

¹³¹ Europe migrant crisis, BBC, <https://www.bbc.com/news/topics/cnx753je2q4t/europe-migrant-crisis>

Υποσύστημα Α

Η Κροατία παρουσίασε τους περισσότερους μετανάστες για το 2000, με τον αριθμό αυτών να ανέρχεται στους 389.332. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών κατευθύνθηκε προς την γειτονική Σερβία. Την ίδια χρονιά η χώρα υποδέχθηκε 461.721 με το μεγαλύτερο ποσοστό να προέρχεται από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Η Βουλγαρία ήταν η δεύτερη σε σειρά χώρα όσον αφορά τους προερχόμενους εξ'αυτής μετανάστες. Συγκεκριμένα, 59.372 άτομα εγκατέλειψαν τη χώρα, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να κατευθύνεται προς την Ελλάδα. Ταυτόχρονα, η χώρα υποδέχθηκε 8.646 μετανάστες από τις χώρες της περιοχής, με τους περισσότερους να προέρχονται από την Ρουμανία και την Ελλάδα.

Την τελευταία εγκατέλειψαν με προορισμό κάποια από τις άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης 54.671 άνθρωποι. Οι περισσότεροι εξ αυτών μετέβησαν στην γειτονική Αλβανία. Από την άλλη η χώρα υποδέχθηκε το μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες, με 471.908 να περνάνε τα σύνορά της, με την πλειοψηφία αυτών να προέρχεται από την Αλβανία.

Οι άνθρωποι που εγκατέλειψαν την Σλοβενία το 2000 και μετανάστευσαν σε άλλες χώρες της περιοχής έφτασαν τους 36.035. Οι περισσότεροι από αυτούς κατευθύνθηκαν προς την όμορη Κροατία. Αρκετά μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός των μεταναστών που υποδέχθηκε η χώρα την ίδια χρονιά. Συγκεκριμένα, 151.165 άνθρωποι εισήλθαν στην χώρα, με την πλειοψηφία να προέρχεται από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Τέλος, όσον αφορά την Ρουμανία, η χώρα παρουσιάζει τον μικρότερο αριθμό μεταναστών για το 2000, με μόλις 33.664 ανθρώπους να μετακινούνται στις υπόλοιπες χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης με κατεύθυνση κατά κύριο λόγο προς την Ελλάδα. Σχετικά μικρότερο αριθμό μεταναστών υποδέχθηκε η χώρα την ίδια χρονιά, με 24.953 ανθρώπους προερχόμενους ως επί το πλείστον από την Βουλγαρία να περνάνε τα σύνορά της.

Υποσύστημα Β

Η Βοσνία-Ερζεγοβίνη είναι η χώρα εκ των μη μελών της Ε.Ε. που παρουσιάζει τον μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών. 869.008 Βόσνιοι εγκατέλειψαν την χώρα με προορισμό τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και κατά πλειοψηφία την γειτονική Κροατία. Αντιθέτως, μικρότερος ήταν ο αριθμός των μεταναστών που

εισήλθαν στην χώρα. 73.233 άνθρωποι προερχόμενοι κατά πλειοψηφία από την Κροατία μετανάστευσαν στην Βοσνία-Ερζεγοβίνη το 2000.

Δεύτερη σε αριθμό μεταναστών για το Υποσύστημα Β εμφανίζεται να είναι η Αλβανία. Συνολικά 471.528 Αλβανοί έφυγαν από την χώρα του με κατεύθυνση τις χώρες της περιοχής, με τους περισσότερους εξ' αυτών να κατευθύνονται προς την Ελλάδα. Όσον αφορά αυτούς που εισήλθαν στην χώρα την ίδια χρονιά, τα στοιχεία είναι σχεδόν ανεπαρκή. Ωστόσο, 46.575 άνθρωποι από την Ελλάδα μετανάστευσαν στην χώρα το 2000.

Αρκετά μεγάλος ήταν και ο αριθμός των μεταναστών που προήλθαν από το Μαυροβούνιο. Συγκεκριμένα, 95.744 άνθρωποι μετανάστευσαν προς χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών να κατευθύνεται προς την γειτονική Σερβία. Εν αντιθέση, δεν υπάρχουν στοιχεία σχετικά τον αριθμό των ανθρώπων που μετανάστευσαν σε αυτή.

Σχετικά μικρότερος αριθμός ήταν ο αριθμός των μεταναστών με προέλευση από την Σερβία. 75.052 άνθρωποι εγκατέλειψαν την χώρα με προορισμό τις υπόλοιπες χώρες της περιοχής και κατά κύριο λόγο την Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Εν αντιθέση, τεράστιος ήταν ο αριθμός των μεταναστών που η χώρα υποδέχθηκε το 2000. 815.487 άνθρωποι με προέλευση κυρίως από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη πέρασαν τα σύνορά της.

Τέλος, όσον αφορά την Βόρεια Μακεδονία 75.413 ήταν οι άνθρωποι που εγκατέλειψαν την χώρα συνολικά για το 2000, με το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών να κατευθύνεται προς την Σερβία. Σχετικά μεγαλύτερος ήταν ο αριθμός αυτών που εισήλθαν στην χώρα. Συγκεκριμένα, 103.344 μετανάστες εισήλθαν στην χώρα, με προέλευση κυρίως από την γειτονική Αλβανία.

Πίνακας 9. Μεταναστευτικές ροές στην Νοτιοανατολική Ευρώπη (2017)

2017	Country of origin									
	Albania	Bosnia and Herzegovina	Bulgaria	Croatia	Greece	Montenegro	North Macedonia	Romania	Serbia	Slovenia
Albania	-	-	-	-	31,871	-	538	-	-	-
Bosnia and Herzegovina	-	-	-	12,287	-	-	2,961	-	9,831	1,886
Bulgaria	1,706	167	-	137	11,688	41	3,777	8,524	4,190	117
Croatia	168	394,146	296	-	143	6,017	9,788	485	49,828	19,068
Greece	429,428	432	71,571	421	-	-	2,129	45,355	4,302	127
Montenegro	2,368	29,462	67	14,053	48	-	2,852	91	14,992	1,390
North Macedonia	67,924	8,729	1,073	1,435	233	9,246	-	23	17,963	256
Romania	514	-	13,805	-	6,138	-	-	-	7,628	-
Serbia	463	313,687	1,126	281,304	907	70,753	46,416	3,582	-	10,853
Slovenia	126	103,663	1,224	46,477	52	4	26	1	5	-

Πηγή: UN Department of Economic and Social Affairs

Εξετάζοντας τα ίδια στοιχεία για την χρονιά 2017 (ανωτέρω πίνακας), 17 χρόνια αργότερα δηλαδή, παρατηρείται ότι οι ροές από χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης προς χώρες της ίδιας περιοχής παραμένουν σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Ο αριθμός των μεταναστών για την χρονιά αυτή ανήλθε συνολικά στα 2,224,370 άτομα. Εξ' αυτών οι 1.636.252 μετανάστες προήλθαν από χώρες μη μέλη της Ε.Ε., ενώ 588.118 προέρχονταν από χώρες της Ε.Ε.

Υποσύστημα Α

Μείωση στον αριθμό των μεταναστών των προερχόμενων από την Κροατία παρατηρείται το 2017 σε σχέση με το 2000. Συγκεκριμένα, ο αριθμός των μεταναστών ήταν 356.116 (33.216 λιγότεροι), με την πλειοψηφία αυτών να κατευθύνεται προς να κατευθύνεται προς την γειτονική Σερβία. Αντιθέτως, αύξηση παρατηρείται στον αριθμό των μεταναστών που εισήλθαν στη χώρα. 479.939 άνθρωποι (18.218 περισσότεροι) πέρασαν τα σύνορα, οι περισσότεροι προερχόμενοι από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Η Βουλγαρία αντιθέτως παρουσίασε αύξηση στον αριθμό των ανθρώπων που εγκατέλειψαν τη χώρα. 89.162 μετανάστες(29.790 περισσότεροι) έφυγαν με προορισμό κατά κύριο λόγο την Ελλάδα. Αύξηση επίσης παρατηρείται και στον αριθμό των ανθρώπων που εισήλθαν στην χώρα την ίδια χρονιά. 30.347 μετανάστες (21.701 περισσότεροι) προερχόμενοι κυρίως από την Ελλάδα πέρασαν τα σύνορα.

Αντιθέτως, μικρή μείωση παρατηρείται στους προερχόμενους από την Ελλάδα μετανάστες. 51.080(3.591 λιγότεροι) άνθρωποι έφυγαν με προορισμό κατά κύριο λόγο την γείτονα Αλβανία. Από την άλλη αύξηση παρατηρείται στους μετανάστες που εισήλθαν στην χώρα. Συγκεκριμένα, 553.765 άνθρωποι(81.857 περισσότεροι) εισήλθαν στην χώρα το 2017.

Μικρή μείωση παρατηρείται, επίσης, και στην Σλοβενία αναφορικά με τον αριθμό των ανθρώπων που επέλεξαν να μεταναστεύσουν. 33.699 άνθρωποι(2.336 λιγότεροι) εγκατέλειψαν την χώρα με προορισμό κυρίως την γειτονική Κροατία. Επίσης, μικρή μείωση συναντάται και στον εισαγόμενο αριθμό μεταναστών. Συγκεκριμένα, 151.578 άνθρωποι(1.587 λιγότεροι) πέρασαν τα σύνορα, με την πλειοψηφία αυτών να προέρχεται από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Τέλος, όσον αφορά την Ρουμανία, υπήρξε αύξηση των μεταναστών που προέρχονται από την χώρα, με τον αριθμό να ανέρχεται στις 58.061(24.397 περισσότεροι) και την πλειοψηφία αυτών να κατευθύνεται προς την Ελλάδα. Σχετική αύξηση παρατηρείται και στον αριθμό των όσων εισήλθαν στη χώρα. 28.085 μετανάστες(3.132 περισσότεροι) πέρασαν τα σύνορα της χώρας, προερχόμενοι κυρίως από την γειτονική Βουλγαρία.

Υποσύστημα Β

Σύμφωνα με τα ανωτέρω δοθέντα στοιχεία, υπήρξε μια ελάχιστη αύξηση των ανθρώπων που μετανάστευσαν από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Συγκεκριμένα, 870.286 άνθρωποι(1.278 περισσότεροι από το 2000) έφυγαν από την χώρα με κατεύθυνση κατά πλειοψηφία την γειτονική Κροατία. Αντιθέτως, μεγάλη μείωση παρατηρείται στον αριθμό των μεταναστών προς την χώρα. Μόλις 26.965 άνθρωποι(46.268 άνθρωποι) πέρασαν τα σύνορα, με την πλειοψηφία αυτών να προέρχεται από την Κροατία.

Αύξηση παρατηρείται και στον αριθμό των προερχόμενων εξ' Αλβανίας μεταναστών. 502.697 άνθρωποι(31.169 περισσότεροι) εγκατέλειψαν την Αλβανία και μετανάστευσαν στις υπόλοιπες χώρες της περιοχής, με το μεγαλύτερο ποσοστό να πηγαίνει στην Ελλάδα. Αντιθέτως, αν και τα στοιχεία δεν είναι επαρκή, υπάρχει μείωση υπήρξε στον αριθμό των μεταναστών προς την Αλβανία. Πιο συγκεκριμένα, 32.409 άνθρωποι(14.953 λιγότεροι) πέρασαν τα σύνορα, με προέλευση κυρίως από την Ελλάδα.

Σε αντίθεση με τις δυο ανωτέρω χώρες, σχετική μείωση παρατηρήθηκε στον αριθμό των ανθρώπων που εξήλθαν από το Μαυροβούνιο. Πιο συγκεκριμένα, 86.043 μετανάστες(9.701 λιγότεροι) μετακινηθήκαν προς τις άλλες χώρες, με το μεγαλύτερο ποσοστό να πηγαίνει προς την γείτονα Σερβία. Παράλληλα εν αντίθεση με το 2000, το 2017 έχουμε επαρκή στοιχεία και για τους μετανάστες που εισήλθαν στην χώρα, με το αριθμό να φτάνει στου 65.325 εκ των οποίων οι περισσότεροι προήλθαν από την Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Μείωση παρατηρείται επίσης και στον αριθμό των μεταναστών από την Βόρεια Μακεδονία. 68.487 άνθρωποι(6.929 λιγότεροι) εγκατέλειψαν την χώρα και κατευθύνθηκαν κυρίως προς την Σερβία. Εν αντίθεση, αύξηση παρατηρείται στους μετανάστες που εισήλθαν στην χώρα. 106.882 μετανάστες(3.538 περισσότεροι) εισήλθαν στην χώρα, με προέλευση κατά κύριο λόγο από την όμορη Αλβανία.

Τέλος, όσον αφορά την Σερβία υπήρξε ιδιαίτερη αύξηση του αριθμού των μεταναστών που μετέβησαν στην χώρα. Συγκεκριμένα, 108.739 άνθρωποι(33.687 περισσότεροι) πέρασαν τα σύνορα της χώρας με προέλευση ως επί το πλείστον από την Κροατία. Αντιθέτως, σχετική μείωση υπήρξε στον αριθμό των μεταναστών που εισήλθαν στην χώρα. 748.805 ήταν οι μετανάστες(66.682 λιγότεροι) που μπήκαν στην Σερβία, προερχόμενοι κατά πλειοψηφία από τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

3. Ανάλυση του πυλώνα της Οικονομίας

3.1 Ανάλυση του ΔΟ1. Οι παράνομες οικονομικές ροές από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Σύμφωνα με την χρηματοοικονομική επιστήμη, η κίνηση κεφαλαίων είναι το καθαρό ποσό όλων των εισροών και εκροών χρήματος, εντός και εκτός διαφόρων οικονομικών επενδυτικών αγαθών. Η κίνηση κεφαλαίων συνήθως μετράτε σε μηνιαία ή τριμηνιαία βάση και λαμβάνονται υπόψη μόνο η ρευστοποίηση και αγορά μετοχών, οι εισροές και οι εκροές. Οι κινήσεις των κεφαλαίων δεν είναι ένας σταθερός δείκτης, αλλά αντιθέτως χαρακτηρίζεται από μεγάλη ρευστότητα. Οι θετικές μεταβολές στην ροή κεφαλαίων έχουν ως αποτέλεσμα την ανάκαμψη των εισροών, την μείωση των εκροών ή έναν συνδυασμό των δύο. Αντιθέτως, οι αρνητικές μεταβολές έχουν ως αποτέλεσμα λιγότερες εισροές, περισσότερες εκροές ή και τα δύο¹³².

Το G.F.I.¹³³ είναι ένα think tank με έδρα την Ουάσινγκτον, το οποίο εκπονεί αναλύσεις υψηλού επιπέδου σχετικά με τις παράνομες χρηματοοικονομικές ροές, συμβουλεύει τις κυβερνήσεις των αναπτυσσόμενων χωρών για αποτελεσματικές πολιτικές λύσεις και προωθεί ρεαλιστικά μέτρα διαφάνειας στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα ως μέσο για την παγκόσμια ανάπτυξη και ασφάλεια.

Πίνακας 10. Παράνομες οικονομικές ροές από τις αναπτυσσόμενες χώρες

Country	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Albania	94	107	220	307	0	125	218	0	0	0
Bosnia and Herzegovina	0	0	87	120	0	0	0	0	0	0
Bulgaria	2,707	2,424	4,606	5,364	858	744	1,723	1,710	1,592	3,080
Croatia	3,051	3,607	4,474	5,197	4,116	2,997	3,993	3,793	2,576	1,811
Kosovo, Republic of	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Macedonia, FYR	512	305	597	929	497	426	810	411	215	102
Montenegro	963	237	412	0	44	0	10	65	0	78
Romania	3,567	4,442	4,140	4,310	1,049	1,315	1,835	2,015	2,444	2,611
Serbia, Republic of	6,456	3,740	2,949	2,521	3,165	2,813	2,806	2,128	2,568	1,694

Note: Data is in millions of U.S. dollars.

Πηγή: GFI Reports

¹³² Λεβεντάκης Α. Ιωάννης, *Διεθνής Μακροοικονομική και Χρηματοοικονομική*, Σταμούλης, Αθήνα, 2003

¹³³ <https://gfintegrity.org/>

Οι παράνομες εκροές χρήματος από τις αναπτυσσόμενες χώρες στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης για το διάστημα 2005-2014, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχονται από το G.F.I., ανήλθαν περίπου στα 127 δις δολάρια.

Υποσύστημα Α

Σύμφωνα με το G.F.I., οι παράνομες εκροές χρήματος από τις χώρες της Ε.Ε. που εντάσσονται στις αναπτυσσόμενες χώρες έφτασαν συνολικά περίπου στα 88,2 δις.

Η Βουλγαρία παρουσίασε εκροές ύψους 24,8 δις δολαρίων την περίοδο 2005-2014, τις λιγότερες εκ των χωρών του υποσυστήματος. Οι μεγαλύτερες όπως φαίνεται και από τον άνωθεν πίνακα πραγματοποιήθηκαν το 2008, όπου το ποσό ανήλθε στα περίπου 5,3 δις δολάρια.

Ελάχιστα περισσότερες εκροές εμφανίστηκαν στην Ρουμανία κατά την ίδια περίοδο. Συγκεκριμένα, 27,7 δις δολάρια ήταν οι παράνομες ροές χρήματος που προήλθαν από τη χώρα, με τις μεγαλύτερες να πραγματοποιούνται το 2006, οπότε το ποσό ανήλθε στα περίπου 4,4 δις δολάρια.

Οι περισσότερες παράνομες εκροές χρήματος έλαβαν χώρα στην Κροατία. Συγκεκριμένα, 35,6 δις δολάρια εξήχθησαν παράνομα από τη χώρα για το διάστημα 2005-2014. Τα περισσότερα χρήματα, περίπου 5,2 δις, εξήχθησαν το 2008.

Υποσύστημα Β

Σύμφωνα με τα αντίστοιχα στοιχεία που αφορούν στις παράνομες εκροές από τις χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε., το συνολικό ποσό για το ίδιο διάστημα ανήλθε περίπου στα 38,7 δις δολάρια.

Η Σερβία είναι η χώρα που παρουσίασε τις μεγαλύτερες παράνομες εκροές, με το συνολικό ποσό αυτών να αγγίζει τα 30,8 δις δολάρια. Η χρονιά κατά την οποία συναντάται το μεγαλύτερο ποσό, περίπου 6,4 δις δολάρια, είναι το 2005.

Η Βόρεια Μακεδονία εμφάνισε παράνομες εκροές χρήματος ύψους 4,8 δις δολαρίων για την περίοδο 2005-2014. Τα περισσότερα χρήματα, περίπου 929 εκατομμύρια, εξήχθησαν το 2008.

Περίπου 1,8 δις δολάρια ήταν συνολικά οι εκροές από το Μαυροβούνιο για το διάστημα 2005-2014 με τις μεγαλύτερες εξ αυτών, περίπου 963 εκατομμύρια, να

λαμβάνουν χώρα το 2005. Παράλληλα, εξετάζοντας τον ανωτέρω πίνακα, παρατηρείται ότι υπήρξαν και χρονιές που οι εκροές ήταν μηδενικές.

Αρκετές χρονιές με μηδενικές εκροές φαίνεται επίσης πως παρουσίασαν η Αλβανία και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την Αλβανία, οι μεγαλύτερες εκροές χρήματος πραγματοποιήθηκαν το 2008 με το ποσό να ανέρχεται στα 307 εκατομμύρια δολάρια. Την ίδια χρονιά εμφανίζονται και οι μεγαλύτερες παράνομες εκροές για την Βοσνία-Ερζεγοβίνη με το ποσό να φτάνει τα 120 εκατομμύρια δολάρια. Οι συνολικές εκροές για τις δύο χώρες ανήλθαν στα περίπου 1,07 δις και 207 εκατομμύρια αντίστοιχα.

Τέλος, όσον αφορά το Κόσσοβο, βάσει των στοιχείων που εμφανίζονται στον πίνακα οι εκροές για όλα τα εξεταζόμενα χρόνια ήταν μηδενικές.

3.2 Ανάλυση του ΔΟ2. Οι παράνομες οικονομικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες.

Το ίδιο think tank πέραν των εκροών μελετά και τις παράνομες εισροές χρήματος προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης το συνολικό ποσό αυτών έφτασε περίπου τα 310 δις δολάρια. Τα στοιχεία παρουσιάζονται αναλυτικότερα στον κατωτέρω πίνακα.

Πίνακας 10. Παράνομες οικονομικές ροές προς τις αναπτυσσόμενες χώρες

Country	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Albania	272	325	261	99	468	473	420	482	341	481
Bosnia and Herzegovina	231	173	0	0	99	120	65	88	151	102
Bulgaria	2,648	3,760	4,129	6,010	5,399	6,750	7,787	7,200	6,928	8,258
Croatia	4,479	5,763	7,436	9,227	6,370	6,465	7,046	5,927	3,714	4,604
Kosovo, Republic of	221	305	360	241	228	345	348	282	219	348
Macedonia, FYR	490	43	177	445	411	351	518	517	510	270
Montenegro	365	79	48	288	378	469	407	452	553	811
Romania	9,233	12,133	10,105	15,996	11,713	13,098	18,639	17,553	18,610	18,673
Serbia, Republic of	2,832	2,712	2,953	3,665	2,302	2,990	2,655	2,580	3,497	2,867

Note: Data is in millions of U.S. dollars.

Πηγή G.F.I. Reports

Υποσύστημα Α

Σύμφωνα με το G.F.I., οι παράνομες εισροές χρήματος προς τις χώρες της Ε.Ε. που εντάσσονται στις αναπτυσσόμενες χώρες έφτασαν συνολικά περίπου στα 265,7 δις.

Σύμφωνα με τα παρεχόμενα στοιχεία οι μεγαλύτερες παράνομες εισροές χρήματος έγιναν προς την Ρουμανία. Συγκεκριμένα, περίπου 145,7 δις δολάρια ήταν το συνολικό ποσό των εισροών, με τις μεγαλύτερες εισροές να λαμβάνουν χώρα το 2014 (περίπου 12,1 δις).

Την ίδια χρονιά παρατηρούνται οι μεγαλύτερες εισροές και για την Βουλγαρία, περίπου 8,3 δις δολάρια, ενώ το συνολικό ποσό των παράνομων οικονομικών ροών προς τη χώρα ήταν 58,9 δις δολάρια περίπου.

Σχετικά υψηλές παράνομες εισροές παρατηρούνται και προς την Κροατία. Συνολικά το ποσό αυτών ανήλθε περίπου στα 61 δις δολάρια, με το 2008 να εμφανίζονται οι μεγαλύτερες εισροές (περίπου 9,2 δις δολάρια).

Υποσύστημα Β

Σύμφωνα με τα αντίστοιχα στοιχεία που αφορούν στις παράνομες εισροές από τις χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε., το συνολικό ποσό για το ίδιο διάστημα ανήλθε περίπου στα 44,2 δις δολάρια.

Η Σερβία παρουσιάστηκε ως η χώρα με τις περισσότερες παράνομες εισροές χρήματος, με το συνολικό ποσό να φτάνει τα 29 δις δολάρια. Εξετάζοντας τον πίνακα παρατηρείται ότι οι μεγαλύτερες εισροές έγιναν το 2008 (περίπου 3,7 δις).

Το Μαυροβούνιο παρουσίασε εισροές ύψους περίπου 3,8 δις ευρώ για το εξεταζόμενο διάστημα, με τις μεγαλύτερες εισροές ύψους 811 εκατομμυρίων δολαρίων, να εμφανίζονται το 2014.

Στα ίδια περίπου επίπεδα με το Μαυροβούνιο κυμάνθηκαν οι παράνομες εισροές στην Αλβανία και την Βόρεια Μακεδονία. Συγκεκριμένα, το συνολικό ποσό ανήλθε περίπου στα 3,6 δις και 3,7 δις δολάρια αντίστοιχα. Οι μεγαλύτερες εισροές, επίσης, πραγματοποιήθηκαν το 2012 (482 εκ. Δολάρια) και το 2011 (518 εκ. Δολάρια) αντίστοιχα, όπως φαίνεται στον ανωτέρω πίνακα.

Όσον αφορά την Βοσνία-Ερζεγοβίνη, οι παράνομες εισροές χρήματος προς τη χώρα έφθασαν περίπου το 1 δις δολάρια, τις μικρότερες σε ολόκληρο το υποσύστημα. Εκ του 1 δις τα 231 εκατομμύρια, που αποτελούν και τις μεγαλύτερες εισροές, εισήλθαν στην χώρα το 2005.

Τέλος, εν αντιθέση με τις εκροές, που ήταν μηδενικές, οι παράνομες εισροές χρήματος προς το Κόσσοβο ανήλθαν στα 2,9 δις δολάρια. Το 2007 ήταν η χρονιά κατά την οποία εντοπίζονται οι μεγαλύτερες εισροές με το ποσό να φθάνει τα 360 εκατομμύρια δολάρια.

Η Σλοβενία και η Ελλάδα δεν συμπεριλαμβάνονται στον πίνακα, καθώς θεωρούνται αναπτυγμένες χώρες. Δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστούν στοιχεία σχετικά με την Σλοβενία, ωστόσο το G.F.I. έχει παρουσιάσει στοιχεία αναφορικά με την Ελλάδα. Συγκεκριμένα, για το διάστημα 2003-2011 οι παράνομες ροές

χρήματος από και προς την χώρα ανήλθαν στο ποσό των 509δισ. Κατά τα πρώτα χρόνια της χρονικής αυτής περιόδου, οι εκροές ήταν μεγαλύτερες από τις εισροές, ενώ αντιθέτως τα δύο τελευταία χρόνια τα δεδομένα αντιστράφηκαν με την ξαφνική αύξηση στις εισροές παράνομου χρήματος. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι για το 2010 οι εισροές ανήλθαν στα 90δισ δολάρια και για το 2011 έφθασαν μέχρι και τα 109δισ δολάρια.

3.3 Ανάλυση του ΔΟ3. Το ξέπλυμα χρήματος.

Ως ξέπλυμα χρήματος ορίζεται η διαδικασία κατά την οποία οι εγκληματικές οργανώσεις επεξεργάζονται τα προερχόμενα από εγκληματική πράξη έσοδά τους, προκειμένου να αποκρύψουν την παράνομη προέλευσή τους. Τα έσοδα αυτά μπορεί να προέρχονται από δραστηριότητες όπως η εμπορία ανθρώπων και ναρκωτικών, το λαθρεμπόριο, οι παράνομες πωλήσεις όπλων και γενικότερα όποια δραστηριότητα εντάσσεται στο οργανωμένο έγκλημα¹³⁴.

Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες δεν αποτελεί σύγχρονο φαινόμενο, αντιθέτως έχει τις ρίζες του στην Αμερική του 1920 και συγκεκριμένα την εποχή της ποτοαπαγόρευσης στις Η.Π.Α¹³⁵. Λίγα χρόνια μετά το ξέπλυμα χρήματος απέκτησε μεγαλύτερη φήμη μέσα από τη δίκη του Αλ Καπόνε. Αρκετές από τις πηγές της εποχής ανέφεραν ότι ο Καπόνε χρησιμοποιούσε πλυντήρια ρούχων για τη μεταφορά των παράνομων κερδών¹³⁶. Ωστόσο, η ίδρυση της σύγχρονης μορφής του ξεπλύματος του χρήματος πιστώνεται στον μαφιόζο Meyer Lansky¹³⁷. Ο Lansky ήταν ο πρώτος που χρησιμοποίησε εξειδικευμένες μορφές απόκρυψης και ξεπλύματος χρήματος, καθώς είχε κατανοήσει ότι μια επιχείρηση μπορεί αφενός να λειτουργήσει ως μηχανισμός για το ξέπλυμα

¹³⁴ Παλούμπης Νικόλαος, *Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος*, Διπλωματική Εργασία στην Λογιστική και Χρηματοοικονομική, Αθήνα, 2017

¹³⁵ Σύμφωνα με την νομοθεσία που θεσπίστηκε η κατασκευή, μεταφορά, εισαγωγή, εξαγωγή και πώληση αλκοολούχων ποτών ήταν περιορισμένη ή παράνομη. Η παραγωγή περιήλθε σε κρατικά εργοστάσια και σε μικρές οικογενειακές μονάδες με αρκετούς περιορισμούς και κυρίως την αυτοκατανάλωση και όχι την πώληση.

Όσοι άρχισαν να παράγουν και να πωλούν παράνομα αλκοόλ απέκτησαν μεγάλα κέρδη, τα οποία έπρεπε να νομιμοποιήσουν. Έτσι δημιουργήθηκαν τα πρώτα συννοικιακά «πλυντήρια».

¹³⁶ Debczak Michele, *How Al Capone Gave Us the Term 'Money Laundering'*, Mental Floss, 2017
<https://www.mentalfloss.com/article/502449/how-al-capone-gave-us-term-%E2%80%99money-laundering%E2%80%99>

¹³⁷ Meyer Lansky, Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Meyer-Lansky>

χρήματος και αφετέρου να παράσχει «μέτωπο» για τις παράνομες δραστηριότητες της οργάνωσης¹³⁸.

Η πρώτη επίσημη αναφορά στον όρο «ξέπλυμα» έγινε το 1972 στην Αμερική. Ο τότε πρόεδρος των Η.Π.Α. Richard Nixon τοποθέτησε σε εταιρία βιτρίνα στο Μεξικό τα έξοδα από την προεκλογική του καμπάνια. Στην συνέχεια τα ποσά αυτά επανεμφανίστηκαν σε μια άλλη εταιρία στο Μαϊάμι¹³⁹.

Η διαδικασία του ξεπλύματος χρήματος αποτελείται από τρεις φάσεις. Η πρώτη είναι η φάση της τοποθέτησης, όπου τα χρηματικά διαθέσιμα εισέρχονται στο γενικότερο οικονομικό σύνολο (καταθέσεις σε τραπεζικούς λογαριασμούς, χρηματιστηριακές αγορές, ανταλλακτήρια συναλλάγματος, αγορά περιουσιακών στοιχείων με μετρητά) και αναμιγνύονται με νομικά κεφάλαια μέσω νόμιμων διαδικασιών. Η δεύτερη φάση είναι αυτή της διαστρωμάτωσης ή συσσώρευσης. Σε αυτό το στάδιο τα παρανόμως αποκτηθέντα χρήματα απομακρύνονται από την αρχική πηγή τους και επανατοποθετούνται κάπου αλλού μέσω μιας σειράς ενεργειών (σπάσιμο ποσού σε μικρότερα κεφάλαια, μεταφορά κεφαλαίων σε χώρες-φορολογικούς παραδείσους, χρήση offshore εταιριών, χρήση επιταγών και εντολών πληρωμής κλπ.). Πλέον, δεν υπάρχει η δυνατότητα σύνδεσής τους με την αρχική προέλευση. Επίσης, στο στάδιο αυτό το έργο των διωκτικών αρχών και των υπηρεσιών επιβολής του νόμου καθίσταται ιδιαίτερος δύσκολο έως και αδύνατο καθώς το ξέπλυμα βρίσκεται στο 80% της ολοκλήρωσής του. Η τρίτη και τελευταία φάση είναι η φάση της ενσωμάτωσης ή ολοκλήρωσης. Τα κεφάλαια επιστρέφουν με νόμιμη μορφή πλέον στο εκάστοτε οικονομικό σύστημα. Τα κεφάλαια αυτά μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εγκληματίες αλλά και να επενδυθούν σε άλλους τομείς ως νόμιμα κερδηθέντα. Υπάρχει μια πληθώρα μεθόδων που χρησιμοποιούνται σε αυτή τη φάση για την ενσωμάτωση των παράνομων εσόδων, όπως είναι οι πωλήσεις ακινήτων και υλικών περιουσιακών

¹³⁸ *How mob boss Meyer Lansky laundered the American Mafia's dirty cash – and made them bigger than U.S. Steel, Gangsters Inc.*, 2016

<http://gangstersinc.ning.com/profiles/blogs/how-meyer-lansky-laundered-the-american-mafia-s-dirty-cash-and-made-them-bigger-than-u-s-steel>

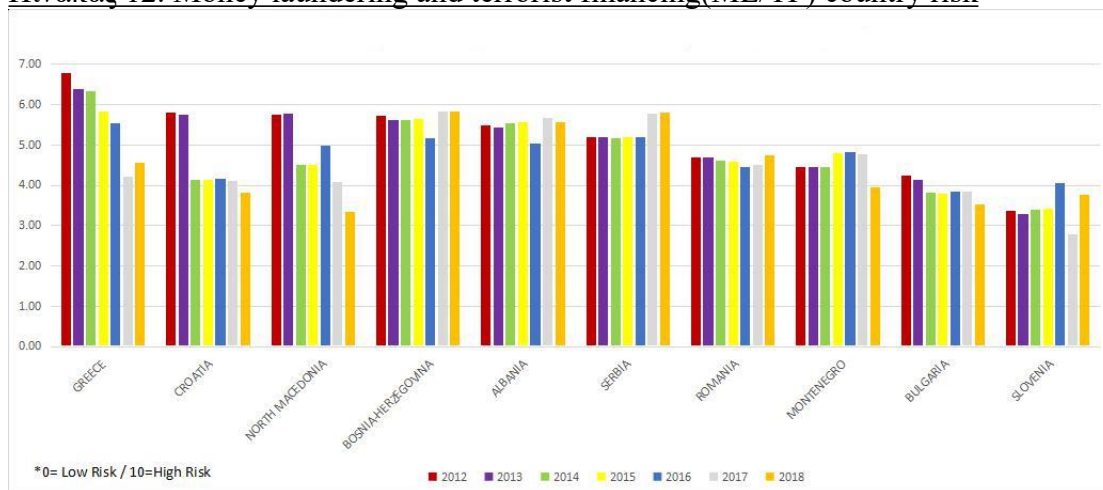
¹³⁹ http://www.historycommons.org/timeline.jsp?nixon_and_watergate_tmln_watergate_campaign_conspiracy=nixon_and_watergate_tmln_slush_funds_illegal_contributions&timeline=nixon_and_watergate_tmln

στοιχείων, τα ψεύτικα δάνεια και η χρήση πλαστών τιμολογίων από τις εταιρείες εισαγωγής/εξαγωγής¹⁴⁰.

Το 1989 κατά τη Σύνοδο των G7 στο Παρίσι δημιουργήθηκε η Επιτροπή Οικονομικής Δράσης (F.A.T.F.)¹⁴¹ προκειμένου να προωθηθεί η αποτελεσματική εφαρμογή του νομικού και κανονιστικού πλαισίου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος χρήματος, την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και άλλες σχετικές απειλές για την ακεραιότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, μέσω ενός συνόλου μέτρων και προτύπων. Παράλληλα, η F.A.T.F. συνεργάζεται με άλλους διεθνείς παράγοντες προκειμένου να εντοπίζονται και να διορθώνονται τα τρωτά σημεία σε εθνικό επίπεδο ώστε το διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα να είναι προστατευμένο από την κατάχρηση. Οι συστάσεις της F.A.T.F. ορίζουν ένα διεθνές πρότυπο το οποίο η εκάστοτε χώρα προσαρμόζει στο εθνικό νομικό, διοικητικό και επιχειρησιακό της πλαίσιο, καθώς και στα διάφορα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.

Το Ινστιτούτο της Βασιλείας για την Διακυβέρνηση¹⁴² παρουσιάζει κάθε χρόνο μια ετήσια κατάταξη η οποία αξιολογεί τον κίνδυνο της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ανά τον κόσμο. Πρόκειται για ένα σύνθετο κατάλογο που αποτελείται από άκρως αξιόπιστες πηγές, όπως οι Εκθέσεις Αμοιβαίας Αξιολόγησης της F.A.T.F. , καθώς και από μια σειρά σταθμισμένων δεικτών διαφθοράς, διαφάνειας και κράτους.

Πίνακας 12. Money laundering and terrorist financing (ML/TF) country risk

Πηγή: Basel Institute of Governance

¹⁴⁰ Παλούμπης Νικόλαος, *Το ξέπλυμα μαύρου χρήματος*, Διπλωματική Εργασία στην Λογιστική και Χρηματοοικονομική, Αθήνα, 2017

¹⁴¹ <https://www.fatf-gafi.org/about/>

¹⁴² <https://www.baselgovernance.org/about-us>

Στο ανωτέρω γράφημα παρουσιάζεται το ποσοστό κινδύνου που προέρχεται από το ξέπλυμα χρήματος και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας για κάθε μία από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τα ανωτέρω στοιχεία, τα οποία παρέχονται από το Ινστιτούτο της Βασιλείας αφορούν στην περίοδο 2012-2018 και όπως φαίνεται στο γράφημα όσο πιο κοντά βρίσκονται οι στήλες στο 10, τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος. Οι χώρες της Ε.Ε. φαίνεται να παρουσιάζουν μικρότερα ποσοστά κινδύνου από ότι οι χώρες που δεν ανήκουν σε αυτή.

Υποσύστημα Α

Όπως φαίνεται από το γράφημα, η Ελλάδα παρουσίασε μεγαλύτερα ποσοστά κινδύνου το 2012, ενώ αντιθέτως τα επόμενα χρόνια παρατηρείται μείωση του κινδύνου. Μάλιστα, τις δύο τελευταίες χρονιές παρατηρούνται τα χαμηλότερα ποσοστά [κάτω από το 5.00(άξονας ψ)].

Παρόμοια εικόνα παρουσίασε και η Κροατία, με μεγαλύτερα ποσοστά κινδύνου τα πρώτα δύο χρόνια. Το 2014 συντελείται μια τεράστια μείωση ως προς τον κίνδυνο, ο οποίος διατηρείται σε χαμηλά ποσοστά μέχρι και το 2018.

Σχετικά χαμηλά ήταν τα ποσοστά κινδύνου για την Ρουμανία και την Βουλγαρία [κάτω από το 5.00(άξονας του ψ)]. Συγκεκριμένα, τα ποσοστά της Ρουμανίας παρέμειναν σχεδόν αναλύωτα για όλο το χρονικό διάστημα που παρουσιάζει το γράφημα, με μια μικρή μείωση του κινδύνου την διετία 2016-2017. Η Βουλγαρία παρουσίασε ακόμα πιο χαμηλά ποσοστά κινδύνου από τις υπόλοιπες προαναφερθείσες χώρες, παρουσιάζοντας μάλιστα τα χαμηλότερα ποσοστά κινδύνου για το 2018.

Τέλος, η Σλοβενία παρουσίασε τα χαμηλότερα ποσοστά κατά τα πρώτα χρόνια της υπό εξέταση χρονικής περιόδου, ενώ συντελέστηκε μια μικρή αύξηση κατά τις χρονιές 2016 και 2018. Ωστόσο, δεν παύει η χώρα κατά μέσο όρο να παρουσιάζει τα χαμηλότερα ποσοστά από όλες τις χώρες του υποσυστήματος.

Υποσύστημα Β

Όσον αφορά τις χώρες της περιοχής που δεν ανήκουν στην Ε.Ε., όπως φαίνεται στο γράφημα, η Βοσνία-Ερζεγοβίνη παρουσίασε αρκετά υψηλά ποσοστά κινδύνου [πάνω από το 5.00(άξονας του ψ)]. Η μόνη μείωση που εντοπίζεται είναι το 2016.

Παρομοίως και στην Αλβανία τα ποσοστά κινδύνου βρέθηκαν σε αρκετά υψηλά επίπεδα. Μάλιστα, εμφανίστηκαν παρόμοιες σχετικά διακυμάνσεις με αυτές

της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, με το χαμηλότερο ποσοστό κινδύνου να εντοπίζεται το 2016.

Η Σερβία εμφάνισε και αυτή αρκετά υψηλά ποσοστά κινδύνου. Συγκεκριμένα την περίοδο 2012-2016 τα ποσοστά παρουσιάζουν μια σταθερότητα και μια έλλειψη διακυμάνσεων. Εν αντιθέση, την επόμενη διετία παρατηρείται περαιτέρω αύξηση του κινδύνου στην χώρα.

Εν αντιθέση με τις προαναφερθείσες χώρες, η Βόρεια Μακεδονία παρουσίασε αρκετές διακυμάνσεις, με κυρίως πτωτικές τάσεις. Τα δύο πρώτα χρόνια της υπο εξέτασης περιόδου, εμφανίζονται υψηλά ποσοστά κινδύνου, ωστόσο από το 2014 ο κίνδυνος φαίνεται να μειώνεται. Μάλιστα, για το 2018 παρουσίασε τα μικρότερα ποσοστά κινδύνου ανάμεσα στις χώρες του υποσυστήματος.

Ωστόσο, εν γένει το Μαυροβούνιο ήταν η χώρα με τα χαμηλότερα ποσοστά κινδύνου σε όλο το υποσύστημα. Παρά το γεγονός ότι κατά την περίοδο 2015-2017 εμφανίστηκε αύξηση του κινδύνου, την αμέσως επόμενη χρονιά συντελέστηκε αισθητή μείωση αυτού.

Τέλος, όσον αφορά το Κόσσοβο, το Ινστιτούτο δεν παρουσιάζει στοιχεία αναφορικά με τα ποσοστά κινδύνου στην χώρα, πιθανόν λόγω έλλειψης αυτών.

Γεωπολιτικό υπόδειγμα

Από τις αρχές του 20ου αιώνα, η Νοτιοανατολική Ευρώπη ή τα Βαλκάνια, όπως αλλιώς ονομάζεται η περιοχή, έχουν βρεθεί στο επίκεντρο του παγκόσμιου ενδιαφέροντος. Ο Ουίνστον Τσόρτσιλ είχε αναφέρει κάποτε πως «the Balkans produce more history than they can consume». Πράγματι, η ιστορία της περιοχής υπήρξε πλούσια κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαιτέρως λόγω των εχθροπραξιών και της πολιτικής αστάθειας που ήταν αποτέλεσμα αυτών. Οι επιπτώσεις αυτών των πολέμων και το πολιτικό μίσος που δημιουργήθηκε σε αρκετές περιπτώσεις μεταξύ των χωρών, διατηρούνται μέχρι και τις μέρες μας. Η επικρατούσα αυτή αστάθεια έδωσε την ευκαιρία στο οργανωμένο έγκλημα να εκμεταλλευτεί τα ενυπάρχοντα κοινωνικά προβλήματα και να αναπτυχθεί, αυξάνοντας με το πέρασμα του χρόνου την ισχύ του εντός του γεωπολιτικού συστήματος.

Με γνώμονα τα στοιχεία που αναλύθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, μπορεί να δημιουργηθεί ένας πίνακας ο οποίος να αποτυπώνει τον κίνδυνο που δημιουργεί η δράση των εγκληματικών ομάδων στην εσωτερική ασφάλεια των κρατών, χρησιμοποιώντας μια κλίμακα βαθμολογία με τιμές από το ένα έως και το πέντε.

ΑΛΒΑΝΙΑ	ΒΟΣΝΙΑ-ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ	ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	ΚΡΟΑΤΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ	ΚΟΣΣΟΒΟ
5	4	4	4	5	2
ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	ΒΟΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΡΟΥΜΑΝΙΑ	ΣΕΡΒΙΑ	ΣΛΟΒΕΝΙΑ	
2	3	4	4	1	

Όπως φαίνεται η Αλβανία και η Ελλάδα παρουσιάζουν το το μεγαλύτερο κίνδυνο, η καθεμία ωστόσο για διαφορετικούς λόγους. Η Αλβανία αποτελεί τον πρωτεύοντα παραγωγό και διανομέα κάνναβης στην περιοχή, ενώ παράλληλα παρουσιάζει υψηλά ποσοστά στην διακίνηση ανθρώπων και στο ξέπλυμα μαύρου χρήματος, μέρος του οποίου χρηματοδοτεί τρομοκρατικές οργανώσεις. Επιπλέον, η διαφθορά στη χώρα είναι σε σχετικά υψηλά επίπεδα.

Η Ελλάδα σε αντίθεση με την Αλβανία παρουσιάζει μικρότερα ποσοστά διαφθοράς και ξέπλυματος χρήματος, ωστόσο ο βαθμός κινδύνου είναι ιδιαίτερα υψηλός κυρίως λόγω του εισαγόμενου οργανωμένου εγκλήματος. Μεγάλος

αριθμός παράνομων χρημάτων και ναρκωτικών περνάνε τα σύνορα της χώρας ετησίως, γεγονός το οποίο οφείλεται κυρίως στη θέση που βρίσκεται. Επιπλέον, ένας μεγάλος αριθμός ανθρώπων έχει μεταναστεύσει τις τελευταίες δεκαετίες στην Ελλάδα, πολλοί εκ των οποίων είναι θύματα κυκλωμάτων διακίνησης ανθρώπων στα οποία συμμετέχουν αρκετοί Έλληνες ως διακινητές.

Υψηλό βαθμό κινδύνου στο εσωτερικό τους παρουσιάζουν και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη, η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Σερβία. Οι δυο χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης εμφανίζουν μεγαλύτερο πρόβλημα στον τομέα των οικονομικών, με μεγάλες παράνομες εισροές προς τις χώρες αυτές, και στον τομέα της διακίνησης ανθρώπων, καθώς τεράστιος πολύ μεγάλος αριθμός θυμάτων και ένας σημαντικός αριθμός διακινητών προέρχονται από τις χώρες αυτές. Η Βουλγαρία παρουσιάζει μεγάλο πρόβλημα και ως προς τη διακίνηση ναρκωτικών, ιδιαίτερος μαριχουάνας, ηρωΐνης και συνθετικών φαρμάκων. Οι δυο χώρες που δεν έχουν ενταχθεί ακόμα στην Ένωση εμφανίζουν τεράστιο πρόβλημα στον οικονομικό τομέα, καθώς εμφανίζουν υψηλά ποσοστά ξεπλύματος χρήματος μέρος των οποίων μάλιστα χρηματοδοτεί τρομοκρατικές οργανώσεις. Μεγάλο πρόβλημα εμφανίζεται και ως προς την διακίνηση ανθρώπων, καθώς και οι δύο χώρες αποτελούν έδρες διακίνησης ανθρώπων, επομένως οι πολίτες, κυρίως νεαρές γυναίκες και παιδιά, δεν απολαμβάνουν πλήρους ασφάλειας εντός των συνόρων. Η Σερβία αντιμετωπίζει περαιτέρω πρόβλημα, καθώς ο αριθμός των μεταναστών που περάσαν τα σύνορα και εισήλθαν σε αυτή κατά τις προηγούμενες δεκαετίες ήταν αρκετά μεγάλος.

Αρκετά υψηλό κίνδυνο ως προς την ασφάλεια των πολιτών παρουσιάζει και η Κροατία. Οι δύο τομείς που εμφανίζονται οι μεγαλύτερες προκλήσεις είναι ο οικονομικός, με αρκετά μεγάλο αριθμό παράνομων οικονομικών ροών, και το μεταναστευτικό, με πλείστους ανθρώπους να εισέρχονται στην χώρα τις κατά τον 20ο αιώνα.

Σε αντίθεση με τις προαναφερθείσες χώρες, η Σλοβενία λαμβάνει μικρή βαθμολογία καθώς, παρά το γεγονός ότι εμφάνισε σχετικά υψηλό αριθμό μεταναστών που εισήλθαν στη χώρα, τα στοιχεία που εξετάστηκαν καταδεικνύουν ότι πρόκειται για μια αρκετά ασφαλή χώρα.

Τέλος, όσον αφορά τις υπόλοιπες χώρες οι οικονομίες τους παρουσιάζονται σχετικά υγιείς, ενώ λίγο μεγαλύτερο είναι το πρόβλημα ως προς τους υπόλοιπους τομείς που εξετάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα. Αυτό δείχνει ότι οι χώρες

αυτές είναι ως ένα βαθμό ασφαλείς για τους πολίτες τους, χωρίς ωστόσο αυτό αρκετές φορές να είναι αρκετά ικανοποιητικό. Στην περίπτωση του Κοσσόβου μάλιστα είναι αρκετά αποθαρρυντική η έλλειψη στοιχείων προκειμένου να υπάρχει μια πιο ολοκληρωμένη άποψη.

Είναι φανερό, επομένως, ότι το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί τεράστια απειλή τόσο για τις χώρες που ανήκουν στην Ένωση όσο και για αυτές που δεν ανήκουν σε αυτή. Είναι φανερό, επίσης, ότι παρά τις προσπάθειες του Ο.Η.Ε. σε διεθνές επίπεδο, της Ε.Ε. σε ευρωπαϊκό επίπεδο και των εκάστοτε κυβερνήσεων σε εθνικό επίπεδο, με συνεχή ενίσχυση του νομικού πλαισίου και την ανάληψη δράσεων για την αντιμετώπιση και καταπολέμηση του φαινομένου, το οργανωμένο έγκλημα αποδεικνύεται να κατέχει μια πολύ ισχυρή θέση στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, την οποία μάλιστα δεν φαίνεται πως θα απολέσει στο άμεσο μέλλον.

Το δίλημμα ασφαλείας που δημιουργείται στο εσωτερικό των κρατών της Νοτιοανατολικής Ευρώπης έχει άμεσο αντίκτυπο στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς πολλά από τα εδάφη της περιοχής εντάσσονται στην Ένωση. Η αδυναμία καταστολή της δράσης των ομάδων αυτών οδηγεί στην αμφισβήτηση της ασφάλειας των πολιτών εντός των συνόρων της, ιδιαιτέρως λόγω της ύπαρξης της ενιαίας αγοράς με την ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων και αγαθών εντός των συνόρων αυτής.

Άμεσο αντίκτυπο της δράσης των ομάδων αυτών δημιουργείται και εντός των κόλπων του NATO, καθώς η πλειοψηφία των κρατών της περιοχής απολαμβάνει την ιδιότητα του μέλους του οργανισμού. Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί άμεση απειλή κατά των δημοκρατικών καθεστώτων, τα οποία επιθυμεί να εγκαθιδρύσει.

Οι δύο μεγάλες υπερδυνάμεις επηρεάζονται επίσης από τη δράση του οργανωμένου εγκλήματος. Υπάρχουν αρκετοί θύλακες ιδιαιτέρως της αλβανικής μαφίας που δρουν σε αμερικανικό έδαφος και ελέγχονται από την κεντρική εξουσία που βρίσκεται στην χώρα προέλευσης. Από την άλλη πλευρά, η Ρωσία επηρεάζεται από τη δράση των ομάδων της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, καθώς υπάρχει συνεργασία μεταξύ της Ρώσικης Μαφίας και των εκεί οργανώσεων κυρίως στους τομείς της διακίνησης ανθρώπων αλλά και ναρκωτικών.

Τέλος, η Τουρκία λόγω της γεωγραφικής της θέσης, καθώς γειτνιάζει τόσο με την Βουλγαρία όσο και με την Ελλάδα ενώ παράλληλα αποτελεί ενδιάμεση χώρα μεταξύ Ευρώπης και Μέσης Ανατολής, επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την

δράση των οργανώσεων αυτών. Μάλιστα, η χώρα αποτελεί κόμβο για την διακίνηση ανθρώπων και ναρκωτικών από και προς την Μέση Ανατολή.

Γεωστρατηγική σύνθεση

Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Τα κράτη παρουσιάζονται ανίκανα να καταστείλουν την δράση των εγκληματικών οργανώσεων κυρίως λόγω των κενών και των ασαφειών που παρουσιάζει το νομικό πλαίσιο, διεθνές, περιφερειακό και εθνικό, καθώς και λόγω της έλλειψης πληροφοριών σχετικά με τους δρόμους που χρησιμοποιούν οι οργανώσεις για την μεταφορά των μελών και των εμπορευμάτων από την μία χώρα στην άλλη.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα από νομικής πλευράς δημιουργείται από την απουσία ενός ορισμού σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα. Πολλές φορές οι εθνικές αρχές αδυνατούν να εντάξουν την δράση ορισμένων ομάδων στο νομικό πλαίσιο για το οργανωμένο έγκλημα. Ακόμα, όμως, και στις περιπτώσεις που το νομικό πλαίσιο είναι αρκετά σαφές, όπως συμβαίνει με την νομοθεσία που αφορά επί μέρους τομείς όπως για παράδειγμα τα ναρκωτικά, η δωροδοκία ή ο εκφοβισμός δημοσίων λειτουργών όπως αστυνομικών ή δικαστών μπορεί να οδηγήσει στην αποφυγή της σύλληψης. Όπως άλλωστε ανέφερε και ο Θρασύμαχος το δίκαιο είναι «*τὸ τοῦ κρείττονος συμφέρον*», θέλοντας να πει ότι λειτουργεί προς το συμφέρον του ισχυρού. Όσον αφορά το οργανωμένο έγκλημα φαίνεται ότι οι εγκληματικές ομάδες κατέχουν την θέση του ισχυρού. Επιπλέον, αρκετές φορές, όπως συνέβη πρόσφατα και με την Ελλάδα, ανάλογα με την εκάστοτε εξουσία γίνονται αλλαγές στον εθνικό ποινικό κώδικα, οι οποίες αρκετές φορές μπορούν να λειτουργήσουν προς το συμφέρον των οργανώσεων αυτών. Τα κράτη οφείλουν να συνεργάζονται στον τομέα του δικαίου και να συντάσσουν αυστηρές νομοθεσίες, οι οποίες να είναι ικανές να αντιμετωπίσουν καθεμία εκ των περιπτώσεων ανάλογα με τα υφιστάμενα δεδομένα της εκάστοτε περιόδου. Τα πάντα ρει, όπως πολύ εύστοχα είχε πει ο Ηράκλειτος, και για να είναι αποτελεσματικό το δίκαιο πρέπει να προσαρμόζεται ανάλογα με την εποχή.

Επιπλέον, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για λεπτομερή χαρτογράφηση της περιοχής. Οι δορυφόροι έχουν αποτελέσει παγκόσμια καινοτομία και έκαναν την ζωή των ανθρώπων ευκολότερη. Από μια απλή καθημερινή διαδρομή έως την στόχευση ενός πυραύλου χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο πληροφορίες που αυτοί παρέχουν. Ωστόσο ακόμα και αυτοί παρουσιάζουν σε ένα ποσοστό έλλειψη πληροφοριών. Η περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης αποτελεί όπως

αναφέρθηκε και ανωτέρω μια περιοχή με αρκετά βουνά, τα οποία προσφέρουν μια τεράστια ποικιλία περασμάτων. Όταν μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου κλήθηκαν οι Μεγάλες Δυνάμεις να καταρτίσουν ένα σχέδιο σχετικά με την διαχείριση των εδαφών της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, η οποία βρισκόταν στην πλευρά των ηττημένων, οι Η.Π.Α. ανέθεσαν στους King και Crane το έργο της σύστασης μιας πρότασης. Πράγματι, μετά από κάποιους μήνες δημιουργήθηκε ένας χάρτης ο οποίος αποτύπωνε τα νέα σύνορα και είχε τις βάσεις του στον θεσμό της αυτοδιάθεσης των λαών. Αν και ποτέ δεν τέθηκε σε εφαρμογή, όλοι οι μετέπειτα μελετητές του παγκόσμιου διεθνούς συστήματος αναγνωρίζουν ότι αν είχε επιλεγθεί η λύση που είχε προταθεί μέσω αυτού μπορεί να είχαν αποφευχθεί πολλοί από τους πόλεμους που έλαβαν χώρα στην περιοχή. Το στοιχείο που έκανε το χάρτη αυτό να ξεχωρίσει και να θεωρηθεί μετέπειτα ως η ορθότερη λύση ήταν η επιτόπια αυτοψία και οι συζητήσεις των δύο ανδρών με τους κατοίκους της περιοχής. Όσο, λοιπόν, και να έχουν αλλάξει τα δεδομένα λόγω των δορυφόρων θα ήταν πολύ χρήσιμο να γίνει εκ νέου χαρτογράφηση της περιοχής μέσω επιτόπιας αυτοψίας. Με αυτό τον τρόπο ο χάρτης που θα δημιουργηθεί θα εμπεριέχει περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα υπαρκτούς και τους πιθανούς δρόμους που μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι εγκληματικές ομάδες.

Παράλληλα, τα κράτη της περιοχής θα πρέπει να συνεργαστούν μεταξύ τους για την εξάλειψη του φαινομένου. Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 με τους Βαλκανικούς και την διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, επικρατούν έριδες μεταξύ των κρατών, οι οποίες σε αρκετές περιπτώσεις υφίστανται μέχρι σήμερα. Ωστόσο, το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί κοινή απειλή, οπότε απαιτεί και κοινή δράση. Πέραν του πλαισίου του Ο.Η.Ε και της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα κράτη της περιοχής θα μπορούσαν να ιδρύσουν έναν αυτόνομο περιφερειακό οργανισμό που θα έχει ως σκοπό την αντιμετώπιση του φαινομένου του οργανωμένου εγκλήματος. Συμπληρωματικά, θα μπορούσαν να γίνουν προσπάθειες για σύναψη συνθηκών συνεργασίας, οι οποίες θα οδηγούν στην εκπόνηση στρατηγικών για την αντιμετώπιση του φαινομένου σε διμερές επίπεδο.

Τέλος, όσον αφορά την εσωτερική ασφάλεια θα πρέπει οι αρμόδιες με την καταστολή του εγκλήματος αρχές να λαμβάνουν επαρκή εκπαίδευση και να έχουν τα απαραίτητα μέσα για την αντιμετώπιση της δράσης των εγκληματικών ομάδων που ασχολούνται με το οργανωμένο έγκλημα.

Επίλογος

Σύμφωνα με τις προβλέψεις των αρμόδιων οργανισμών, η δράση των εγκληματικών ομάδων θα συνεχίσει να είναι αυξημένη και τα επόμενα χρόνια. Η εξέλιξη της τεχνολογίας δημιουργεί νέα τετελεσμένα και δημιουργεί νέους τομείς απασχόλησης για τις ομάδες αυτές.

Το παρόν πόνημα εκπονήθηκε με σκοπό να αναδειχθεί το αντίκτυπο της δράσης του οργανωμένου εγκλήματος στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Ωστόσο αυτό αποτελεί μόνο ένα μικρό τμήμα της μελέτης σχετικά με την δράση των εγκληματικών ομάδων στην περιοχή, καθώς όπως προαναφέρθηκε το οργανωμένο έγκλημα αποτελείται από αρκετές συνιστώσες.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται ιδιαίτερα μια αύξηση στην τέλεση εγκληματικών δράσεων μέσω της χρήσης του κυβερνοχώρου. Το λεγόμενο σκοτεινό διαδίκτυο αποτελεί το νεότερο πεδίο δράσης των ομάδων αυτών. Η πρόσβαση σε αυτό είναι σχετικά εύκολη, ενώ η γκάμα των προσφερόμενων υπηρεσιών για κάποιον που θα το επισκεφτεί είναι τεράστια. Χαρακτηριστικά αναφέρουμε την δυνατότητα αγοροπωλησίας όπλων και ναρκωτικών, εύρεσης υλικού παιδικής πορνογραφίας και δημιουργίας πλαστών εγγράφων. Ουσιαστικά, αποτελεί ένα μέρος όπου οι εγκληματικές αλλά και οι τρομοκρατικές οργανώσεις δρουν ανενόχλητες.

Παράλληλα, με την αύξηση των τρομοκρατικών οργανώσεων, ιδιαίτερος ισλαμικού υποβάθρου, παρατηρείται μια αύξηση στο παράνομο εμπόριο όπλων κυρίως αυτών που είχαν κατασκευαστεί από την Σοβιετική Ένωση και παρέμειναν μετά την διάλυση της τελευταίας στα εδάφη χωρών της Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Απαιτείται, επομένως, να γίνεται μια συνεχής παρακολούθηση και καταγραφή των εγκληματικών οργανώσεων και της δράσης αυτών προκειμένου να εκπονηθούν στρατηγικές ώστε να αποφευχθούν καταστάσεις οι οποίες μπορεί να αποβούν επιζήμιες για τα κράτη και τους πολίτες τους.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσσα Βιβλία

- Αριστοτέλης, *Πολιτικά 1256b*
- Βασιλαντωπούλου Βίκυ, «*Λευκά Κολάρα*» & *Οικονομικό Έγκλημα: Κοινωνική Βλάβη & Αντεγκληματική Πολιτική*, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, 2014
- Θουκυδίδης, *Ιστορίες*
- Κοτσαλής Λεωνίδα, *Ποινικός Κώδικας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2016
- *Κώδικας Ποινικής Δικονομίας*, Σάκκουλας, 2016
- Λεβεντάκης Α. Ιωάννης, *Διεθνής Μακροοικονομική και Χρηματοοικονομική*, Σταμούλης, Αθήνα, 2003
- Μάζης Θ. Ιωάννης, *Μεταθεωρητική κριτική Διεθνών Σχέσεων και Γεωπολιτικής: Το νεοθετικιστικό πλαίσιο*, Παπαζήσης, Αθήνα, 2012
- Συκιώτου Π. Αθανασία, *Εμπορία Ανθρώπων στα Βαλκάνια*, Σάκκουλας, Αθήνα, 2003
- Χλούπης Δ. Γεώργιος, *Διασυνοριακό και Υπερεθνικό Οργανωμένο Έγκλημα*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005

Ελληνόγλωσσες Διπλωματικές εργασίες

- Γρηγοριάδης Α. Γεώργιος, *Τοπική αυτοδιοίκηση και Διαφθορά. Ποια η Διαλεκτική τους Σχέση*, Διπλωματική εργασία στην Οργάνωση και Διοίκηση, Αθήνα, 2008
- Νικηφορίδης Μιχάλης, *Οι ληστές: Όψεις περιθωριακών ομάδων στο αρχαίο ελληνικό μυθιστόρημα*, Διπλωματική εργασία στην Ανθρωπολογία, Βόλος, 2008
- Παλούμπης Νικόλαος, *Το ζέπλυμα βρώμικου χρήματος*, Διπλωματική εργασία στην Λογιστική και Χρηματοοικονομική, Αθήνα, 2017

- Ριζάβα Φωτεινή, *Οργανωμένο έγκλημα*, Διδακτορική Διατριβή στην Εγκληματολογία, 2011
- Στίγγας Ν. Δημοσθένης, *Η διαφθορά: Έννοια, επιπτώσεις και αιτίες*, Διπλωματική εργασία στις Ποινικές και Εγκληματολογικές Επιστήμες, Κομοτηνή, 2011
- Χαριστού Ε. Κωνσταντίνια, *Εμπορία ανθρώπων και σωματεμπορία*, Διπλωματική εργασία στις Ποινικές και Εγκληματολογικές Επιστήμες, Θεσσαλονίκη, 2015

Ελληνόγλωσσα Άρθρα

- «Ανθούν» τα φυτώρια κάνναβης στην Κρήτη, Newsbeast, 28/06/2013
<https://www.newsbeast.gr/society/arthro/551377/anthoun-ta-futoria-kannavis-stin-kriti>
- Βαλκάνια, antibaro.gr http://palio.antibaro.gr/society/malkidhs_narkwtika.htm
- Δεμέτης Χρήστος, *Τα φαντάσματα της Σοβιετικής Ένωσης: Η αυτοκρατορία του πρώην ανατολικού μπλοκ σε παρακμή*, news247.gr, 11/07/2014
<https://www.news247.gr/viral/ta-fantasmata-tis-sovietikis-enosis-i-aytokratoria-toy-proin-anatolikoy-mplok-se-parakmi.6282882.html>
- *Η δημιουργία της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών (ΕΣΣΔ)*, rizospastis.gr, 31/12/2010-02/01/2011
<https://www.rizospastis.gr/story.do?id=6015512>
- Λαμπροπούλου Έφη, *Οι δρόμοι της μαφίας*, Το Βήμα, 30/01/2000
<http://www.tovima.gr/relatedarticles/article/?aid=118704>
- Μάζης Θ. Ιωάννης, *Μεθοδολογία συγγραφής μίας γεωπολιτικής ανάλυσης: δομή, έννοιες και όροι*, Γεωστρατηγική, Τεύχος 12, Σεπτέμβριος-Δεκέμβριος, 2007
- Μαλκίδης Φάνης, *Η διακίνηση ναρκωτικών και το οργανωμένο έγκλημα στα Βαλκάνια*, antibaro.gr, http://palio.antibaro.gr/society/malkidhs_narkwtika.htm

- *Ο τόπος και οι άνθρωποι των Βαλκανίων*, Δρόμος της αριστεράς, 15/11/2018
<https://edromos.gr/o-topos-kai-oi-anthropoi-twn-balkaniwn/>
- *Οικονομικά σκάνδαλα και διαφθορά στην Αρχαιότητα - Ομοιότητες με το σήμερα*, Pronews, 12/06/2018
[https://www.pronews.gr/istoria/636807_oionomika-skandla-kai-diafthora-stin-arhaiotita-omoiotites-me-simera](https://www.pronews.gr/istoria/636807_oionomika-skandla-kai-diafthora-stin-arhaiotita-omoiotites-me-to-simera)
- Παπαδάκης Κώστας, *Νέος Ποινικός Κώδικας: Ένα βήμα μπρος, δύο βήματα πίσω*, Απόψεις, iskra.gr, 13/03/2019
<https://iskra.gr/%CE%BD%CE%AD%CE%BF%CF%82-%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CF%8E%CE%B4%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CF%82-%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%B2%CE%AE%CE%BC%CE%B1-%CE%BC%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%82-%CE%B4/>
- Πιλάτου Ιφιγένεια, *Βαλκάνια: Περιοχή Προέλευσης, Διέλευσης Και Προορισμού Για Human Trafficking*, Power Politics, 25/11/2017
<https://powerpolitics.eu/%CE%B2%CE%B1%CE%BB%CE%BA%CE%AC%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BF%CF%87%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%AD%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%B4%CE%B9%CE%AD%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%83/>

Ξενόγλωσσα Βιβλία

- Abadinsky Howard, *Organized Crime*, Wadsworth Thomson Learning, 6th edition, California, 2000
- Albanese S. Jay, *North American Organised Crime*, Global Crime, Vol. 6 Issue 1, Routledge, United Kingdom, 2004

- Chin Ko-Lin, *Chinatown Gangs*, Oxford University Press, New York, 1996
- Devito Carlo, *The Encyclopedia Of International Organized Crime*, First edition, Checkmark Books, New York, 2005
- Dickie John, *Cosa Nostra: A History of the Sicilian Mafia*, Palgrave Macmillan™, New York, 2004
- Fijnaut Cyrille & Paoli Letizia, *Organised Crime in Europe: Concepts, Patterns and Control Policies in the European Union and Beyond*, Springer, the Netherlands, 2004
- Friedrich J. Carl, *Corruption Concepts in Historical Perspective* (chapter 1 of Political Corruption), Routledge, New York, 1989
- Hess Henner, *Mafia and Mafiosi: Origin, Power, and Myth*, σελ. 3, NYU Press, New York, 1998
- Inciardi A. James, *Careers in crime*, Rand McNally College Publishing Company, Chicago, 1975
- Kaplan E. David, *Yakuza: Japan's Criminal Underworld*, First edition, University of California Press, California, 2012
- Leeson T. Peter & Rogers Bruce Douglas, *Organizing Crime*, University of Chicago, 2012
- Liddick Donald, *An Empirical, Theoretical, and Historical Overview of Organized Crime*, The Edwin Mellen Press, New York, 1999
- Lyman D. Michael & Potter W. Gary, *Organized Crime*, Second edition, Prentice Hall, New Jersey, 2000

- Mahan Sue & O'Neil Katherine, *Beyond the Mafia: Organized Crime in Americas.*, Sage Publications Inc., California, 1998
- Miller J. Mitchell & Wright A. Richard, *Encyclopedia of Criminology*, Routledge, 1st Edition, United Kingdom, 2005
- Nye J.S., *Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis*, American Political Science Association, Washington, 1967
- *Organized Crime*, Contemporary World Issues ABC-CLIO INC., California, 1995
- Passas Nikos, *Organized Crime*, Dartmouth Publishing Company Limited, England, 1995
- Philip Mark, *Defining Political Corruption*, SAGE Publications, California, 1997
- Potter W. Gary & Lyman D. Michael, *Organized Crime*, Prentice Hall, 2nd edition, New Jersey, 2000
- Rubenstein M. James, *Contemporary Human Geography*, 4th Edition,σελ.235, Pearson, 2019
- Ryan J. Patrick & Rush E. George, *Understanding Organized Crime in Global Perspective: A Reader*, SAGE Publications Inc., California, 1997
- Ryan J. Patrick, *Organized Crime (Contemporary World Issues)*, ABCCLIO Inc., California, 1995
- Spykman J. Nicholas, *The Geography of the Peace*, Harcourt Brace & Co., New York, 1944
- Van Klaveren Jacob, *The concept of Corruption (chapter 2 of Political Corruption)*, Routledge, New York, 1989

- Wang Peng, *The Chinese Mafia: Organized Crime, Corruption, and Extra-Legal Protection*, First edition, Oxford University Press, Oxford, 2017

Ξενόγλωσσα Άρθρα

- Bierbach Mara, *New trafficking hubs emerge in the Balkans*, Info migrants, 20/02/2018
<https://www.infomigrants.net/en/post/7641/new-trafficking-hubs-emerge-in-the-balkans>
- Bilgen Arda, *Trafficking of Women in the Balkans: A Modern-Day Slavery*, The European Strategist, 25/03/2012
<http://www.eurstrat.eu/trafficking-of-women-in-the-balkans-a-modern-day-slavery/>
- Crime Analysis: *Organised crime - Best practice survey no. 4*, Strasbourg, Council of Europe, 22/07/2002
<https://www.coe.int/t/dgl/legalcooperation/economiccrime/organisedcrime/BestPractice4E.pdf>
- Daragahi Borzou, *“Columbia of Europe”*: How tiny Albania became the continent’s drug trafficking headquarters, The Independent, 27/01/2019
<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/albania-drug-cannabis-trafficking-hub-europe-adriatic-sea-a8747036.html>
- Debczak Michele, *How Al Capone Gave Us the Term ‘Money Laundering’*, Mental Floss, 2017
<https://www.mentalfloss.com/article/502449/how-al-capone-gave-us-term-%E2%80%99%E2%80%99money-laundering%E2%80%99>

- Dr. Clewing Konrad, *The presence of the Recent Past in Southeastern Europe Today*, Goethe Institut <http://www.goethe.de/ins/gr/lp/prj/eri/ein/en12318569.htm>
- *Drug Money: the illicit proceeds of opiates trafficked on the Balkan route*, UNODC Research, 2015
https://www.unodc.org/documents/rpanc/Publications/other_publications/Balkan_route_web.pdf
- Erebara Gjergj, *Albania Opposition Leader Faces Money Laundering Charges*, Balkan Insight, 14/06/2019
<https://balkaninsight.com/2019/06/14/albania-opposition-leader-faces-money-laundering-charges/>
- Gascoigne Clark, *Greece Loses \$261 Billion in Illicit Financial Outflows from 2003-2011*, GFI'S Baker Tells Der Spiegel, Global Financial Integrity, 04/09/2012
<https://gfindegrity.org/press-release/greece-lost-261-billion-illicit-financial-outflows-2003-2011-gfis-baker-tells-der-spiegel/>
- Heldman Kevin, *An introduction to the New York- Albanian mob*, Politico, 03/11/2011
<https://www.politico.com/states/new-york/city-hall/story/2011/03/an-introduction-to-the-new-york-albanian-mob-067223>
- *How mob boss Meyer Lansky laundered the American Mafia's dirty cash – and made them bigger than U.S. Steel*, Gangsters Inc., 25/05/2016
<http://gangstersinc.ning.com/profiles/blogs/how-meyer-lansky-laundered-the-american-mafia-s-dirty-cash-and-ma>

- J. Laurent Cushman & Melady Thomas, *The Seven States of the Former Yugoslavia: An Evaluation*, The institute of world politics, 20/10/2011
<https://www.iwp.edu/articles/2011/10/20/the-seven-states-of-the-former-yugoslavia-an-evaluation/>
- Kegö Walter & Molcean ALEXANDRU, *Russian Speaking Organized Crime Groups in the EU*, Institute for Security and Development Policy, Stockholm, 03/2011
https://www.isdp.eu/content/uploads/images/stories/isdp-main-pdf/2011_kego-molcean_russian-speaking-organized-crime.pdf
- Koleka Benet, *Albania, eyeing EU, approves laws against moneylaundering*, Reuters, 17/06/2019
<https://www.reuters.com/article/us-albania-moneylaundering/albania-eyeing-eu-approves-laws-against-money-laundering-idUSKCN1TI23Y>
- Ladic Mladen, *Balkan Organised Crime Hotspots Pinpointed in Report*, Balkan Insight, 20/05/2019
<https://balkaninsight.com/2019/05/20/balkan-organised-crime-hotspots-pinpointed-in-report/>
- *Meyer Lansky*, Encyclopaedia Britannica
<https://www.britannica.com/biography/Meyer-Lansky>
- *The Breakup of Yugoslavia, 1990–1992*, Office of the Historian
<https://history.state.gov/milestones/1989-1992/breakup-yugoslavia>
- Valley Paul, *The Big Question: Why are so many countries opposed to Kosovo gaining its independence?*, Independent, 19/02/2008

<https://www.independent.co.uk/news/world/europe/the-big-question-why-are-so-many-countries-opposed-to-kosovo-gaining-its-independence-783977.html>

- *With boundaries blurring between crime and terror, international cooperation's vital*, UN highlights, UN News, 08/10/2018

<https://news.un.org/en/story/2018/10/1022552>

- Zuvella Maja, *Southeast Europe faces dramatic population drop, U.N. warns*, Reuters, 21/10/2019

<https://www.reuters.com/article/us-southeast-europe-population/southeast-europe-faces-dramatic-population-drop-u-n-warns-idUSKBN1X01RY>

Ιστοσελίδες

- Basel Institute Of Governance <https://www.baselgovernance.org/>
- C.I.A. Factbook <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/>
- Europe migrant crisis, BBC
<https://www.bbc.com/news/topics/cnx753je2q4t/europe-migrant-crisis>
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction
<http://www.emcdda.europa.eu/>
- Europol <https://www.europol.europa.eu/>
- F.A.T.F. <https://www.fatf-gafi.org/>
- F.B.I. <https://www.fbi.gov/investigate/organized-crime>
- Global Financial Integrity <https://gfintegrity.org/>
- Havocscope <https://www.havocscope.com/>
- Human Trafficking Center <https://humantraffickingcenter.org/>
- Independent Balkan News Agency <https://ibna.gr/>

- International Narcotics Control Board <http://www.incb.org/>
- Interpol <https://www.interpol.int/>
- Migration Policy Institute (Immigrant and Emigrant Populations by Country of Origin and Destination)
<https://www.migrationpolicy.org/programs/data-hub/charts/immigrant-and-emigrant-populations-country-origin-and-destination?width=1000&height=850&iframe=true>
- O.E.C.D. <https://www.oecd.org/>
- S.E.L.D.I. <https://seldi.net/home/>
- U.N. <https://www.un.org/en/>
- U.S. Department of State <https://www.state.gov/>
- United Nations Office on Drugs and Crime <https://www.unodc.org/>
- Ελληνική Αστυνομία <http://www.astynomia.gr/newsite.php?&lang=>
- Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου <http://asylo.gov.gr/>
- Ψηφιακή Ορολογία Γεωπολιτικής και Γεωστρατηγικής , Digital Dictionary of Geopolitics and Geostrategy (ΕΛΚΕ 2013-2015)
<http://www.turkmas.uoa.gr/chfiaki-orologia-gewpolitikis-kai-gewstrathgikis.html>

Κείμενα τεκμηρίωσης (αποφάσεις διεθνών Οργάνων, Νόμοι, κανονισμοί κλπ.)

- Civil Law Convention on Corruption (1999)
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/174>
- Convention on Psychotropic Substances (1971)
https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf

- Criminal Law Convention on Corruption (1999)
<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/173>
- CRIMORG 55 REV 1
<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10415-2000-INIT/en/pdf>
- Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing, and amending Directives 2009/138/EC and 2013/36/EU (Text with EEA relevance)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018L0843>
- OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions (1997)
<http://www.oecd.org/corruption/oecdantibriberyconvention.htm>
- Organized Crime Control Act, New York state legislature, 1986
https://scholarship.law.stjohns.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1913&context=law_review
- Revision of doc. 6204/2/97 ENFOPOL 35 REV 2, based on doc. 8469/1/99 Single Convention on Narcotic Drugs (1961)
https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf
- United Nations Convention against Corruption (2003)
https://www.unodc.org/documents/brussels/UN_Convention_Against_Corruption.pdf

- United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances (1988) https://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf
- United Nations Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols Thereto (2000) <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>
- Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000 <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-106publ386/pdf/PLAW-106publ386.pdf>
- Victims of Trafficking and Violence Protection Act of 2000 <https://www.govinfo.gov/content/pkg/PLAW-106publ386/pdf/PLAW-106publ386.pdf>
- Απόφαση-Πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32001F0220>
- Απόφαση-Πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32002F0629>
- Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008 , για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=CELEX%3A32008F0841>
- Ενοποιημένη Απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2006) https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/oj_c_2016_202_full_el_txt.pdf

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(1990)Νόμος 1916/1990|ΦΕΚ 187/Α/28.12.1990
http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOWXgyoatDXEW8rzSZFxgk-Yj3Pkt_CnwbkAYi3ORfmaqE-6i6XIV_NfdTgs9wBKVx4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DYNNJ4J66X-pxqUjUVsNy966FQlzWZUXSVHGhpAU_zDsuw..
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(1994)Νόμος 2225/1994|ΦΕΚ 121/Α/20.07.1994
http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOOnU9H84JGaoS8rzSZFxgk-cx0vV4El_xbkAYi3ORfmapDjq9tTrDvLi2IOjDoeVMT4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_Dbsc2Twc8GeQp8B_M-UawHI8Zj3NBaCLJ-lzWdfmr10GQ..
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(1995) Νόμος 2331/1995|ΦΕΚ 173/Α/24-8-1995
http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOswLz4ujMMci8rzSZFxgk-Uqw7xtxUalAkAYi3ORfmaruPpX8ezBSErid0KJ4FstW4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DZMmKYBOzvhXiHyZoktiKoWn3ObaRnDpWfS-oad4q_pNg..
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(1997)Νόμος 2472/1997|ΦΕΚ 50/Α'/10.04.1997
http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVO0DuxMEuXJAO8rzSZFxgk-Ss0ORUoLUDtkAYi3ORf

[marPcRRgLPV4U3kxcPQvNBMtY9T3IvMHxXpABIQE1JCW9FiNMrQQT-Ek_FKlm_8xYoxA_LVl0l15fT2XHVNzZSm70Bbm1j09oBEFI7OaU54DgA..](http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOFHGFUpOuca8rzSZFxgk-coBkHfsZ0UukAYi3ORfmaqC8PUTp-mcpC2IOjDoeVMT4kicnjz_3u4G8qOBIzZQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DbpJVj5OSM4vpBVeKfmMyrn2D7qtdI3joAB3pq4eYe8aA..)

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2001)Νόμος 2928/2001|ΦΕΚ 141/Α/27.6.2001

http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOFHGFUpOuca8rzSZFxgk-coBkHfsZ0UukAYi3ORfmaqC8PUTp-mcpC2IOjDoeVMT4kicnjz_3u4G8qOBIzZQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DbpJVj5OSM4vpBVeKfmMyrn2D7qtdI3joAB3pq4eYe8aA..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2002)Νόμος 3064/2002|ΦΕΚ 248/Α/15.10.2002

http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOkx7mtLXLmBu8rzSZFxgk-YofhQfj86ptkAYi3ORfmarSDOH-2JT0Ee4VQOprMdw14kicnjz_3u4G8qOBIzZQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DaY7IMAAVqtXHINJxtD66vBPfXfxXIPJij7oWaJD8olvQ..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2003)Νόμος 3115/2003|ΦΕΚ 47/Α/27.02.2003

http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOJ0zMGMYcxTO8rzSZFxgk-VP3k-U-ba0QkAYi3ORfm apWJzVypTzB-HkxcPQvNBMtY9T3IvMHxXpABIQE1JCW9FiNMrQQT-Ek_FKlm_8xYowtVYrPrvh92Hs2jcngxiSBmEoWlobQMGv8L3L-Nq2Nuw..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2004)Νόμος 3251/2004|ΦΕΚ 127/Α/9.7.2004

http://www.et.gr/ids-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_

[cc--m0e1_FG3G1iQCVOJygxKCUncfi28rzSZFxxgk-XKPQZXzf9xxkAYi3ORfma pDjq9tTrDvLvdTgs9wBKVx4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_D ZPObjsLINpOmuJRFHHJ30_VPhPd6paEJx50o-H9Ib9iQ..](http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOJygxKCUncfi28rzSZFxxgk-XKPQZXzf9xxkAYi3ORfma pDjq9tTrDvLvdTgs9wBKVx4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_D ZPObjsLINpOmuJRFHHJ30_VPhPd6paEJx50o-H9Ib9iQ..)

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2005)Νόμος 3424/2005| ΦΕΚ 305/Α'/ 13.12.2005

http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e1_FG3G1iQCVOggVJHgXszEu8rzSZFxxgk-R68ZbUQJ03PkAYi3ORfma o3UOoHwC2smyWJgdNHAvT44kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ 5_Daatsnk-iYqzjkaVdVnmMiYHabUQ1pzVserlRo5aOLcQQ..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2007)Νόμος 3536/2007|ΦΕΚ 42/Α'/23.2.2007

http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e195mKR5P33qyDVngy56XWCK8rzSZFxxgk-XccWaEHmLKhkAYi3ORf marpOFM_k7JbN3kxcPQvNBMtY9T3IvMHxXpABIQE1JCW9FiNMrrQQT-Ek FKlm_8xYozn8Awjg3g30WpBR0cVf0G20fH2FIF8AoIaZ7ZdlFfBpQ..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2007)Νόμος 3625/2007|ΦΕΚ 290/Α'/24.12.2007

http://www.et.gr/idoes-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e195mKR5P33qy0hU2bZWNei-8rzSZFxxgk-XccWaEHmLKhkAYi3ORfma qEjctv6RY52s1nyinpn_BK4kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_D Ybffb66QsbPoyJVvncMwFgMsuZgaDQrQuR24elTZt7Q..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2008)Νόμος 3663/2008|ΦΕΚ 99/Α'/28.05.2008

http://www.et.gr/idos-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e10NQvxT4pcnZx-suPqAImVC8rzSZFfgk-d320fRVGmm8kAYi3ORfma_pHPViuWcPQg3kxcPQvNBMtY9T3IvMHxXpABIQE1JCW9FiNMrQQT-Ek_FKlm_8xYoykgmZ0_74npew3OFG0vZCRx7mwG28vqShn7YIB71tu1A..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2008)Νόμος 3691/2008|ΦΕΚ 166/Α/05.08.2008

http://www.et.gr/idos-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e10NQvxT4pcnZKmtGiaVNz-i8rzSZFfgk-d320fRVGmm8kAYi3ORfmao_eE4_PYibv0x8_VF_296K14kicnjz_3u4G8qOBlZzQoc77k1-A9Eyz7vqZ2xJ5_DYJC2tgRHYS2fsyDdgiqW-ayqY0mIAyQb2LMbqx00SBw..

- Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας.(2013)Νόμος 4139/2013|ΦΕΚ 74/Α/20.03.2013

http://www.et.gr/idos-nph/pdfimageSummaryviewer.html?args=sppFfdN7IQP5_cc--m0e13bbFLpqz6j9R7i7HgY_NvO8rzSZFfgk-Sb8yVJHdnvZkAYi3ORfmaod_geac6NTzgnkxcPQvNBMtY9T3IvMHxXpABIQE1JCW9FiNMrQQT-Ek_FKlm_8xYozGNp-7Qw-mRM1US1iL26rR0O8ysG88sCl5t9lqeDMMew..

- Νομοθετικό ψήφισμα που αποτελεί τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το σχέδιο κοινής δράσης που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο με βάση το άρθρο Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με το αξιόπιστο της συμμετοχής σε εγκληματική οργάνωση στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (10407/97 - C4-0480/97 97913(CNS))

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A51997AP0349>

- Οδηγία 2004/81/EK
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32004L0081>
 - Οδηγία 2011/36/EE
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0036>
 - Πράξη του Συμβουλίου της 26ης Ιουλίου 1995 για την κατάρτιση της σύμβασης σχετικά με τη προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A31995F1127\(03\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A31995F1127(03))
 - Συνθήκη Μάαστριχτ για την Ευρωπαϊκή Ένωση (1992)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0026>
 - Συνθήκη της Λισαβώνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (2007)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A12007L%2FTX>
- [T](#)

Παράρτημα Χαρτών και Άλλων Εγγράφων

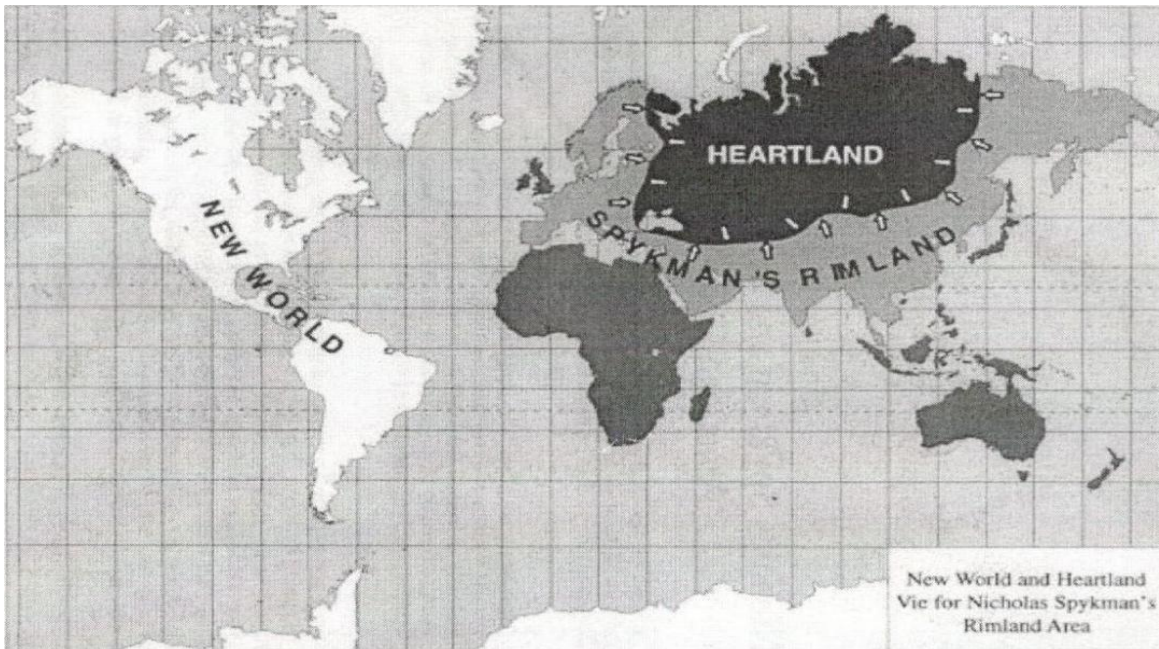
Χάρτες

Χάρτης 1: Ευρώπη

Πηγή: Google

Χάρτης 2: Η Rimland του Nicholas Spykman

Πηγή: Google

Χάρτης 4: Δρόμοι που χρησιμοποιούν οι διακινητές ανθρώπων(γνωστοί στις αρχές)

Πηγή: Childhub.org

Χάρτης 5: Δρόμοι που χρησιμοποιούν οι διακινητές ανθρώπων(γνωστοί στις Μ.Κ.Ο.)

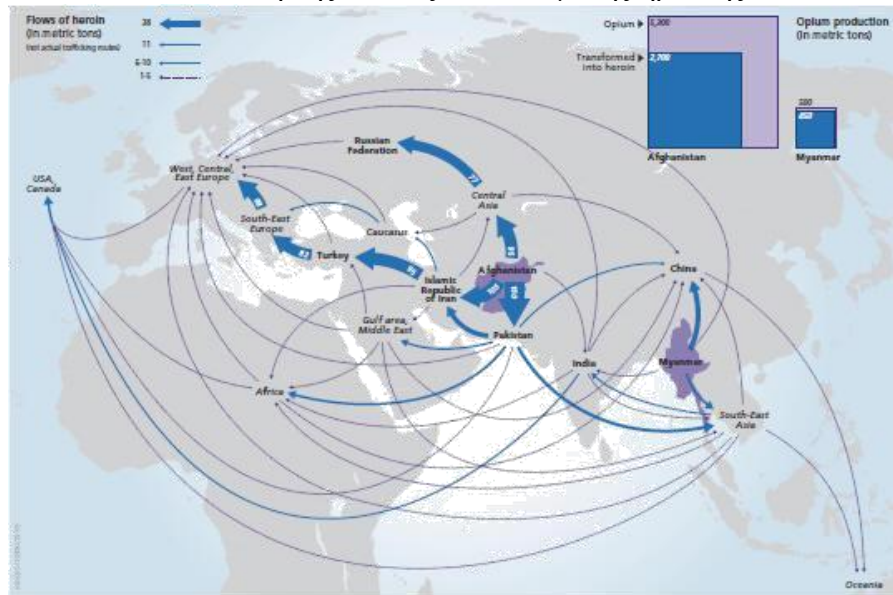
Πηγή: Childhub.org

Χάρτης 6: Δρόμοι που χρησιμοποιούν οι διακινητές ανθρώπων(μαρτυρίες θυμάτων)

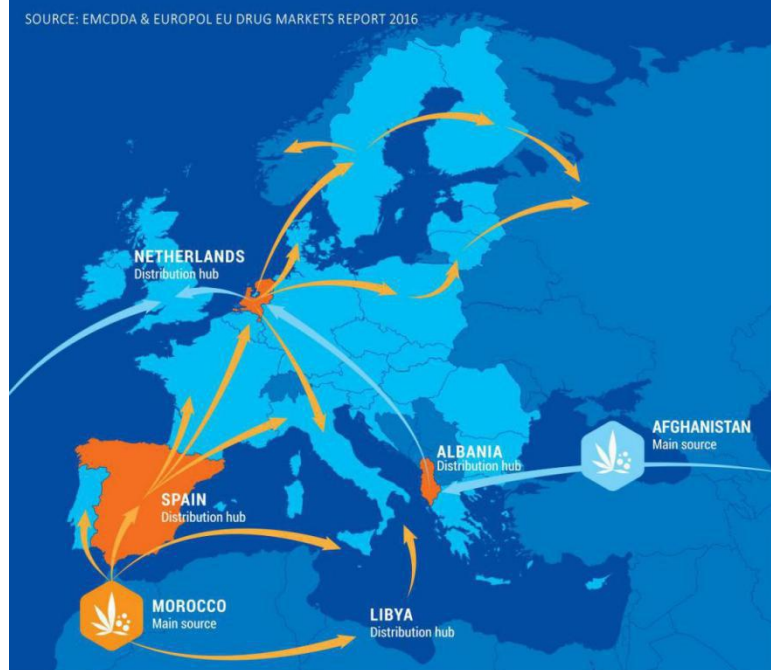
Πηγή: Childhub.org

Χάρτης 7: Ροές διακινούμενης ηρωΐνης

Πηγή: UNODC

Χάρτης 8: Ροές διακινούμενης ηρωΐνης από και προς την Ευρώπη

Πηγή: EMCDDA & EUROPOL EU DRUG MARKETS REPORT 2016

Χάρτης 9: Ροές διακινούμενης ηρωΐνης εντός της Ευρώπης

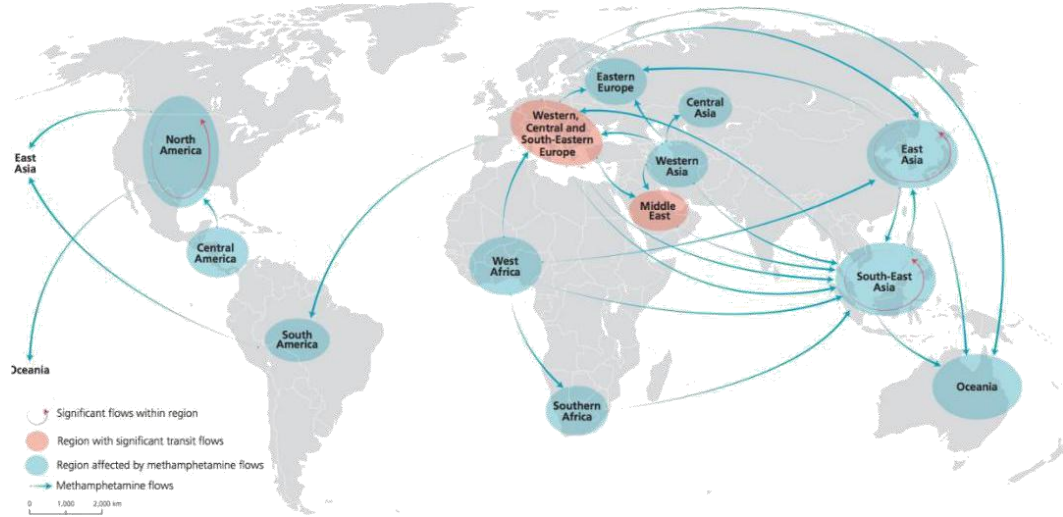
Πηγή: EMCDDA & EUROPOL EU DRUG MARKETS REPORT 2016

Χάρτης 10: Ροές διακινούμενης κοκαΐνης

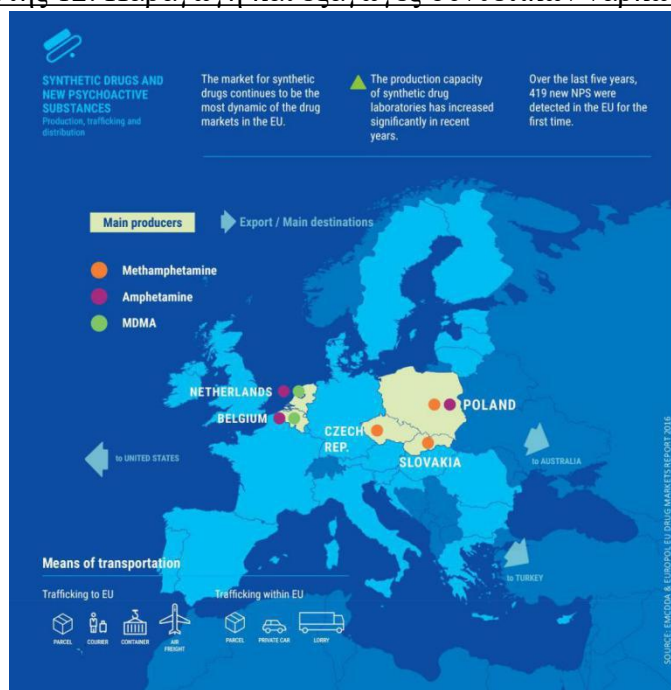
Πηγή: UNODC

Χάρτης 11: Ροές διακινούμενης μεθαμφεταμίνης
Interregional trafficking flows of methamphetamine, 2011-2014

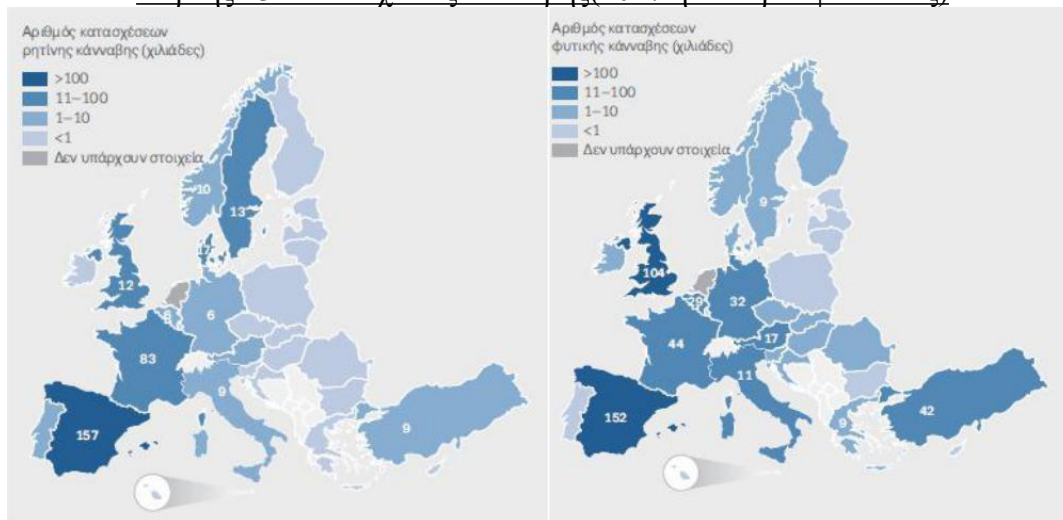
Πηγή: UNODC

Χάρτης 12: Παραγωγή και εξαγωγές συνθετικών ναρκωτικών(Ευρώπη)

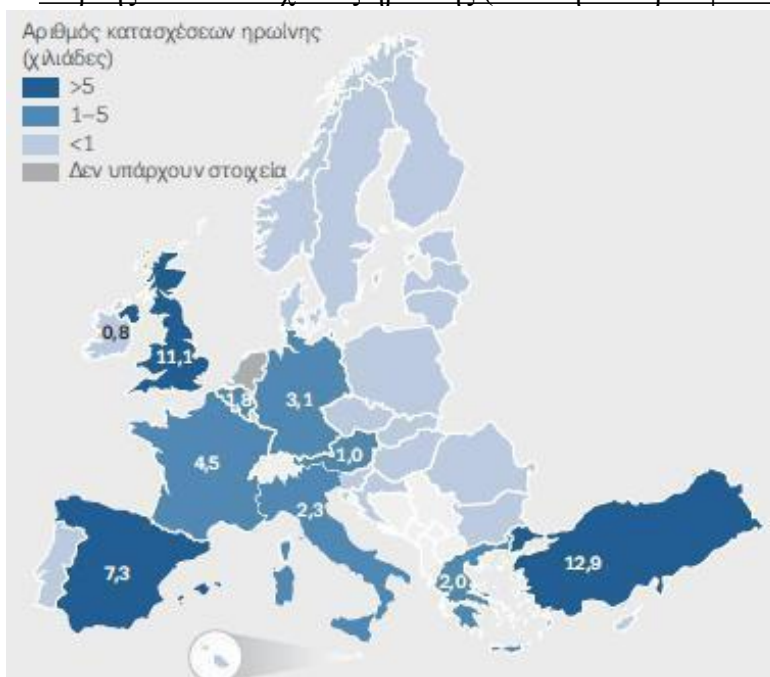
Πηγή: EMCDDA & EUROPOL EU DRUG MARKETS REPORT 2016

Χάρτης 13: Κατασχέσεις κάνναβης(2017 ή πιο πρόσφατο έτος)

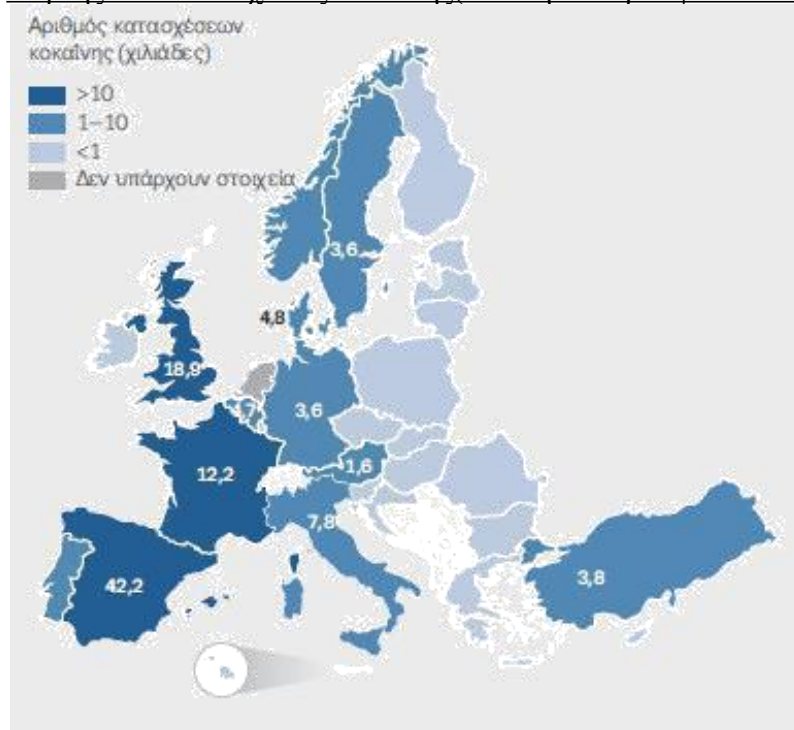
Πηγή: EMCDDA Report 2019

Χάρτης 14: Κατασχέσεις ηρωΐνης (2017 ή πιο πρόσφατο έτος)

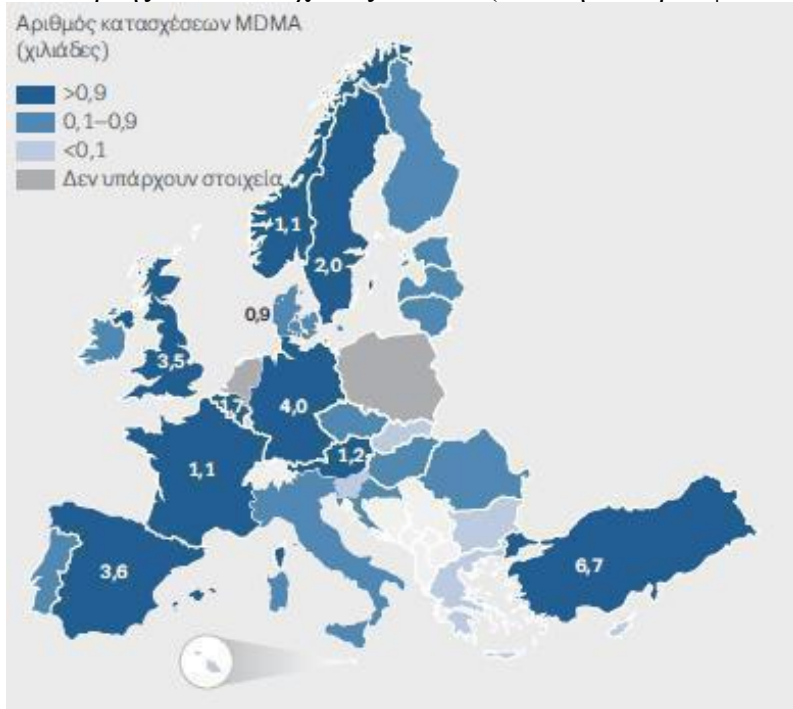
Πηγή: EMCDDA Report 2019

Χάρτης 15: Κατασχέσεις κοκαΐνης(2017 ή πιο πρόσφατο έτος)

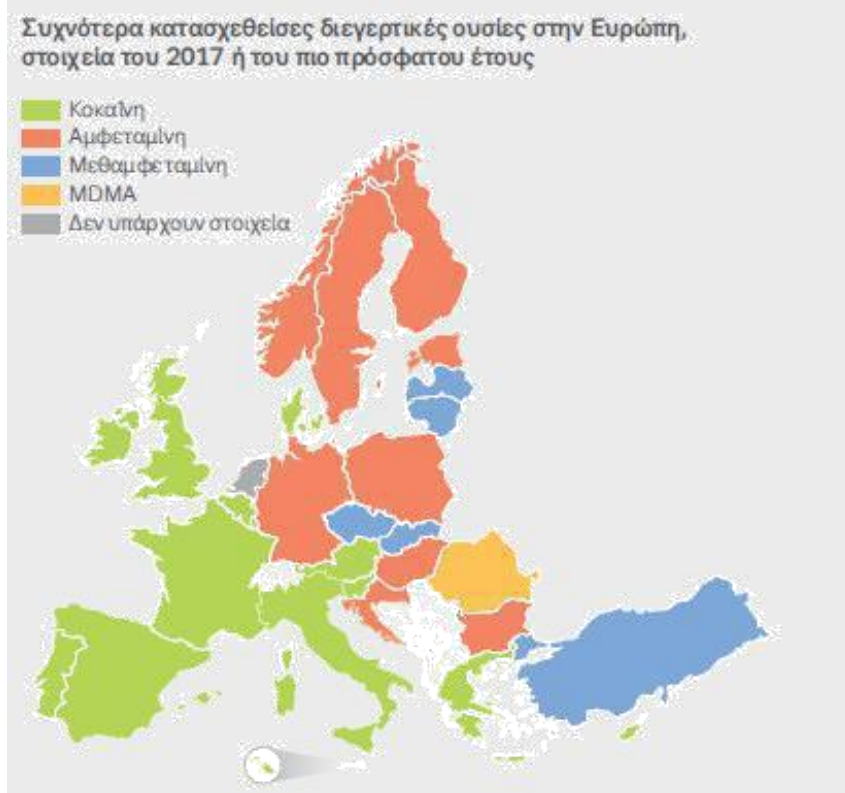
Πηγή: EMCDDA Report 2019

Χάρτης 18: Κατασχέσεις MDMA(2017 ή πιο πρόσφατο έτος)

Πηγή: EMCDDA Report 2019

Χάρτης 19: Συχνότερα κατασχεθείσες διεγερτικές ουσίες στην Ευρώπη

Πηγή: EMCDDA Report 2019

Χάρτης 20: Δρόμοι μέσω των οποίων μετακινούνται οι μετανάστες

Πηγή: InfoMigrants research

Πίνακες

Πίνακας 1: Μοντέλα οργάνωσης εγκληματικών ομάδων

BUREOCRATIC MODEL	PATRIMONIAL MODEL
● COMPLICATED HIERARCHY	● EXISTANCE OF A BOSS, AN UNDERBOSS, A COUNSELOR, CAPTAINS AND SOLDIERS
● EXTENSIVE DIVISION OF LABOR	● CENTERS AROUND FAMILIES, PATRONS AND THEIR CLIENTS AS WELL AS OTHER PERSONALISTIC NETWORKS
● POSITIONS ASSIGNED ON THE BASIS OF SKILLS	● EMOTIONAL BONDS AMONG MEN
● RESPONSIBILITIES CARRIED OUT IN AN IMPERSONAL MANNER	● STRONG TIES, RITUALIZED, EMOTIONALLY DEMONSTRATIVE
● EXTENSIVE WRITTEN RULES AND REGULATIONS	● MORE CEREMONIOUS AND PERSONALISTIC
● COMMUNICATION FROM THE TOP OF THE HIERARCHY TO PERSONS ON THE BOTTOM (USUALLY IN WRITTEN FORM)	

Πηγή: Abadinsky (2003)

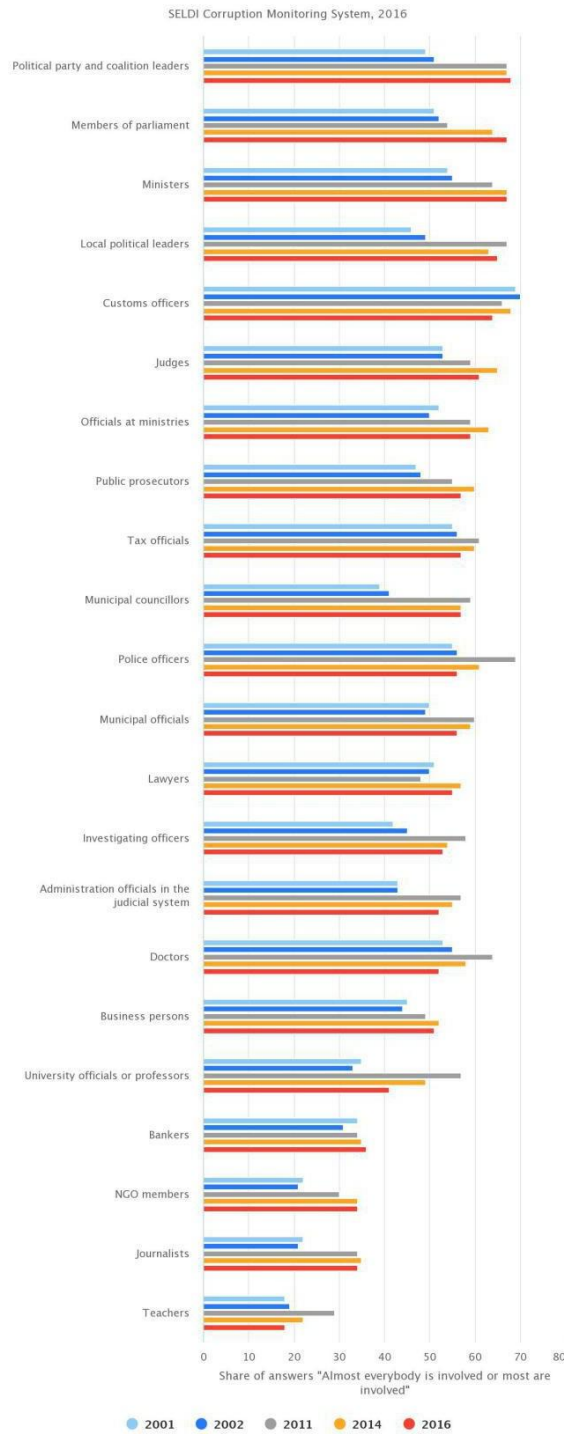
Πίνακας 2: Τομείς δραστηριότητας των εγκληματικών οργανώσεων

DRUGS	CRIMES AGAINST PERSONS	PROPERTY CRIMES	FINANCIAL CRIMES	ILLICIT TRAFFICKING
COCAINE	ILLEGAL IMMIGRATION	ORGANISED ROBBERIES	MONEY LAUNDERING	TRAFFICKING IN STOLEN VEHICLES
HEROIN	TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS	BURGLARIES	SWINDLING AND FRAUD	TOBACCO SMUGGLING
SYNTHETIC DRUGS	EXPOITATION OF CHILDREN	THEFT	VAT FRAUD	ILLICIT FIREARMS TRAFFICKING
CANNABIS		THEFT OF CULTURAL GOODS	PAYMENT CARD FRAUD	ILLEGAL WASTE TRAFFICKING
PHARMACEUTICALS			COUNTERFEITING	
ANABOLIC AND DOPING SUBSTANCES			FORGERY	

Πηγή: SOCTA

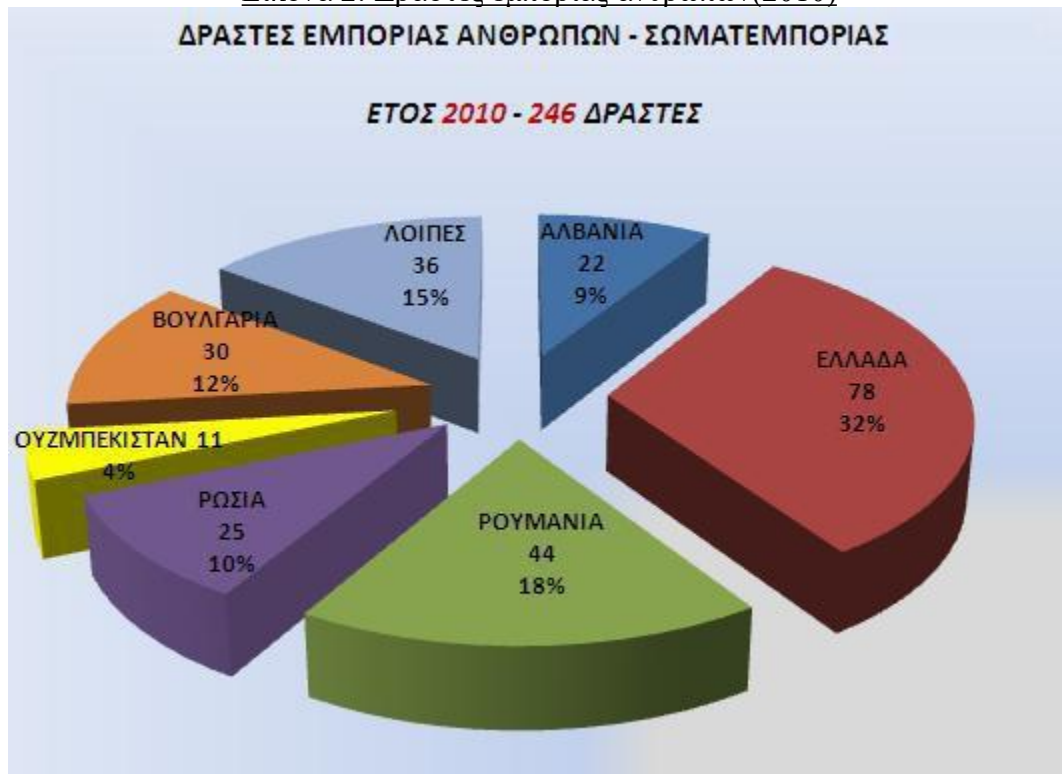
Εικόνες

Εικόνα 1: Διεφθαρμένοι δημόσιοι υπάλληλοι και άνθρωποι άλλων ειδικοτήτων
 Estimated corruptness of public officials and other occupations, regional average, 2001–2016

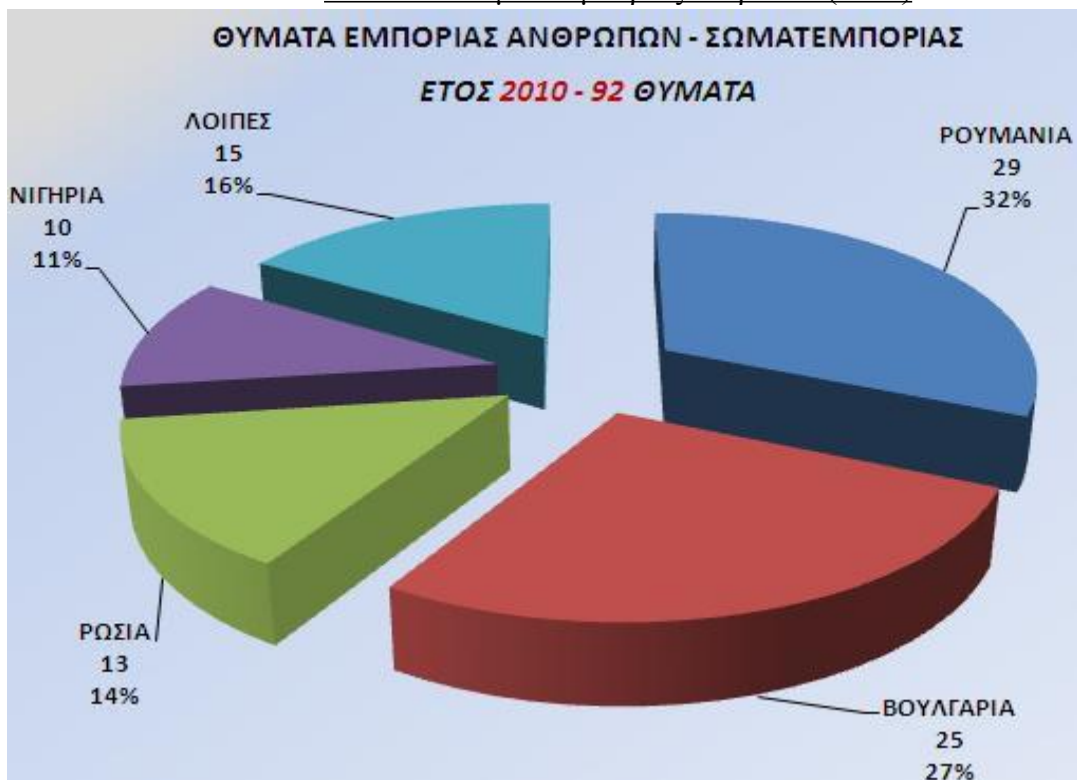
Πηγή: SELDI

Εικόνα 2: Δράστες εμπορίας ανθρώπων(2010)

Πηγή: Στατιστικά ελληνικής αστυνομίας

Εικόνα 3: Θύματα εμπορίας ανθρώπων(2010)

Πηγή: Στατιστικά ελληνικής αστυνομίας

Εικόνα 4: Θύματα εμπορίας ανθρώπων(2018)

Θύματα ανά είδος εκμετάλλευσης και εθνικότητα για το Α΄δμηνο 2018 Π.4		
Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		1
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		6
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		5
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		2
ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ	1	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		2
ΡΩΣΙΚΗ		1
Σύνολο θυμάτων ανά είδος εκμετάλλευσης	1	17
Σύνολο θυμάτων	18	

Πηγή: Στατιστικά ελληνικής αστυνομίας

Εικόνα 5: Δράστες εμπορίας ανθρώπων(2018)

Είδος εκμετάλλευσης/Εθνικότητα	ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ	ΣΕΞΟΥΘΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ
ΑΓΝΩΣΤΗ		7
ΑΛΒΑΝΙΚΗ		10
ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΗ		3
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ		1
ΓΕΩΡΓΙΑΣ		1
ΕΛΛΗΝΙΚΗ		39
ΚΑΖΑΚΣΤΑΝ		1
ΛΕΥΚΟΡΩΣΙΑΣ		3
ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ		3
ΟΥΓΓΑΡΙΑΣ		1
ΟΥΚΡΑΝΙΚΗ		5
ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ	3	
ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ		1
ΡΩΣΙΚΗ		4
ΣΕΡΒΙΚΗ		1
Σύνολο δραστών ανά είδος εκμετάλλευσης	3	80
Σύνολο δραστών	83	

Πηγή: Στατιστικά ελληνικής αστυνομίας

Εικόνα 6: Διαδικασία ξεπλύματος χρήματος

